

העולם הזה

מחלתו של

יצחק בן-צבי

מעיבה על המדינה

פרשת הבשרים

כאילו הכס הוא פלמ"חניק קלדעת, שסונדר עליו פרס כספי גדול — היא כוזבת ל" חלוטין, וכי לפניהם איש"מקצוע רציני. רושם זה התחזק כאשר ערך כתב אחר חקירה שקטה בין רבי"חובלים אחרים, הן כדי לוודא מה דעתם הפרטית על רמתו של הכס, הן כדי לשמוע מפייהם איך היו הם נוהגים במיקרה דומה. אותה שעה נגבתה עדותם של אנשי"הצחה (שמהם השיג ה" עולם הזה גם את תמונת"הסקופ של טביעת אריסטוטלס, שפורסמה באותו גיליון). ואילו אדם אחר שקע בקריאת הסיפורת המיקצור עית, בת מאות השנים, העוסקת במיקרים של הצלת"אוניות, נוהל"פרסים ועוד. בתום כל השלבים האלה, הגיע הצחה ל" מסקנה חד"משמית, אותה מסר בישיבת ה" מערכת: שעמוס הכס צדק בשיקוליו וב" פקודותיו. אצלנו (שלא כמו במערכות מסורי מות אחרות) נהוג כי הצחת העוסק בחקי" רה של פרשה, חופשי בעיצוב מסקנותיו, אפילו שררה קודם לכן דעה שונה במערכת. אין לשכוח: כל זה קרה תחת לחץ הזמן. החקירה כולה הושלמה תוך שלושה ימים. אני יכול לכתוב ספר על פרשה זו, נאנח אלי תבור באותו יום שני בלילה — וישב לכתוב כתבה תמציתית בת 2500 מילים בלבד, בה הוארו כל פרטי המיקרה, השי" קולים, ההאשמות, הרקע המישפטי והמיק" צועי, בתוספת מספר תמונות ומסקנות. היו אלה אותן המסקנות בדיוק אליהן הגיע השבוע השופט, אשר לרשותו עמדו כמה חודשים, יחד עם הסמכות החוקית להזמין עדים ולהחרימם מיסמכים.

★ ★ ★

דרך אגב, הייתי רוצה לומר כמה מילים על בעייה שאנו ניתקלים בה לעיתים קרובות, ושנתעוררה — כאמור — גם בפרשה זו: כיצד לנהוג באנשים המסרבים למסור ל" עיתון עדות על פרשה הנוגעת להם? הנהוג שלנו בנקודה זו דומה מאוד לנהוג החוקי השריר בארץ. לפי החוק הישראלי (והבריטי) אין להכריח אדם למסור עדות העשויה להפיל את עצמו. אולם כל שופט ישאל את עצמו, כמובן: מדוע הוא מסרב להעיד ולהחזיק? מה יש לו להסתיר?

הוא הדיון לגבי אנשים המסרבים למסור לנו עדות, כמו הוריו של צבי גל. איננו יכולים להכריח אותם, וגם אילו יכולנו — לא היינו עושים זאת. זכותו של אדם היא לשחק כשפונה אליו עיתונאי. אך מובן מאליו כי הכתבים שאלו את עצמם מיד: מדוע הם שותקים? מדוע הם מסרבים לנמק האשמה חמורה ביותר, אותה מסרו אתמול במסיבת"עיתונאים פומבית? המסקנה שנתבקשה מאליה היתה: שאין ל" הורים ביסוס לסענותיהם, וכי ההאשמה נב" עה יותר מכאב מאשר מידעה ממשית. אף שההורים סרבו למסור עדות ולהיחקר על"די כתבנו, נהגנו בהגינות רבה, והיכ" לנו בכתבה את עיקר הדברים שהשמיעו במסיבת"העיתונאים.

★ ★ ★

דעתי הפרטית, אחרי 13 שנים של ניסיון בשטח זה, היא כי לעולם לא כראי לאדם לסרב לדבר עם כתב העולם הזה. אם יש לו מה להסתיר, נגלה את הדבר ממילא. וחמיד כדאי לאדם למסור לנו את גירסתו שלו, תחת לחכות שנשמעה ממקור אחר. פעמים רבות ראיתי אנשים שהתחרטו (במאוחר) על כי לא גילו את ליבם לכתב העולם הזה, כאשר נתבקשו לעשות זאת. אך מעולם לא ראיתי אדם מתחרט על ש" השיב לכתב שפנה אליו, ושנתן לו ה" דמנות להסביר את דעתו בפרשה כלשהי.

אני כפי

החלטת השופט החיפאי, שזיכתה בשבוע שעבר את רבי"חובל עמוס הכס מכל אש" מה ביחס למותו של קצין"המכונות צבי גל, שימחה אותנו מאוד.

עיקר שימחתנו נבע, כמובן, מעצם ה" עובדה שימאי צעיר זה טוהר.

אך היתה לנו גם סיבה שניה, אנוכית יותר, לשימחה. כי ההחלטה, אליה הגיע השופט אחרי חקירה ממושכת וממצה מאוד, תואמת בדיוק את הדעה אליה הגיעו חוקרי העולם הזה למחרת המיקרה, ושפורסמה ב" כתבתם המרתקת (העולם הזה 1321). מס" קנותינו נגדו אז את דעת כל שאר העיתונים, כפי שהשתקפה בידועות ודבריה"הפרשנות.

אולי כדאי בהזדמנות זו לתאר בקצרה כיצד התנהלה החקירה שלנו — לא מפני שהיתה שונה מחקירות אחרות שלנו, אלא דווקא מפני שהיא מאפיינת את שיטות ה" עבודה של העולם הזה, ומפני שהיא מס" בירה מדוע אנו מגיעים לעיתים קרובות למסקנות שונות מאלה של עיתונים אחרים. מיד עם הגיע ידיעה על טביעתו של צבי גל, בנסיבות מיסטריות, הוחלט ב" מערכת לפתוח ב" חקירה מקיפה. המ" תנו בקוצר"רוח ל" בואה של הר כרמל לחיפה, כדי לגבות את העדויות.

החלטתנו גברה שב" עתים כאשר אמו ואביו הוצגו של גל כינסו מסיבת"עיתונ" אים בחיפה, האשי" מו בגלוי את רב" החובל הכס באח" ריות למותו של צבי. האשמה זו מצ" אה הד רחב מאוד בעיתונות וברדיו, עד ש" התפתח מעין מסע"האשמה נגד רבי"חובל, עוד לפני שה הספיק לפתוח את פיו. אומרים לנו, לפעמים: "העולם הזה רוצה תמיד להגיד את ההיפך מכל שאר העיתון" גיבו" אין זה נכון. אין אצלנו שום רצון מוקדם כזה, אם כי שיטות"העבודה המיוח" דות שלנו גורמות לעיתים קרובות לתוצאה כזאת. ולראייה: כאשר קיבל על עצמו צחת העולם הזה את חקירת המיקרה, לא היתה דעתו שונה מזו של שאר העיתונאים. גם אנו הרגשנו כי יש לנוף קשה ברבי"חובל. אומנם, עתונאי — כמו שופט — צריך להיות חסר כל דעה קדומה בגישתו לתפ" קיד. אולם העיתונאי — כמו השופט — אינו אלא בן"אדם, והוא נתפס לדעה זו או אחרת תוך כדי קריאת ידיעות. זה טבעי. אולם חובתו — ושוב, כמו חובת השופט — היא לדעה זאת, ולהתעלם מדעתו ה" קדומה בשעה שהוא פותח בחקירה עצמה. כך עשה גם צחת"החקירה שלנו, בהנהלת אלי תבור.

★ ★ ★

הפניה הראשונה היתה אל הורי צבי גל. היא הביאה את האפתעה הראשונה: ההורים סירבו לדבר, למרות שכניסו קודם לכן מס" בת"עיתונאים, בה השמיעו האשמות חמורות ביותר, אשר יכלו לשים קץ לקאריירה של רבי"חובל מכובד ואף להפיל אותו.

הכתבים הבינו והעריכו את מצב"רוחם של ההורים, ששיכלו זה עתה בן אהוב — אך אין ספק כי עמדת ההורים השפיעה עליהם לא במעט.

עמדתו של עמוס הכס היתה שונה לגמ" רי. הוא ידע כי עליו לטהר את עצמו, והוא עשה זאת ברצינות ובאחריות. הוא הסביר לכתביו את פרטי הפרטים של המיקרה, שירטט לנו סידרה של מפות, נימק את הערכותיו והחלטותיו. החוקרים התרשמו כי התמונה, שצוירה קודם לכן בעיתונות —

מירון

מכתבים

מאז, תוך מזה אני מקוראי העולם הזה, ומתננר למימשל הצבאי. א. מירון, נס"צונה

קצצו בריבית הקצוצה!

אנו קוראים על פתיחת סניפי בנקים חד" שים כל הזמן. מאידך — כתוב גם שבנקים אלה לוקחים את אחוז הריבית הנבזה ב" יותר בעולם: עד 15%, בעוד שבמקום בכל העולם נעה הריבית בין 5.5 ל-7 אחוזים, בלי שום תוספת דמיוספלה, ניהול וכו". היות ורוב החוסכים הם בני המעמד ה" בינוני, הרי הם ספרנסים את הבנקים ו" ספספנים את סניפיהם המפתחים. מדוע לא תחוקק הכנסת חוק, רונמת אנגליה, המגבילה את הריבית לשישה אחוז וים בלבד?

יצחק אלעזרי, נתניה
מותר לדבר?
בקוראי את "הנאום שלא ננאם" (העולם הזה 1336)

endac מחסל פגמי בגרות

אנדק בשופורת-גון עור הפנים
אנדק טוניק - מי הפנים
האנטיספטיים לנקוי עמוק

Helene Curtis

"קולורית 66"
רח' אבן גבירול 66
טל: 231666, ת"א

צלם חובב!

- טולי האביב לפניך,
- אנו מציעים לך:
 - ★ פילמים שחור לבן בכל הגודלים
 - ★ פילמים צבעוניים
 - ★ הדרכה בצלום צבעוני
 - ★ פתוח חינוס

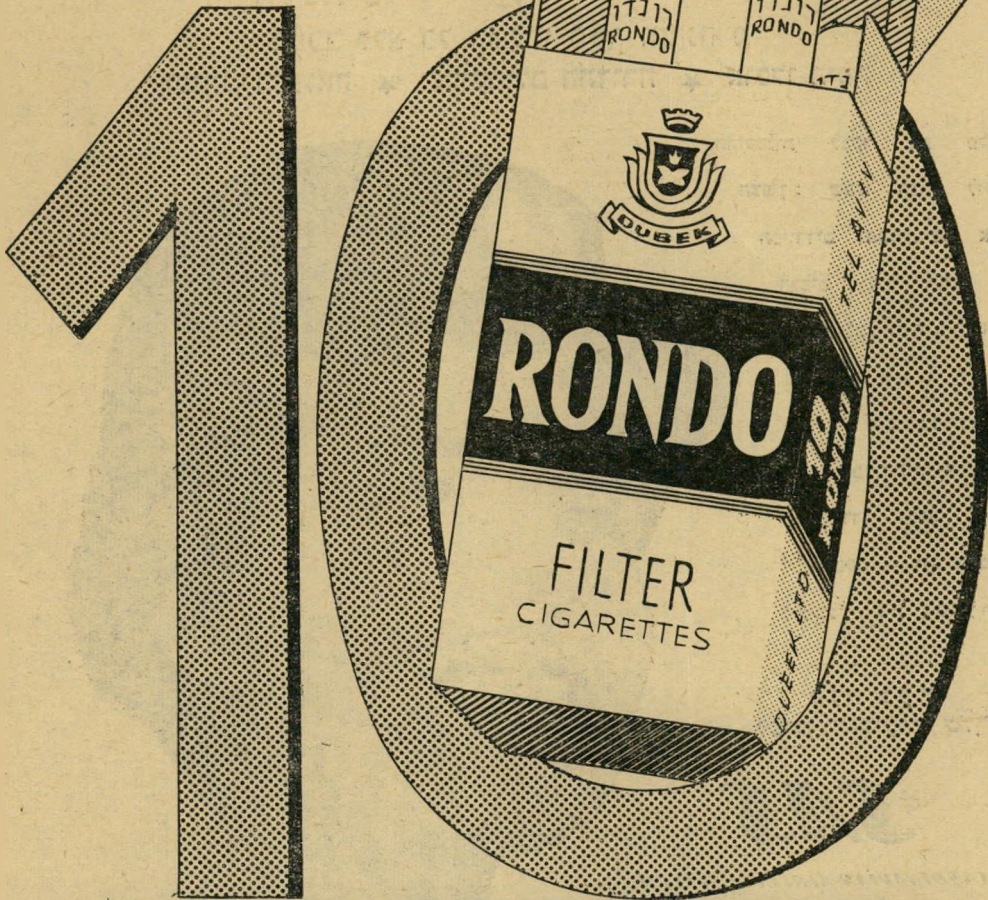
הורים!

צלמו ילדיכם בחג הפסח, טלפנו 231666, והצלם יבוא לבייתכם.

"קולורית 66"

תל"אביב, רח' אבן גבירול 66, ככר מלכי ישראל, טל: 231666

דובק מציעה:

רונדו

10 סיג
37 אה

דובק - ערבות לטיב

ה מ נ ו י

קיבלת חשבונך לחידוש המינוי, נא פרע אותו בהקדם. עקב הביקוש לעיתון, לא נוכל לאפשר כל משלוח ללא תשלום.

בבוקר, אחה"צ ובערב

למוד וברניץ

אנגרית, עברית, צרפתית, גרמנית

למבוגרים * לתלמידי בתי"ס כיתות מיוחדות

תל-אביב 56347 ח.פ.ה. 27 החלוקץ פתח-תקווה 4 מונטיפיורי

"לוי"ד"

חפכון הבינלאומי להתכתבות

אלסי מכתבים

לפי שיטה אמריקאית

פרוספקט חינם

תל-אביב, ת.ד. 4185

חליפות הריון

בטיחה מיוחדת

תא שדר' מסד'יק 19

אולבולס 62.19.13.12

הזה (1831), נזכרתי בבריו האחרונים של ראש-משלתנו, סר (לא מתק) דויד בן נוריון, על דבריהם של אלה המבקשים ביטול המיסל הצבאי, שאלו, איר יכר לים חבוי-הכנסת הערכיים דאב עובייר ו' חכרו להצביע בעד המסלל?

אמר ראש הממשלה: כמס שיש זכות דמוקרטית לכל יהודי להגיד דברו בענין זה, כן יש לערכים זכות דמוקרטית ל' הצביע.

האם יש זכות ליהודים לרבו?

יעקב רוברט, רמת-גן

פון אהר

העולם הזה (1833) נכשל בזה שהדפיס את דברי אורי אבנרי אורות, "הגרמנים פון-קארמאן ופון-בראון", העומדים בראש מחקר הרקיסות כי

ארה"ב.

בעוד שפון-בראון הוא באמת גרמני, ובלט במחקר הרקיסות עות עביר הנאצים, הרי מאידך פון-קארמאן, שהוא גדול אנשי-התעופה, קשה להגדירו כ-"גרמני".

אמנם הוא קיבל את תואר הדוקטור שלו באוניברסיטת גיטנין נז בגרמניה, ואף שהה שם לפני י' אחרי קבלת התואר וזמן ממושך, אך אין זה משנה את ה' עובדה שהנו יהודי, שעתונכם נערך בידי "הגרמני" אורי אבי קארמאן.

מיכאל שמשוני, אטלנטה, ארצות-הברית

מר פון-אבנרי מתנצל על הגרמניזציה של הונגרי כשר.

פון-קארמאן

יליר הונגריה. כל עוד שאינכם כותבים שעתונכם נערך בידי "הגרמני" אורי אבי קארמאן.

מיכאל שמשוני, אטלנטה, ארצות-הברית

מר פון-אבנרי מתנצל על הגרמניזציה של הונגרי כשר.

הוא והיא

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

ש. אבישי, תל-אביב

מכתבים

העופרת אינה מתנכרת

בקשר עם רשימתכם על "המתנכרות" (הד' עולם הזה 1334) הייתי רוצה להעיר כי כמנהלו של סמי מולכו, נהירים לי עד מאד "כסירות הלחי", דווקא מצד נורמים ישראליים רישמיים, לאמנים ישראלים, המציגים בכבוד ובנאווה את ישראל ולא כשהי דבר משתלם ועוזר, אותו "סמיות לחי" הן המרחיקות ומעיי קות על אמנים ישראליים, שאמנותם מחייבת אותם לצאת לעולם הנדול.

הראל

בכתבה הנ"ל ניתנה כמרתלתת כזאת בצורה המכאיבה ר האופיינית ביותר, ר איני יכול שלא לכתוב שורות אלו דור קא לאור הערכתי ונאוותי בהעולם ה זה התוסר, מעורר ועורר לאמנים. התחרות בלונדון בחודש מארס, בהן השתתפו 16 זמרים ומורות, הם לא ייצגו מדינות. התחרות היתה לקומפוזיציה ה סוכה ביותר, דהיינו יוצגו שירים, ולא ארצות או זמרים. הדבר הודגש על ידי הקריינים בכל 16 הארצות, בהן הוקרנה התחרות, לפחות שלוש פעמים בזמן ה שידור. כרמלה קורן וגם אסתר רייכשטאט, (שהוצגה כ"אסתר עופרים") ייצגו מלחינים, אוסטריו ושווייצרי. הקריין הדגיש במיוחד בעת הופעתה של קורן, עבור השיר האוסטרי, שהיא זמרת ישראלית — מישראל, ואותו הדבר עם הופעתה של אסתר רייכשטאט. הוא אפילו אמר שאת השיר השווייצרי מנישה נסיכון ישראלית!

יוג הראל, וינה, אוסטריה

מה המחיר?

אני מתייחס לפנייתו של מר אבנרי ל"קורא היקר" (העולם הזה 1335): אולי תודיעו, איזו "קרבנות אישיים" אתם מקריבים, וכמה אתם מסכנים את עצמכם, "מבחינה חומרית"? א. הריזהב, חיפה

בהתאם לחשבון, שפורסם בהודעות קודמתותו מדור, עלה החרס הטוטאלי של חוגי השלטון על כל שלוחותיהם (הממשלה, ההסתדרות, וכיו) להעולם הזה, מבחינת המדעות והתפוצה, בסכום של 200 אלף ל" בקרוב לשנה.

הרב קישוט ומחנות-הרוח

קראתי את מאמרו של רוני ורד על המיסיון (העולם הזה 1325), וכאחד מחניי כי המיסיון לשעבר הנני מחווה דעתי בנדרון: אני למדתי חמש שנים במיסיון, ואין זה נכון שכאילו הילדים הלומדים שם סופם שמר, וזהו שקר נמור. מבחינה ליטורית, הנני מאחל לכל תלמיד בישראל את החינוך שמסכה המיסיון ל" חניכיו. כיתה בינונית במיסיון עולה בהרבה על כיתה מקבילה לה בבית-ספר יהודי. לדעתי, הפלחמה של "קורן ילדינו" נגד המיסיון היא כפלה במחנות-הרוח. הם נלחמים נגד דבר הנמצא רק במוחם החולני של עסקנים המילידים מעבר הרי.

שאל סופר, רמת-גן

המיומשל במיתתה

בקשר עם הכתבה שפירסמתם על מיטורי ממילתחת הכנסת (העולם הזה 1335) הייתי רוצה להוסיף: יום ההצבעה על המיסיון-הצבאי הלך והתקרב, ואנחנו בתור סטודנטים ובתור חברי "ועד סטודנטים למען ביטול הפשטל הצבאי" הרפסנו כרוזים — חומר אינפורמטיבי — כדי לחלקו לחבריה-הכנסת מכל המסעות ומכל המפלגות. אני, בשעות הפא, ראיתי קזאת וניסיתי להעביר את החומר למזכיריה. מפלגות כנסת, אך הפתיע אותי "קצין האתיונים", שישב לי יד המודיעין.

מצארווה

בתור חבר משל חות סטודנטים, הי פועלות לביטול ה ממשל הצבאי, התי קשרתי עם הקווי לנינים, חבריה-הכנסת הערביים. ככל שהתקרב יום ההצבעה, היחסים שלי עם עובדי-הכנסת, אנשי מפא"י, הלכו והתעכרו, עד שלא הסכימו לתת לי להיכנס על פי אתיון העבודה, או לתת לי אתיון "תעודה חד פעמית" לכל מקום בבניין. ביום ה-19 בפברואר יצאתי מן העבודה להפסקת צהריים ברשות סגן מפקד הסדר נים, וכשנודע להם שאחרתי קצת, ושהשיתפתו בהפגנה, לא קיבל אותי באותו יום; וביום 20 בפברואר, לאחר שישבתי בעבודה כנילי, ניגש אלי המפקד וביקש אותי לא להמשיך בעבודה, ובפנישה עם המסונה על עובדי הכנסת, התנצל וטען שיש לו הוראה מקצין-הכנסת.

נ.ו.מ.ד. מצארווה, ירושלים

זכות קדימה במדור זה תינתן למכתביהם של קוראים המצרפים את תצלומיהם למכתבים.

SAS מציעה לך

ישראל - ארה"ב

דרך ארצות סקנדינביה

התעכב ללא כל תשלום נוסף ותהנה מ-

קופנהגן הנפלאה * שטוקהולם ההדורה * אוסלו היפה

ההזדמנות לבקר את פלאי

הצפון: שמש חצות לילה,

הפיורדים האגדתיים, ארץ

הלפים ועוד ועוד —

משולב בהכנסת

הארצות

הסקנדינבית

המסורתית. אל תצא

לדרך ללא הכנה

מספקת — תן למומחה

לכתנן את נסיעתך.

פנה בעת לסוכן הנסיעות שלך

SAS

SCANDINAVIAN AIRLINES SYSTEM

תליאביב, טלפון 58080 ירושלים, טלפון 23341

ששון רגואן מציג:

האנשך

המסמך

האמן דוד ברגלם הופעת הגאלה: יום ה' 18.4.63 אולם העצמאות מלון "שרתון" (ריקודים החל משעה 9.00 לצילוי תזמורת "הסולידים") כל הכרטיסים נמכרו. יום ששי, 19.4.63 "איילון" רמלה 9.00 יום ד', 24.4.63 "קסם" רמת-גן 8.30 יום ה', 25.4.63 "מאי" חיפה 9.00

ייבוא מחוץ-לארץ מול

תוצרת הארץ

עם השיפת חלק גדול ממוצר-רי התעשייה הישראלית לייבוא מחו"ל, הובאו לארץ בין היתר גם מוצרי חשמל רבים ובעיקר מגהצים של פירמות ידועות-שם בעולם.

עתה התברר שהשד אינו נורא כל כך. מפעל ישראלי בעל ותק בייצור מגהצים-הר-ציא עכשיו לשוק מגהץ חשמלי חדיש בשם "אינפרא-קל" ה-שווה באיכותו לתוצרת הייבוא למרות שמחירו רק כמחצית ממחיר מגהצי הייבוא.

המגהץ מיוצר על-ידי ביח"ר "אמקא" המטפל כעת גם בייצוא מגהץ זה לשווקי חו"ל.

טיוולים

לאירופה

הזיעק עם

פלתורם

תחילה

פרס = בקקטוס

של מר פרס, ועלייך כך להפקידה בידי הירוש עצמו.

איך הושג הדבר?

התעלומה הגדולה של פרשת בנגל היא: איך העז "האיש הקטן" לפתח במסעיה התעמולה המרעיש-עולמות נגד גרמניה, בניגוד לרצון אדונו? והרי ידוע לכל כי "האיש הקטן", יותר מכל אדם אחר בארץ כולה, נאמן למר בן גוריון באופן עיוור, עד כדי התבטלות מוחלטת של אישיותו בפניו. אין כל ספק כי האמין בכל לבו שהוא פועל על פי הוראותיו ורצונותיו של ראש-הממשלה.

אם כן, מדוע לא הזהיר אף אחד את "האיש הקטן", שעדישעתיים אחרי שעשה את הישגיה הראשונה?

מר בן-גוריון שהה בחופשה. הוא איש זקן. ישנם רגעים כשהוא עולה לרמתו הרגילה, ואז עדיין אין שני לו בתחומי המישר הקיים. אך במשך ימים ארוכים הוא מנותק מן המציאות, ומרחף בענני דמיונו, איש-שם בין הבורה ואפלטון המנוח.

הוא סימך על הנציב העליון שלו, מר פרס, שיסב את תשומת-לבו לתקלה פתאומית, אם דרוש הדבר.

אך מר פרס לא הסב את תשומת-לבו. הוא המתין בשקט גמור, יום אחרי יום, שעה ש"האיש הקטן" ניכנס יותר ויותר עמוק לתוך המלכודת שהטמין לעצמו.

היתה זאת מלאכת-מחשבת של אינטריגנט מלידה. מר פרס לא עשה מאומה — הוא רק הניח ל"איש הקטן" להסתבך עד ללא מוצא, עד שהעניין הגיע לממדים שהרעידו את מר בן-גוריון משלוותו האולימפית (ואולי היתה זאת נירבאנה?). אז נאלץ ראש-הממשלה להקריב את הממונה בפניו, כדי לפייס את הגרמנים המרוגזים.

מתחרה נוסף בצמרת חוסל — ועמדת-כוח מרכזית נוספת מוכנה ליפול לחיקו של פרס, כתפוח בשל — כמו תריסר עמדות-הכוח שאותן כבר הספיק לאגור בשקט.

הן מאפשרות לו לחולל הפיכה ברגע שמר בן גוריון יירד מן הבמה.

★ ★ ★

התפתחות זו הזריחה, סוף-סוף את צמרת המישר הקיים. לא רק עצם תוספת הכוח למר פרס, אלא גם צורת הקנוניה שבה הושגה, חוללו שינוי פסיכולוגי עמוק. התוצאה היא כפולה:

זו הפעם הראשונה מסתמנת תנועה ברורה של כדאיניקים, הממהרים לעלות על עגלתו של מר פרס לפני שהובר יהיה מאוחר מדי.

וזו הפעם הראשונה מרגישים אנשי הצמרת הזויתקה ובעלי-בריתם כי הם מתחילים לאבד את המערכה המכרעת.

עוד לפני שלושה חודשים אמר לי אחד השרים החשובים בממשלה כי הסכנה ששמה פרס אינה אלא פרי דמיונו של שבועון זה. "אתם בעצמכם בונים אותו!" אמר, "אתם כותבים עליו יותר מדי. עזבו אותו, והוא ייעלם מעצמו. כשהזקן יירד מן הבמה, לא יישאר שריד וזכר גם מפרס". נדמה לי כי אין כיום אף איש אחר בצמרת הסבור עדיין כך. הועזעו של הפרשה לימד אותם כי הזילזול אינו במקומו. מר פרס אינו איש גדול — אך אין צורך להיות איש גדול כדי להיות איש מסוכן מאד.

יריביו של מר פרס בתוככי המישר תלו את תקוותם בשעת-שי"ן דמיונית — השעה בה תגיע לסיימה תקופת בן-גוריון.

אך ביתניים צובר מר פרס את הכוחות, שיאפשרו לו (כמו את שלמה המלך, להבדיל) לחסל את יריביו באותה שעת-שי"ן.

★ ★ ★

והי הפרס-פקטיבה. רק כסיל, מוגילב או חלש-אופי יתעלם ממנה.

לפני שבע שנים, ביוני 1956, הצבענו במדור זה בפעם הראשונה על מר פרס, כעל אחד מאנשי-המפתח בקנוניה של נערי-החצר להשתלט על המדינה.

או צחקו הכל.

עתה אני אומר: שעת ההכרעה הסופית כבר הגיעה. **אם לא תחוסל עמדתו המדינית של מר פרס בשבועות הקרובים, יחסל מר פרס תוך כמה חודשים את כל יריביו בצמרת, ויקים את הדיקטטורה שלו בעוד מר בן-גוריון בחיים ובשלטון.**

מר בן-גוריון יהפוך לאביון גרידא, לשלש-אדא, לקליפת נחש מבריקה אשר נשירתה שוב לא תזיק לנחש עצמו. אם לא יאחדו ברגע האחרון כל האישים והכוחות של המישר הקיים, כדי לחסום את הדרך בפני מר פרס — ילכו כולם בדרכו של "האיש הקטן".

כולם יהיו לאנשים קטנים מאד.

האזור, הביע בפני סגן שר-הבטחון של ישראל את החלטתה הנחושה של ארצות-הברית להבטיח את פירוז המרחב כולו מנשק גרעיני. הוא הודיע כי לא יסבול פלישה ישראלית לירדן, במיקרה של התמוטטות מישר המלך חוסיין.

לכל זה אין זכר בדו"ח שנמסר לעתונאים הנאמנים. "מר פרס אמר", "מר פרס הדגיש", "מר פרס הטעים". האם הנשיא שתק כל אותה מחצית השעה? ואם שתק, כיצד גילה את "הבקיאות המפליאה" וכו'?

דו"ח השגריר הישראלי, שנכתב בפגישתו, שונה, על כל פנים, מן הדו"ח שמסר מר פרס עצמו, בשם "חוגי יודעי דבר", לכתביו.

★ ★ ★

אך גם זה לא העיקר. מבחינת יחסי ישראל-אמריקה לא היה לפגישה ערך כלשהו. אך היה לה ערך רב מאד על רקע המאורעות בישראל עצמה.

שמעון פרס: סיוט או מציאות?

לא במיקרה נערכה הקנוניה המסועפת כדי להשיג את הפגישה דווקא עכשיו, ולא במיקרה זכתה לפירפומת כה מבוזת.

קול-ישראל דיווח על כל ביקורו של מר פרס בארצות-הברית בלשון השמורה אצלו בדרך כלל רק לביקורי הנשיא וראש-הממשלה. וקול-ישראל הוא סייסמוגראף עדין מאד להתרחשויות בצמרת השלטון.

הפגישה המאונסת עם הנשיא קנדי לא היתה אלא גולת-הכותרת של מסע-רימום מכוון, שבא לסמן מיפנה חר בקאריירה של מר שמעון פרס.

מיפנה זה בא עם פרשת בנגל, החוליה האחרונה (עד כה) בשרשרת הפרשות.

עד לפרשת עסקי-הבשר של 1955, לא היה מר פרס אלא פקיד חסר-השיבות. באותה פרשה נכנס לשורה הראשונה של נערי-החצר.

בפרשת-לבון הגדולה, לפני שנתיים, עלה מר פרס לדרגת נערי-החצר מס' 1. אך עדיין לא היה אלא אחד מממתחים רבים על הירוש.

בפרשת בנגל הפך מר פרס לדיקטטור בדרך.

★ ★ ★

העיובדה המוחשית, שהביאה לשינוי זה, היא התפרצות הממונה על שרותי-הבטחון, ורצונו של מר בן-גוריון למסור עמדת-מפתח זו לאחד מגאמני האישים

ה היה, בערך, כך: וזאק קנדי עמד ליד חלון חדר עבודתו, שקוע בהרהורים, כאשר ננעץ מבטו בפניו של איש שיצא למטה ממכונית. הוא נותר ממקומו כנשך נחש.

"היי, בובי!" קרא לאחיו, "גש הגה והסתכל! האם אין זה שמעון פרס?"

"בהודא", ענה בובי, "אתה לא מכיר את פניו? מי לא מכיר אותו?"

"מה הוא עושה כאן?" שאל ג'אק קנדי, כולו רועד מהתרגשות.

"בא לדבר עם אחד הצוכירים על עניין מכירת טילי ההוק לישראל", השיב טדי, האח הצעיר.

"ואתם לא אומרים לי?" שאל הנשיא, סמוך מרוב זעם, "זה שנים אני משתגע להכיר את האיש הזה! והנה הוא בא לבקר בבית הלבן, ואף אחד לא אומר לי כלום! רוצו מייד ובקשו ממנו שיואיל בטובו לסור לכמה דקות למשרדי!"

וכך נפגשו שני הצעירים הגדולים, הגאון האטלנטי והגאון היבטיכוני.

ספרי ההיסטוריה ידוחו על מיפגש זה. ואם לא ספרי ההיסטוריה, אז לפחות רשת כתביו של מר פרס בעתונות, שזכתה לתואר "יוניטד פרס".

★ ★ ★

שה לתאר פגישה בין שני אנשים שונים יותר. נידמה כי ג'אק קנדי ושמעון פרס הם הפכים גמורים מכל הבחינות — מבחינת האופי, הרמה, ההשקפה, השיטה.

קנדי, בן ה-45, הוא אינטלקטואל אמיתי, הוגה-דעות ומחבר ספרים. פרס, בן ה-39, לא השמיע רעיון מקורי אחד בחייו, אלא נוהג לפזר סביבו עשן של סיסמות מצלצלות, הנמוגים תמיד כעבור שנה כלא היו.

נשיא ארצות-הברית הוא גיבור-מלחמה, קצין חיל-הים שביצע מעשים של אומץ-לב אישי עילאי, אחרי שטובעה ספינתו. סגן שר-הבטחון של ישראל לא היה חייל אף יום אחד בחייו.

המדינאי האמריקאי עלה בגדולה בסידרה של בחירות, שבכולן יצא מנצח וזכה לאהדה עממית נלהבת. העסקן הישראלי לא ניבחר עלידי איש, אלא מונה לתפקידיו על ידי הקיסר, שטיפח אותו כנערי-חצר.

מנהיג "הגבול החדש" החליט לחולל מהפכה בכל מערכות המדיניות האמריקאית, והוא מצטיין בביצוע מהפכה זו, המשנה את דמות העולם לנגד עינינו. מר פרס הוא יורש-העצר של המישר הישן בישראל, "ביצועיסט" המקבל ללא-עירעור-הרהור את המדיניות שגובשה עלידי האחד-בדורו לפני שני דורות.

בקיצור: איש המחשבה הנועזת והמעש הגלוי — מול איש הקנוניות והפרשיות.

★ ★ ★

אך לא זה העיקר באותה פגישה היסטורית. העיקר הוא: כיצד בכלל נתקיימה, מה דובר בה, לאיזה צורך נועדה, ומדוע נתקיימה דווקא עכשיו.

התיאור הנ"ל, המסתבר מדברי כתב-לבי "יוניטד פרס", אינו קשור, כמובן, לשום מציאות. האמת שונה במקצת.

ברור כי הנשיא קנדי לא הזמין את מר פרס. ברור כי הפגישה, כמו כל הישגיו של מר פרס, הושגה בדרך של קנוניה.

האיש המרכזי בקנוניה זו היה מיסטר פלדמן, יועצו של הנשיא לענייני יהודים. כלומר: האיש האחראי לרכישת קולות הבוחרים היהודיים בארצות-הברית. יהודי זה ביקר בישראל, הכיר כאן את מר פרס, וקיבל על עצמו לעשות טובה לילד-טפוחיו של מר בן-גוריון. (מן הסתם עלה על דעתו שיוכל לגבות, בהזדמנות, תמורה פוליטית מתאימה).

כך סודר שמר פרס יבוא לבית הלבן, כאילו לשם שיחה עם אחד הפקידים. כשמר פרס כבר היה שם, ביקש פלדמן מקנדי לקרוא לו לרגע וללחוץ את ידו — כפי שהנשיא לוחץ את ידיו של מאת אנשים המזדמנים לבית הלבן בכל יום. בעת לחיצת-יד זו הועמד הנשיא במצב בלתי נעים, והוא הסכים לקבל את מר פרס באותו יום לפגישה פחות משפילה.

כל זה לא הביא כבוד רב למר פרס, או למדינת ישראל. המדינה יכולה לדרוש, אחרי הכל, כי שריה וסגני-שריה יוזמנו מראש לבי-קור רישומי, ולא יודקקו לשיטות מעין זו.

★ ★ ★

מה ביחס לוחכין השיחה? הקורא הישראלי קרא רק את אשר מר פרס היה מעוניין שיקרא. הרו"ח מזכיר רק את הנושאים שמר פרס היה מעוניין שידובר עליהם, מבחינת יוקרתו ורימומו האישי. אך מי שיועץ לקרוא בין השורות יבין, אף מה הורית של מר פרס עצמו, כי דובר באותה פגישה על נושאים פחות נוחים. הנשיא, שגילה (לדברי מר פרס) "בקיאות מפליאה בענייני

העם

מנועד לחול

חג החרות עבר. עיפים חזרו המטיילים הביתה, להתחיל מחדש בחייהם הסדירים — בבית החרושת, בבית הספר, במשרד. אוכלי המצות התנפלו על כיכרות הלחם, נשבעו שלא לנגוע במצה עד הפסח הבא. הברכה „מועדים לשמחה“ נגזזה, פינתה את מקומה ל„שלום“ רגיל.

אותם האזרחים שלא טרחו לעקוב, במשך השבוע, אחרי המאורעות המדיניים, מחשש פן יעזירו את מצבם הרווחני החגיגי, מצאו כי התהליכים במרחב לא נעצרו בימי החג. מירון המכשולים של האיחוד התקדם קטע חשוב נוסף.

גמאל עבד אל-נאצר, האיש שצמרת המדינה רואה בו את האויב מספר 1 של ישראל, הגיע לשיא חדש של הצלחה עם חתימת ההסכם המוקדם על איחוד שלוש המדינות החשובות ביותר במרחב המזרחי בפרציה גדולה אחת.

אשר בייצורם מועסקים הגרמנים במצרים. למשל: השבועון החשוב די צייט הקדוש עמוד שלם למירון-היוון במרחב, חילק את העמוד השני לשני חצאים שונים: בחצי האחד גינה את פעולת המדענים הגרמניים במצרים, בחצי השני פירסם במלואו כרוז של מדענים ישראלים נגד הפיתוח האטומי בישראל.

גם מאמרים אחרים בגרמניה הדגישו כי אי אפשר למנוע את עבודת המדענים במצרים, וכי הפתרון האמיתי הוא: פירוז המרחב מנשק גרעיני וטילי, בפיקוח בינלאומי.

מאחר ופירוז זה נוגד בפירוש את המדיניות של ממשלת ישראל, מסתבר כי מסע התעמולה הרישמי הביא לתוצאה העלולה לפגוע פגיעה קשה ביותר במטרות יו"מ.

● **בישראל** עצמה נמשך הבילבול הכ"ל, שהתבטא בעיקר בעיתונות. שום עיתון לא ידע עוד אם לגנות את גרמניה או לשבחנה, להמשיך בהבלטת פעולת המדענים הגרמניים או לטשטשה. דוגמה אופיינית לבילבול זה: מעריב הקדיש כותרת ראשית צעקנית להודעה של ורנר פון-בראון: „טילי נאצר — נשק מסוכן!“ פירסם תחת כותרת זו כתבה מפורטת, בה מוכיח אותו מדען גרמני-אמריקאי כי הטילים המיצריים הם מגוחכים, וכי המדענים הגרמניים העוסקים בייצור אינם אלא אפסים.

יחסי חוץ

אבן מאסו היהודים

רק 30% מבין אזרחי גרמניה המערבית סבורים ברע זה כי המפלגה הנוצרית-דמוקרטית של קונראד אדנאור היא הטובה ביותר במדינה. 32% מן הנשאלים נתנו עדיפות לרייכטה — המפלגה הסוציאליסטית-קראטית.

לכאורה היתה ידיעה זו צריכה למלא בשימחה את ממשלת ישראל, שראשיה מגדירים את עצמם כסוציאליסטים-דמוקרטים אף הם. אך ההיפך הגמור נכון: ידיעה זו מילאה את דויד בן-גוריון ואנשיו דאגה עמוקה, שנוספה על כל שאר הדאגות שנתעוררו עקב פרשת בן-גל.

● **סבון לנאצים-דישעבר.** כי ההגיון העקום של הפוליטיקה אומר כי ככל שמדי-נאי גרמני הוא ימני יותר, כך הוא נוטה יותר לשתף פעולה עם ממשלת-ישראל. מזה כמה שנים נשען הקו של בן-גוריון ופרס יותר ויותר על גרמניה המערבית, ככל שהבית עם צרפת התרופפה. גרמניה, ש מאסו בה היהודים, היתה אבן-הפינה של המדיניות הישראלית, הן מבחינה מדינית, הן מבחינה כלכלית, הן מבחינת הפיתוח המדעי. בלי גרמניה, תלוי כל הבניין המדיני של בן-גוריון על בלימה.

מי היו שותפיו הגרמניים של בן-גוריון? היווה ביותר הוא קונראד אדנאור עצמו. שותף פחות-ידוע היה שריהבטחון פראנץ יוהן שטראוס, שהחליט לתת לצבא הגרמני נשק אטומי. המדינאי הברוטאלי, שהיה קצין בצבא הנאצי, היה אף הוא זקוק לכך להכשר ישראלי, והוא רכש אותו באמצעות קשריו עם שמעון פרס, קניית עושים ומדים. עוד פחות ידועים הקשרים עם איש חשוב עוד יותר: האנס גלובקה, פרשן חוקי-הגזע הנאצים, החולש בגרמניה על מנגנוני-החושך ועל כל הפקידות הבכירה. גלובקה וידידיו, כמעט כולם בעלי עבר נאצי, היו זקוקים לסבון ישראלי חזק כדי לנקות את הכתמים. החודש נחל אדנאור מפלה בבחירות מחוזיות, ותחת הלחץ המופעל עליו יתכן שיכ-נע ויתפטר. במקרה זה ילכו איתו כמה מ שותפיו — שהם שותפהי האישיים של מדיניות הישראלית.

מי יהיו השליטים החדשים במפלגה השל-טת? קרוב עכשיו לחדאי כי הקאנצלר הבא יהיה לודוויג ארהארד, שריהכלכלה העגלגל, המייצג את ההון הגדול. ארהארד לא היה מעולם ידיד מובהק של ישראל, והוא פוזל לעבר השוק הערבי.

חוגי ארהארד מרוגזים במיוחד על מסע-התעמולה הישראלי בעקבות פרשת-בן-גל. הם חושדים בגלוי כי מסע זה אורגן על-ידי בן-גוריון עצמו, כאמצעי-סחיטה, כדי להשיג מגרמניה הענקות מיליונים עם גמר השל-ד מים. ספק אם חיסולו והפגנתו של הממונה על שירותי-הבטחון יפייס חוגים אלה.

● **הכובע אינו בוטרי.** אך הסכנה האמרי-תית היא שלא רק המדינאים היידי-ותיים ייעלמו, אלא שהמפלגה הנוצרית-דמוקרטית כולה תרד בעור שנתיים מן השלטון. הדבר יביא למיפנה גמור ביחסי ישראל-

● צפה לשערורייה חדשה בשווייץ בקשר לפרשת בן-גל.

עתונאי גרמני עומד לפרסם סידרת-מאמרים, בה הוא טוען כי שלטונות שווייץ הסכימו מראש לשתף פעולה עם סוכנים ישראליים בפעולה לחיסול המדענים הגרמניים במצרים. לפי גירסה זו בא מעצר בן-גל ויוקליק מפני שאחד מאנשי-המפתח בשווייץ שינה ברגע האחרון את דעתו והפר את ההסכם החשאי.

● הבעיה החמורה ביותר, שתעמוד בשבועות הקרובים בפני מדיניות החוץ הישראלית:

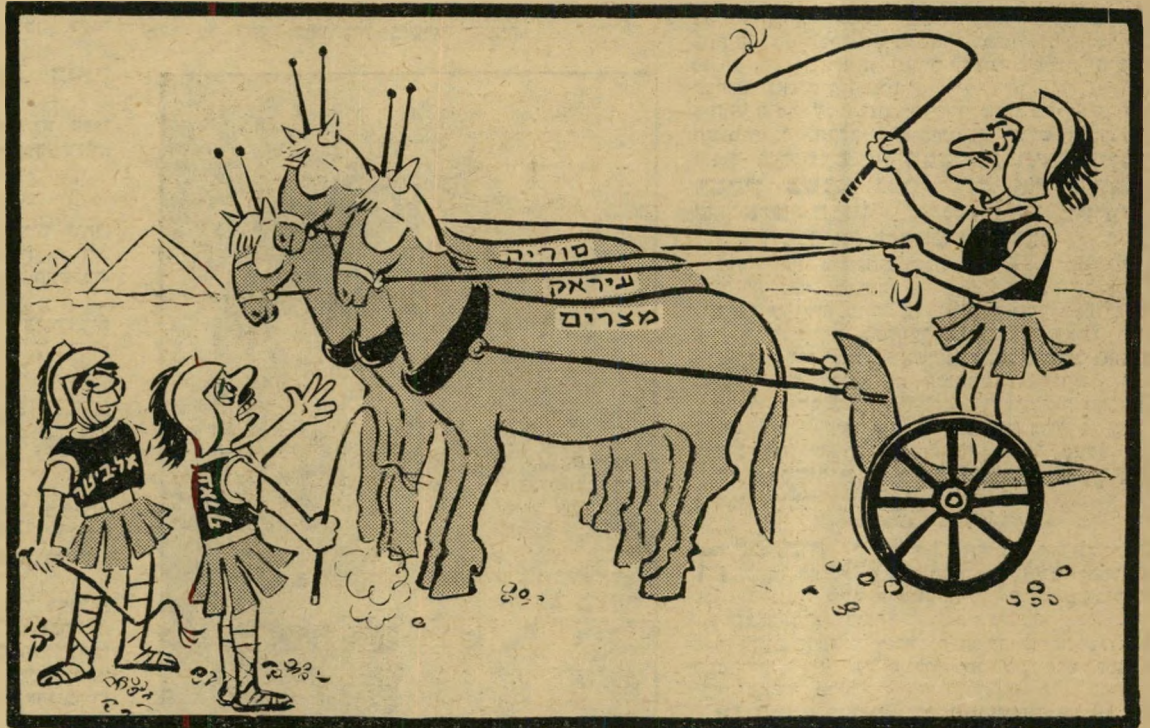
היזוק-היחסים הגובר, בין ארצות-הברית לעבד אל-נאצר. הנשיא קנדי יעודד בדרכים שונות את התבססות רעים ואת עליונות הנשיא המצרי בעולם הערבי. ישראל תידרש להשלים עם קו מדיני זה, על יסוד הבטחה אמריקאית כי בכל מיקרה שהיא תותקף, וקיומה יהיה נתון בסכנה — תבוא אמריקה לעזרתה.

● בן-גוריון עצמו נוטה להשלים עם דרישה זו, ונראה שגם אם

ישתלט עבד אל-נאצר על ירדן, לא יממש את האיום של פלישה ישראלית עד לגדה המערבית של הירדן.

● ההסברה הממשלתית בעניין זה תתנהל בשני מישורים:

שיכנועם של חוגים-משכילים ובעלי הכרה פוליטית, כי האוריינטציה הפרו-אמריקאית של עבד אל-נאצר עשויה להבטיח שקט במרחב, מכיוון שגם ישראל

„ואיפה המקום בשבילנו?“

נתונה למרות אמריקאית, וושינגטון, בתנאים אלה, תוכל לשמש כגורם מרגיע, בשני המחנות. הקו השני, שיופץ בהרחבה יותר: זילזול בתהליכי האיחוד הערבי, תוך הבעת ספיקות ביעילות האיחוד.

● הזירה הפנימית, לעומת זאת, תצטיין בפעילות מרובה

בשבועות הקרובים. יהיו אלה שבועות של מתיחות בחלקים שונים של המערך המפלגתי. בתוך מפא"י תימשך התארגנות חוקנים, תוך מטרה ברורה

לבלוס את תהליך העברת נקודות-המפתח של השלטון לידי שמעון פרס, עוד בהיות דויד בן-גוריון בראש הממשלה.

● **התפתחות, שאותה יבקשו וותיקי מפא"י לקדם: זירוז תהליך האיחוד עם אחדות-העבודה, מתוך חשבון שראשי מפלגה זו ישמשו להם בני-ברית במאבקם נגד פרס.**

● **לא מן הנמנע גם, כי יורחב כסים הקואליציה הממשלתית, על-ידי צירוף הליבראליים.** גם כאן הכוונה להרחיב את מעגל השותפים לשלטון, שיוכלו להכביד על השתלטות פרס. גולדה מאיר, במיוחד, מקווה כי יזהר הדרי הליבראלי יחזק את מעמדה בענייני חוץ.

● יתגלה כקע בין דויד בן-גוריון לבין ראש הגוש, שרגא נצר.

בן-גוריון חושד בנצר, כי על אף היותו עדיין נאמן לו אישית אינו מוכן להכיר בזכות-הירושה של פרס וכי הוא מוכן לתת יד לתוכניות חוקנים.

● **במקביל יחריפו היחסים בין דיון לבין אשכול, על רקע המדיניות הכלכלית, אם כי הדבר לא יקרב את דיון אל פרס.**

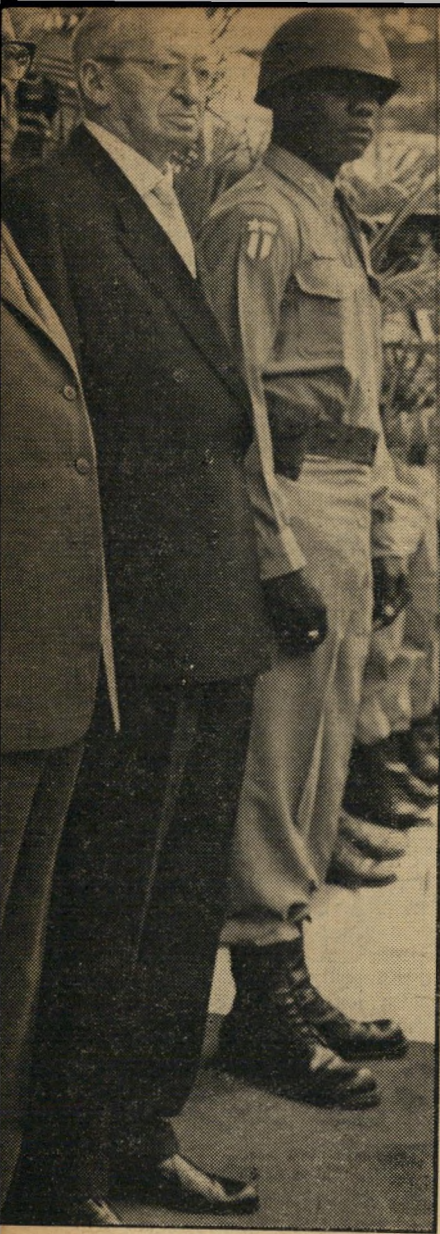
● **דו"ח הורוביץ יזכה לקבורה שקטה.** אשכול הגיע למסקנה, כי המלצות הדו"ח לא יחסכו כסף לאוצר, רק יגרמו לתסיסה אצל כל מקבלי השכר במוסדות ציבוריים. שר האוצר, שקיבל את מסקנות ועדת הורוביץ לפני פירסומו, ניסה להשפיע על נגיד בנק ישראל דויד הורוביץ, שישב בראש הוועדה, לוותר על פירסום הדו"ח, אך הנגיד סירב.

● **מפא"י תדרוש מהרתיים להתום איתה על הסכם, שיהייב את נציגי שתי המפלגות בכל מוסדות השלטון המקומי, לפעול לפי קו משותף.** עד כה קבעו נציגי המפד"ל את עמדתם כפי שמצאו לנכון, בכל רשות מקומית. דבר זה פגע במקומות רבים באינטרסים של מפא"י.

על הפעילות סביב מחלתו של הנשיא

ערב פרישה

מספר ימים לפני חג הפסח ביקר סגן שר החינוך, הרב קלמן כהנא, בביתו של דוד בן-גוריון בתל-אביב. הם דיברו בשני נושאים: התפטרות „האישי הקטן“, הממונה על שירותי הבטחון; ומתן חנינה לשלום שטארקס, דודו-חוטפו של יוסלה כהנא, מנהיג פועלי אגודת-ישראל, הסיים לניתוחים של בן-גוריון בשאלת ההתפטרות. בן-גוריון, לעומת זאת, הסכים לדעתו של כהנא, כי אין עוד טעם להשאיר את שטארקס בכלא רמלה, בעוד אשתו וילדו הקטן — שנולד בעת ששלום היה כלוא בכלא בריקסטון — מחכים לו בלונדון.

„צו-חנינה מונח על שלחנו של הנשיא“, הבטיח בן-גוריון, „אני מקווה שהוא יספיק לחתום עליו עד החג“

לביא

אך חתימת הנשיא לא הוסבעה על המיסמך. כי ארבעה ימים לפני חג הפסח המליצו רופאי הנשיא להעבירו לבדיקות נוספות.

בערב חג הפסח, משהוברר שאין כל אפשרות להטריח את הנשיא החולה, פנו כמה אישים דתיים וביקשו לקיים בכל זאת את ההבטחה (שפורסם עליה לראשונה ב"תצפית העולם" הזה 1333), ששלום שטארקס ישב בליל הסדר עם הוריו בירושלים. לתמונה נכנס שר המשטרה, בכור שיטריט שניצל את סמכויותיו והורה לשחרר את שטארקס למשך שמונה ימים. עד אז, קיווה, ימצא הסדר חוקי להענקת חנינה; או שמצב בריאותו של הנשיא יאפשר לו לחתום על המיסמך, או שיתמנה ממלא-מקום רשמי, שירכז בידיו את סמכויות הנשיא.

שיחות עם הרעייה

ב עוד מחלת הנשיא גרמה לדתיים רק בעייה אחת, הנוגעת לשלום שטארקס, היא עוררה סכך של בעיות במפא"י. מראשי המפלגה לא נעלם כי תהינה תור צאות הבדיקה הרפואית כאשר תהינה, לא יוכל עוד בן-צבי לשאת במלוא נטל התפקיד ימים רבים. ביניהם החלו מדברים על הי אפשרות, כי הי נשיא יצטרך לפרוש מטעמי בריאות.

עוד לפני כמה חודשים ביקש יצחק בן-צבי ממפא"י לשחרר אותו מן הכהונה. היה זה עם תום תקופת-כהונתו השנייה. „אין לי כוח יותר“, טען בקול רפה באוזני נציגי המפלגה, שבאו לדון עמו בדבר בחירתו בשלישית. גם בני ביתו של הנשיא וגם רופאיו הביעו את הדעה, שיצחק בן-צבי חלש מכדי לעמוד בעומס הרב. „הוא זקוק למנוחה מסמילית“, קבעו הרופאים, בהסכים כי אחרת תהיה צפויה הרעה במצב בריאותו.

במפא"י החלו מדברים ברצינות על הצעת מועמד אחר. הזכירו את שמותיהם של משה שרת, ולמן שזר וקדיש לוז. אולם כאשר הגיעו הדברים לאוזני בן-גוריון פסק: „לא. בן-צבי הוא האישי, לא אחר“. לעזרת בן-גוריון באה הפעם העבודה, כי כל שינוי במועמדות היה מהחלה פתח למתיחות בקרב אליציה. שכן לגבי כהונה זו אין כל תחייב

גרמניה. בניגוד לראשי המפלגה הנוצרית, שרבים מהם זקוקים לתעודות-הכשר, אין לסוציאל-דמוקרטית עבר מוכתם. הם היו תמיד אנטי-נאצים. שום כובע חום אינו בוער על ראשם.

לכן קיים חשש כי הממשלה הסוציאל-דמוקרטית החדשה, אם תקום, תתק את כל היחסים הבלתי-ירשמיים, הקושרים ברנע זה את ישראל עם גרמניה. במקומם יבוא הקשר הירשמי — כינון יחסים דיפלומטיים מלאים וגלויים.

בן-גוריון רוצה ביחסים דיפלומטיים אלה

שלה הותר לבקרו בערב מסח. כאשר ראה הנשיא את הידיד — שעמו השתתף בייסוד מפלגת פועלי-ציון בארץ, בחיבור ספרים, בגלות באמריקה בימי מלחמת העולם הראשונה ובחזרה כחיילי הגדוד העברי — לא יכול היה אף לענות לשאלה „מה שלומך?“

הוא אחז בידו הצנומה את ידו של דוד בן-גוריון, ככה חרישית.

מי יהיה הבא אחריו?

ב יום חמישי החליטו הרופאים להי תיר לנשיא לשוב לביתו, לאחר שהוב רר כי השכיבה בבית-החולים משפיעה עליו לרעה מבחינה נפשית. בהודעה הרשמית שפורסמה על-ידי לשכתו לא נמסר דבר על מצב בריאותו, או על מימצי הרופאים. נאמר רק, כי הנשיא יקבל כתבי-האמנתם של שגרירי בריטניה, אוסטרליה ופרו החדשים, ולאחר מכן יצא לחופשה.

ינאית

הפעם לא יכול היה גם דוד בן-גוריון להתעלם מכך, ששוב אין צורך בן-צבי מסור גל למלא את השליחות — עם כל היותה חיונית למפא"י ולבן-גוריון עצמו. הוא ידע להעריך היטב כמה חיונית השליחות, שהרי הודות לבן-צבי ולסמכויות הנשיא, הצליח בן-גוריון להיחלץ מספיחי פרשת לבון ומ"איומי „מועדון הארבע“.

על כן, גם בשעה ששדחו לנשיא מכתבי איחולים להחלמה מהירה, ידעו ראשי מפא"י כי הם מתקרבים ליום לבעייה בעלת חשיבות עליונה: מי יהיה הנשיא הבא?

שוב צפו שמותיהם של משה שרת, ולמן שזר וקדיש לוז, כמועמדים של זקני מפא"י. אלא שלגבי שלושה אלה לא נראתה הדרך סלולה. שרת אינו מעוניין בתפקיד זה, כל עוד בן-גוריון הוא ראש ממשלה. גם בן-גוריון עצמו מתנגד ליצירת מצב, בו יצטרך לחלוק כבוד פומבי לשרת. שזר מעוניין בתפקיד — אך בן-גוריון אינו מצדד בו, בנימוק ש„אין בהופעתו ממלכת תינות“ גם את מועמדותו של לוז אין בן-גוריון רואה בעין יפה.

אילו היה תפקיד הנשיא ייצוגי בלבד, נטול חשיבות פוליטית של ממש, ייתכן כי בן-גוריון היה מסכים למועמדותו של אחד משלושה אלה. אולם בצמרת המפלגה יודעים כי לנשיא הבא תפקיד חשוב:

כי הנשיא הבא הוא אשר יבחר את ראש-הממשלה הבא. אם הוא שיוך למחנה הוותיקים האנטי-בנגוריוניים של מפא"י, יטיל את תפקיד הקמת הממשלה על אחד הוותיקים. אם הוא אחד מאנשי בן-גוריון, יטיל את התפקיד על בן-גוריון עצמו או על אחד המומים לציים שלו, כמו שמעון פרס.

הנשיא העיץ

יצחק בן-צבי, ליד נשיא ליי בריה, וויליאם סאבמן, בעת ביקורו שם.

איש כזה, אשר בן-גוריון עשוי להציע את מועמדותו, הוא ח"כ מפא"י לשעבר, חרוד. לביא מעיץ אחד ממקורביו בן-גוריון, חברו עוד מימי פועלי-ציון ו"אדם שתמיד נלחץ עליו בכל מצב ע"דיו. הוא גם יליד פלונסק, עיר מולדתו של דוד בן-גוריון.

קיימת גם אפשרות אחרת, במידה שלביא לא יוכה ב"תמיכת יתר ראשי המפלגה. במקרה זה עשוי בן-גוריון להעלות הצעה מקורית:

שרעיית הנשיא, תקבל את הי תפקיד שהרי ממילא, גם כיום הינה מנוסה בהילכות הנשיאות. ברור כי ההצעות לא יועלו רק במפא"י. המפלגות האחרות יעמידו מועמדים משלהן, בנסיון להחזיר את המצב לקדמותו, כפי שהיה עם קום המדינה, כאשר הנשיא לא היה איש מפא"י.

„לקרוא ולקרוע“ פרס קרא את הפתק אך במקום לקרוע מיהר להראותו לרמטכ"ל ולאישים אחרים שידעו על הפרשה. משוכח הכתב שהעובדות עומדות ממילא להתפרסם, הסכים למסור מעט מן האינפורמציה לנציגי סיעת החירות.

בעקבות זה התאספו כל הסיעות והחלו לדון בעניין. תוך כדי הדיונים התברר לשרי המפד"ל שאין הם יודעים כלל במה מדובר. רק פנייה מזוהרת לכתבם הפרלמנטי טרי הכניסה אותם בחזרה לעניינים. עוד לפני ישיבת הממשלה שדנה בפרשה.

לפני שהדבר פורסם בעתונות. אל הכתב ראש סיעת חירות בכנסת וביקש ממנו למסור לו את האינפורמציה שבדיו. קודם לכן פנה יונה לסגן שרהבטחון, שמעון פרס, ושאל אותו בפתק אם עובדת הפיטורים נכונה. על הפתק רשם הכתב:

— אך הוא מעוניין בהם עד אין שיעור פחות מאשר ביחסים הנוכחיים, שיש להם תוכן ממשי יותר.

עיתונות לקרוא ולקרוע

במידת המהימנות של האינפורמציה הנמ"צאת בידם, נוכחו שרי המפלגה הדתית לאר"מית בשיאה של פרשת בן-גל, עם פיטוריו של הממונה על שירותי הבטחון. לכתבו הפלמנטרי של הצופה יונה כהן, נודע על דבר פיטורי הממונה חמישה ימים

חליפת-מכתבים בלתי-רגילה התנהלה בין שבוים האחרונים בין המטה הארצי של המשטרה, לבין האזור ראובן ("רוקמ") גרינברג. היא החלה עם מכתב ארוך, מוד"ס במכונת-כתיבה, שהופנה אל המפקח הכללי, יוסף נחמיאס.

הייתה זו תלונה נגד אחד הקצינים של מטה מחוז תל-אביב, אותו האשים רוקמ בעבירות פליליות. בניגוד לסעיפים 309 ו/או 310 לפקודת החוק הפלילי 1936. כתב רוקמ:

● "הקצין הנ"ל קיבל כדמי לאיחורין ו/או קנה ביחד עם אחרים חלקים למכור ניות גיפ, וזאת ביועין שהחלקים גנובים (מרכוש ממשלתי). כאשר הרגיש כי מעשיו נתגלו, וכי האדמה בוערת מתחת לרגליו, מכר את הגיפים, שהרכיב מחלקים גנובים, למוכן בתל-אביב — גם מטעמי רוח טוב וגם כדי להעלים את ההוכחות אשר היו בודאי מביאות להרשעתו בפלילים, אם היה מוגש נגדו משפט פלילי.

● "הקצין הנ"ל חתר גם תחת כלכלת מדינתנו, בהיותו עוסק בהברחת מטבע קשה בין ישראל לדרום אפריקה, במקום שיש לו קרובים עשירים העוסקים במקצוע הקצ' בות, ואשר אלה ביקר הקצין בקשר ל- עיסקות הבלתי-חוקיות.

● "בהיותו קצין אחראי במדור חקירות בתל-אביב, כשנעצר אחד ממכיריו כחשוד במסחר בדולרים מזויפים, היו אצל הנ"ל 100 דולרים מזויפים בשטר אחד. הקצין, בהיותו שותף של החשוד בעסקים אפלים עוד בתקופת המנדט, שמר את 100 הדולר מעניי החוקרים, הוציא אותם מחזק לבנין המשטרה, ומסרם לחשוד בזמן שיחרורו.

● "בהיות החשוד הנ"ל מספר פעמים אחרי שיחרורו בחוץ-לארץ, שילם לקצין זה עבור שירותו בטובת-הנאה ובמתנות. "מתוך רוח של אורחות טובה, הרני סונה לאדוני, ודורש במפגש, כי עניין זה יחקר בייעילות ובדרך שתמנע מאותו קצין להפריע למהלך החקירה. לאור מחדתו כי מטה משטרת תל-אביב, יש לו כל האפי- שריות לכך.

● "אני מעמיד עצמי לרשות אדוני בכל עזרה כנה שתירש ממני בעניין זה, והנני מוכן להתייצב בפני אדוני, לפי דרישתו, על מנת למסור כל הפרטים הידועים לי בנדון, וכן שמות אנשים היכולים להוסיף פרטים בעניין זה, אם יגלו רוח אורחות טובה, ואם אותו קצין לא "יעבד" אותם כדי להכשיל את עבודת החוקרים.

התלונה נמסרה למיפול. היה זה צעד מובן מאליו. כי רוקמ משוכנע, שאותו קצין, בייס נגד בפברואר חקירה ומעצר ומשפט-פורים ללא כל תלונה, אלא על סמך עדויות מפוברקות. שלא לדבר על הטינה שהוא רחש לקצין זה, עוד בהיותו איש משטרת המנדט ובהיותו רוקמ איש המחתרת בירושלים.

רוקמ, אשר תלונתו נגד יעקב בראור הפעילה את הגלגלים ששמו קץ לקריירה של פרקליט מחוז תל-אביב, וכה לתשובה מהירה. דובר המשטרה הודיע, כי תלונתו נמסרה לטיפול והיא תזכה לבידור. כעבור יומיים הוזמן להתייצב אצל מפקד משטרת רמת-גן, כדי שזה יבנה עדות מפיו.

רוקמ לא הופיע במועד שנקבע לו. תחת זאת הריץ מכתב שני אל המפקח הכללי, בו הסביר מדוע לא התייצב ברמת-גן: נסה זו כסופה למפקד המחוז עצמו בן גוריון, שהוא גם מפקדו של הקצין אשר נגדו התלונן רוקמ. "איוה מין חקירה בלתי- משוחזת ינהל?" שאל.

השיב דובר המשטרה: "המפקח הכללי אינו מנהל חקירות בעצמו. עליך לפנות למשטרת רמת-גן."

בסוף השבוע היה רוקמ שקוע בהירהורים: להריץ עוד מכתב אל המפקח-הכללי, או להתייצב במשטרת רמת-גן?

סעד

ביד חזקה ובירוש נטויה

לשכת-הסעד, הנמצאת במרתפי עיריית בת- ים, מוגנת עלידי סורגים הקבועים בלתר- תיה. אין אלא סורגים סתם, אלא מסוג אלה הנהוגים להגן על בתי-הסוהר. כל המבקש להכנס למשרדי הלשכה מוכרח (המשך בעמוד הבא)

חולות ליוהטים

העיר עומד בראשו — העניק הלחאה גדולה לאותו בית-הקפה, ששקע בחובות אחר-כך ופשט את הרגל.

אליהו ריגלר, סגן ראש העיר מטעם המפ"ד, הסמיק והחזיר חליפות למשמע הטע- נות, לאחר שהחליף מבטים עם ראש העיר, עובד בן-עמי, הבין כי מוטב לשחק. תושבי נתניה, שעקבו אחר הדיון, לא היו מופתעים מן הביקורת, אף לא מן הידידות בין ראש העיר לבין סגנו. כי בנתניה יודעים הכל, שבן-עמי מפנק מאד את שני אנשי הפועל- המזרחי: סגנו ריגלר וקצין המחוז דודי רונני, המשמשים לו ראש-גשר במשרד הפנים.

למישרד הפנים אין בן-עמי זקוק לניהול העניינים השוטפים של עיריית נתניה. אף אם שר הפנים לא יאשר ללא-תיקון את התקציב השנתי, לא יפריע הדבר לראש העיר. כי לבן-עמי יש אינטרס הרבה יותר חשוב. והוא: עיסקי קרקעות, בסכומים של מיליונים, בתוך אזור נתניה ובעיר ה- חדשה אשדוד. המבין בקרקעות יודע, כי לעירייה יכולה חתימה אחת של שר הפנים להפוך שטח של אלפי דונמים מאזור חקלאי לאזור עירוני. ערכו של כל מטר קרקע בשטח זה יקפוץ מיד פי 100 או 150 ממה שעלה לפני חתימת השר. עובדה זו, המעלה מיד את ערך הקרקע, מעשירה לפתע את בעליה — ללא כל השקעה או מאמץ.

כלום יש דרך יותר טובה להשיג חתימות כאלה מדי השר הדתי, חיים משה שפירא, מאשר באמצעות חבריו למפלגה בנתניה? מה עוד שחברים אלה אינם מתבקשים לתון לשם שמים.

אפילו השר עצמו אינו עושה זאת לשם שמים. רק לפני חודש פירס יומון המפ"ד, בהבלטה, על פגישת ראשי ערים שהתכנסה בשפיר, קיבלה על עצמה לרכז רבע מיליון לירות להשלמת תוכנו שפירא. על שם שר הפנים. הרוח החיה בפגישה זאת היה ראש עיריית נתניה, שאף נטל על עצמו את תפקיד הגזבר.

חולות זהב

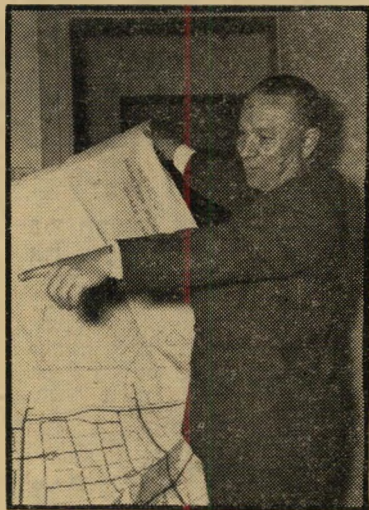
חולות שבין בתים וראשון-לציון הם שטח-המחיה היחיד, שנותר לפי- תוח היישוב העירוני במרכז הארץ. הוא גם שטח-הקבורה היחיד שנשאר באותו אזור. על כן קנתה חברה קדישא התל-אביבית 500 דונם של אדמה בתחום שיפוטה של עירי- יית בתים.

באותו זמן התנהל מאבק חריף בין עיריית בתים וראשון-לציון על הכללת שטח החו- לות כולו בתחום שיפוטה. דודי בן-ארי, ראש עיריית בתים, הצביע על ההתפתחות המהירה של עירו, טען כי זו נשארה ל- מעשה ללא זרובה קרקעית, כמובלעת בין תל-אביב, הים, וחולון. המוצא היחיד להמ- שך התפתחותה של בתים, טען, דרומה — אל החולות. ראש העיר חלם על הגדלה ניכרת של שטח השיפוט של עירו המת- פתחת.

אך ראשון-לציון לא ויתרה, והדבר עבר להכרעתו של שר הפנים. ברגע זה בחר בן-ארי בנשק יעיל לגבי השר הדתי. הוא איים שאם לא יסופחו החולות לתחום שי- פוטו ימנע את פתיחת בית-הקברות החדש בתחום העיר. הוא נקט בצעד אולטימטיבי זה, בידעו כי כמה מפרנסי ראשון-לציון מצאו דרך אל אונז של שר הפנים, והם עוללים לסכל את תוכניותיו.

לאזרח הרגיל נראה זה ויכוח ענייני כי שאלת תכנון ערים, והשאלה הייתה אם אמנם תפתח בתים את השטח בקצב מהיר יותר מאשר עיריית ראשון-לציון. רבים אף העלו את בן-ארי כדוגמה של ראש-עיר דינאמי, הדואג להתפתחות עירו, ודואג לשטח-מחיה עבורה. אך התברר כי להכרעה החשובה במלחמת

גדולה ביותר בתולדות המדינה, התקיים בנתניה דיון במליאת מועצת העירייה על התקציב העירוני. קם בן-מנחם, מזכיר מועצת פועלי נתניה, שהוא גם חבר מועצת העיר- ית מטעם מפא"י, והצהיר: "עוד לא היתה הנהלה בעיריית נתניה, שהיה בה כל כך הרבה קנוניות על חשבון הציבור וכל כך הרבה חיפוי הדוי על דברים חמורים, כי ענייני סוהר-המידות, כפי שקיים בקואליציה

עובד בן-עמי

דוד בן-ארי

הנוכחית. בנתניה קיימת מהדורה חדשה של פרשת שפירא: קבלני בניין בעיר נתבקשו עלידי סגן ראש העירייה, שמחלקתו מפק- חת על עבודת בנייה, לתת תרומה לשיבת בני עקיבא של הפועל המזרחי. בועדת בניין ערים לחץ סגן ראש העירייה לאפשר לקפה אנטורפיה בנייה הנוגדת את החוק, משום שבנק הפועל-המזרחי — שסגן ראש

נציבות מסי-הכנסה שמרה בתחילה את השם בסוד. היא רק היתה מוכנה לגלות, כי מתנהלת חקירה נגד אזור פרטי, על ההעלמה הגדולה ביותר של מסי-הכנסה מאז קום המדינה. גם כאשר התגלה שמו מעל גבי העתונות, לא עשה הגילוי שום רושם. נאמה, כי המדובר באחד י. פולאק, מרחוב שפינוזה בתל-אביב.

מי הוא י. פולאק זה, אשר לפי מקורות מסי-הכנסה העלים הכנסה של שמונה מיליון לירות?

הוא אינו חרשתן, אף לא יצואן או יבואן. אין הוא מופיע בערכי הגאלה, ובמסיבות דיפלומטיות לא יכירו מקומו. גם כאשר הציג שר המסחר והתעשייה את המיליונרים הישראליים, שהצטיינו בהיקף עסקיהם, בפי- ניו הנשיא, לא היה י. פולאק ביניהם. איש מכל המיליונרים הללו אף לא ידע על קיומו. ובכל זאת — הרוחיה אותו י. פולאק, לדברי נציבות מסי-הכנסה, יותר מכל המיליו- נרים האחרים.

אולם היה חוג מצומצם אחד במדינה, שידע מיהו י. פולאק. היו אלה סוחריו ומ- תחכי הקרקעות, המתכונים בפנית שדרות רוטשילד בתל-אביב, סביב המטה שלהם, קפה תפארת. הם ידוע כי יצחק פולאק הוא מלך סוכני הקרקעות בישראל.

בבית-הכנסת הקטן מושב זקנים, ברחוב אלנבי בתל-אביב, זכור עדיין יצחק פולאק כשמש הצנוע, שהיה מנהל את בית-הכנסת, דואג לספק מים לכיור, מכין גרות לשבת ומקבל כמה גרושים מאלמנה כדי לומר קדיש אחר בעלה. בהתקרב שעת תפילה היה דופק על הבמה וקורא: "מינחמה!" ביתר שעות היום היה מסתובב בין הדוכנים, גובה מהם את תרומותיהם לבית-הכנסת, תמורת אחוז זעיר.

אל עסקי הקרקעות הגיע הודות לבעל- הקרקעות הגדול ביותר במדינה. פקיד של הקרן הקיימת לישראל פנה אליו באחד הימים, הציע לו עיסקה: בין הזקנים, המת- פללים בבית-הכנסת ומתגוררים במושבי-הד- קנים הסמוך לו, היו רבים שהם בעלי חלקות אדמה; אם יצליח פולאק לשכנעם להעביר בצאתם את החלקות האלה כתר- מה לקרן הקיימת, לא יצא פולאק מופסד מן השידול.

השמוע הצנוע היה מקורב אל הזקנים, עזר להם להתלבש, הזמין אליהם את הרופא בשעת צורך, היה ידיד-אמת לזקנים הגלמרי- דים. לא פעם שמעו בעצותיו. גם כאשר יעץ להם בעניין הקרקע שבידיהם.

העיסקות הראשונות, בהשראת הקרן ה- אומית, פתחו לפני פולק עולם חדש. הוא למד להכיר ערכו של קושאן י. ולהעריך את העובדה כי אדמה אינה טובה רק לק- בורה ולגידול ירקות.

זה היה סמוך לקום המדינה. כיום מערי- כים את פולאק העגלגל כאחד הגורמים הח- שובים ביותר בסחר-הקרקעות בארץ. "חצי נתניה שייכת לו", יודעים לספר הספרטרים הקטנים והמתחזים המקנאים בו. הם אינם מפריזים. להיפך: לא רק בנתניה חולש פולאק על שטחים עצומים ועל בניינים, אלא גם במרכז תל-אביב, על הר הכרמל, בחולות ראשון-לציון, באשדוד.

טענתו היסודית של פולאק, באוני חוקרי מסי-הכנסה: כל הרכוש העצום הזה, ועיס- קות המיליונים שהוא ביצע, אינם שלו למע- שה. הוא רק שימש כסוכן של אנשים אחרים.

"גלה את שמות האנשים", דרשו החוק- רים, "ואז נאמין לך".

חשיבותו של שר

בחודש שעבר, כאשר אך ביצבה באופק פרשת העלמת מסי-הכנסה ה-

בתורכית: שטרבעלות על קרקעות.

המיליונאים החדשים

במדינה

(המשך מן העמוד הקודם)
להכות על הרשה. רק אחרי בדיקה קפדנית
עלידי השמש הוא מורשה להכנס פנימה,
או לא.

התחלת הדרך. אחת הסיבות לסגירת
לשכת הסעד בפני העלם החיצוני היא
אישיותו של משה בן שמעון.

משה בן שמעון בא ארצה לפני 12 שנה
מעיראק. הוא היה אז בן 20, וכל חייו
ההרפתקניים עמדו לבניו. זה התחיל בצורה
בנאלית לגמרי: בשרות פעיל בצה"ל ואחר-
כך בחיפוש אחרי עבודה. אבל עבודה לא
הייתה. במקרה הטוב ביותר — עבודת
דחק.

באותה תקופה הגיע בן שמעון למסקנה
שגם בלי לעבוד אפשר להרוויח בצורות
שונות. הוא עבר ליפו ונעשה אישיות
מוכרת בין אנשי המשטרה בנפה הדרומית
בתל-אביב. יתכן שהיה אף מגיע לכלא,
אבל הגורל רצה אחרת. באחת הבידוקות
הרפואיות השגרתיות, התגלה שהריאות שלו
הן במצב חמור למדי. לא היתה זו שחפת,
אך סכנת המחלה הייתה קיימת.

הוא אושפז בבית-החולים בבאר-יעקוב.
אחרי 4 חודשים מצאו אותו בריא לגמרי,
והוחלט להוציא אותו מבית-החולים.

שיטה יעילה. הסתבר שביצוע ההח-
לטה היה לא פשוט:

לפני צאתו מבית-החולים העמיד בן-
שמעון כמה תנאים:

● הוא מוכרח לקבל 2500 ל"י במומון.
● מוכרחים לתת לו חנות בשוק של
יפו.

● הוא מוכרח לקבל דירה או לפחות
צריף קרוב ליפו (בהיותו בבית החולים
הספיק הוא להתחתן ואשתו ציפתה לילד).
במקרה ולא יקבל מה שהוא דורש —
לא יעזוב את בית-החולים.

בהנהלת בית החולים קמה מהומה. הת-
קשרו עם משרד-הסעד. התחילו במשא
ומתן דוחתני, שנגמר בנצחוננו המלא של
משה בן שמעון: קיבל כסף, קיבל חנות
וקיבל צריף במעברת בתיים.

מאותו הרגע החלו הביקורים התמידיים
של משה בן שמעון בלשכת הסעד בבית-
ים, שהתנהלו תמיד לפי תוכנית אחידה:
בן שמעון נכנס למשרד מינהלת הלשכה,
הוא זורק כסא או חפץ כבד אחר, ואחרי
פתיחה את מביא את דרישותיו. השיטה
הזו הוכיחה עצמה כיעילה ביותר: באופן זה
הצליח הוא לקבל, מחוץ לחנות אותה הש-
כיר מיד עם קבלתה, גם תמיכה חודשית.
מלבד זאת זיכה אותו כל ביקור בלשכה
ב־15 ל"י. אחרי זמן מה הגיעה הלשכה
ליעול עבודה נפלא: בן שמעון היה מקבל
את 15 לירות שלו כבר בפרוודור, מידי
השמש.

לפני שנה הציעו לבן שמעון לעבור
מהמעברה לשיכון ברמת-יוסף. התנאים ש-
העמיד היו קשים ביותר. הוא יעבור לשיכון
אם לשכת-הסעד תתחייב לשלם עבורו שכר
דירה עד סוף ימי חייו; תשלום 33 לירות
50 אגורות עבור החווה עם עמדות, ותשלום
לו מכונת-משא להעביר את כל חפציו
מהמעברה לשיכון. התנאים כמובן נתקבלו.

משה בן שמעון עבר לדירה חדשה, הספיק
להתקין בה על חשבונו דוד-שמש ותריסור.

"כי פרידמן זה פרידמן..." כא-
שר הופיע משה בן שמעון לפני חודשים
מספר ללשכת הסעד בתביעה לתת לו חנות
ברמת-יוסף, נתקל הוא בסרוב. מרוב כעס
על אי-מילוי דרישתו, תפס תנור פרידמן
בוער, וזרק אותו לעבר שולחן המנהלת.
הענין נגמר בהתערבות מכביה-אש ובהכנסת
משה בן שמעון לכלא. שופט השלום בתל-
אביב העריך את התרגונו של בן שמעון
בשלושה חודשי-מאסר.

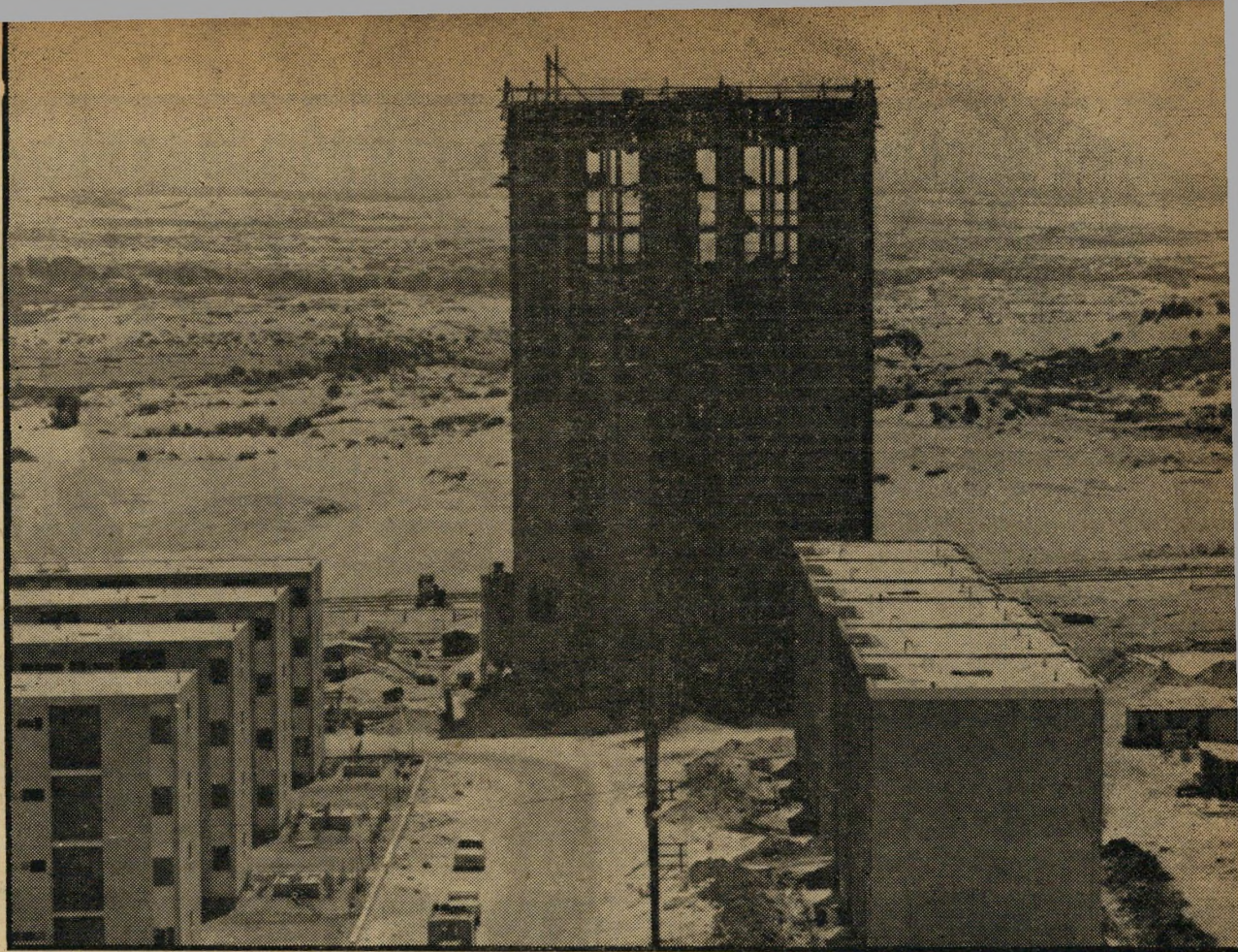
העונש נגמר לפני שבוע. באותו יום,
אחרי שגבר ע, הסורגים החדשים שהותקנו
בלשכת הסעד, הופיע בן שמעון לפני ה-
מנהלת הנדמה.

את זונה בת זונה, הצהיר.

"אין לי טענות אליך על שישבתי שלושה
חודשים. זה היה בית הבראה מסוג א' א.
קיבלתי במשקל חמישה קילו. ואינו חברה
היתה שם — כל משרד-הבריאות! אבל
עכשיו את מרגיזה אותי שוב ואני אפסיד
את החמישה קילו שקיבלתי בבית-הסוהר."
אחרי זה הוסיף עוד:

"ועשיתי תני י. חמישים לירות, כי נולד
לי בן. רק מהר כי אין לי זמן בשבילך.
באתי לכאן ישר מבית-הסוהר, ואפילו עוד
לא הייתי בבית."

משה בן שמעון קיבל 50 לירות והלך
הביתה.

גבול בת-ים: מעבר למגדר השחקים-החולות השווים מיליונים

שם כבר שש חברות כאלו, ובלי ספק עוד
ירבו. מלבד מחנה גדול של סרסורים קטנים
— בהם חייטים וסנדלרים שעזבו את
מלאכתם בשביל המסחר הזה — ואנשי-
מירמה שונים, מן העולים החדשים. ובאיו
אמצעי משתמשים! כל עורמה ומירמה כש-
רות בעיניהם. משיגים בשוחד מכתבים
וטלגרמות של אחרים, מחזיקים מרגלים
המתהלכים חרש בכל מקום, כדי לדעת
מעשי מתנגדיהם. ועל הכל — מפקיעים
שער הקרקעות באופן נורא.

ממשין הסופר בתיאורו:
"... ברחובות יפו חיוון רגיל הוא עתה
לראות וזוגות וזוגות הולכים ומתלחשים וכל
אחד מביט לרגעים בעיני-האחר וחדש על כל
הצדדים, שמא חלילה נשמעים הדברים ל-
אוזני חברו... הכל מבינים שבדאי הלכו
ראות את הסחורה."

זהו תיאור שנכתב לפני 72 שנה, עלידי
אשר גינבורג, הידוע בכינויו הספרותי
אחד העם. הוא ביקר אז בארץ, בשליחות
אגודת חובבי-ציון, ובשובו לרוסיה פירסם
בעתון המליץ, מאמר גדול בשם "אמת
מארץ-ישראל" — מאמר הנלמד כיום ב-
שיעורים לספרות, בבתי-הספר התיכונים
בישראל.

למורים לא קשה להסביר חומר זה, כי
הוא אקטואלי גם כיום. שהרי כל תלמיד
בנתניה, בתל-אביב או בחיפה יכול להוסיף
סיפור משלו, על הספסר שמכר למשפחתו
את חלקת האדמה או את הדירה המשפח-
תית שלהם.

רק דבר אחד השתנה מאז ביקורו של
אחד-העם: אז היה גבול להיקף הספרות
בקרקעות. כי רוב האדמה בארץ היתה בידי
הממשלה התורכית וכמה בעלים ערביים,
אשר לא הירבו למכור אותה למתיישבים
היהודיים. גם לחץ העליה היהודית לא
היה עדיין כה כבד.

כאשר קמה מדינת ישראל, ועברו לידיה
הקרקעות הממשלתיות והנחשיות, אפשר
היה לקחת כי תוע הממשלה לרסן את
הספרות במיצרן חיוני זה. היו אלה
הקחת-שוא. כי דווקא המדינה הפכה מקור
עיקרי לספרות, ורבים מראשי העיריות
ומוסדות-הציבור מעודדים אותה במישרין
ובעקיפין.

**מדוע? כיצד מחזקת המדינה
אדפי דונאמים, כאשר ברור לגמרי
כי אדמה זו תשמש לספרות?**
באיוזה דרכים אפשר להוציא מירי
המדינה אדמות זרות, ולהרוויח
תוך שנה מיליונים על חשבון ה-
משתכנים הקטנים? על כך במא-
מר הבא בסדרה זו.

הספרים באהדה אחרי מאבקו של ראש
עיריית בתיים עם עיריית ראשון-לציון על
אזורי החולות.

לבסוף נענה שר הפנים ללחץ של בן-ארי.
תמורת מתן רשיון לחברא קדישא להתחיל
לקבור מתים בתחום בתיים, קיבלה העירייה
לתחום שיפוטת חלק מ־8000 הדואג, ש-
היא תבעה לעצמה מאדמות החולות. בקרוב
יהפכו אלפי הדונאמים לחלקות מפוצלות,
בתן אפשר לספסר.

כתב אפרים תלמי, עורך דבר לילדים.
בשיר שחיבר לכבוד בתיים: "בחול זהב /
בנוף נרה / ניצבת את / יפה נפלאה."

ספסרי הקרקעות אינם מבינים אולי כי
שירה. אבל הם הסכימו בכל לב, כי הכינוי
"חול זהב" על חולות בתיים איננו משקף
את המצב לאמיתו.

★ ★ ★

מאז ועד היום

**הקשר ההדוק בין פיתוח והתיישבות,
לבין ספרות פרועה בקרקעות, אינו
תופעה חדשה בישראל. כמו בכל ארץ
הגירה, שמרכזי-האוכלוסייה שלה מתפתחים
בקצב מוגבר, קיים בה ביקוש רב לקרקע.
ביקוש זה יוצר מעמד-ביניים של ספסרים,
המתווכים בין בעלי-הקרקע לבין הקבלן או
הבונה הפרטי, הרוצה לבנות בית. וזהו אחת
מפרנסות האחר המכניסות רווחים גדולים
ביותר.**

עולםם של המתחכים והספסרים הוא
עולם מיוחד במינו. כך תיאר אותו אחד
מגדולי הסופרים העבריים: "מי שלא ראה
אין קונים ומוכרים עתה קרקעות בארץ-
ישראל, לא ראה התחרות בנויה ונתעבה
מימיו. כל הנעשה בין התחננים והסרסורים
הקטנים באחת מערי התחום, אינו אלא
צדק ויושר לעומת הנעשה כעת בארץ.
בבואי שמה, לפני שלושה חודשים, נמצאו
רק שתי חברות של ספקולאנטים — קוני
קרקעות, כדי למכור חלקים-חלקים — וכבר
אז ראינו כי עתידה הספקולאציה להיות
למוקש לישוב. עתה הנה באה ונהיתה!"

"במשך זמן קצר פרו ורבו הספקולאנטים
באופן מבהיל, ובעוצמי את הארץ עזבתי

שתי הערים מחכים גם גורמים אחרים.
במוקדי הספרות בקרקעות חיכו בכליון-
עיניים להכרעת השר. כי הספסרים היו
מעוניינים בפרשה זו הרבה יותר מאשר שתי
העיריות גם יחד. למעשה, לחמו ראשי
הערים את מלחמתם של הספסרים וסרסורי
הקרקעות.

קרקעות אלה היו שייכות לבעלים, שקנו
אותן בזול אצל מינהל מקרקעי המדינה.
כל עוד נשארו אדמות בור, היה מחירן
נמוך. ברגע שיוכרו כאדמה עירונית יאמיר
מחירן לשחקים. אולם אם יסופחו לעיריית
ראשון-לציון, אשר קצב הפיתוח והבנייה
שלה איטי יותר, יעלה מחירם רק בהדרגה.
הוילו סיפוח לבתיים עשוי היה להקפיץ
את מחירן בן-רגע, ממאות לירות ועד ל-
רבבות לירות לדונם.

הספסרים רצו כי דחאק בתיים תנצח.
שכן לראש העיר בן-ארי הבנה מלאה כי
עיסקי פיתוח ופרסלציה. לא רק הוא, אלא
כמעט כל נציגי הקואליציה והאופוזיציה
העירונית מקורבים מאד לעסקי קרקעות
ופיתוח. מצטיין ביניהם: סגנו המפד"לי, דב
דויטש, שטיפל בהשגת אישור משרד הפנים
לסיפוח שטחי חולות נרחבים לתחום ה-
עירוני של בתיים.

אחיו של בן-ארי, בנימין, היה שותף
לאותה ציפיה של הספסרים. כי הוא עצמו
בעל 350 דונם בחולות אלה, בגושים מספר
5026-5027. הספסרים היו כה משוכנעים
בטיב היחסים בין בנימין בן-ארי לבין אחיו
ראש העיר, שקנו מבנימין חלקות בחולות,
במחירים גבוהים הרבה יותר ממחירן
ההגיגני.

מכיון שאדמה זאת לא היתה עדיין אדמה
עירונית, המחולקת לפי פרסלציה לחלקות,
לא יכול היה בן-ארי לתת להם קושאנים.
המציגים מספר הגוש והחלקה. הקונים הס-
תפקו כפתקים קטנים, חתומים בידי בנימין
בן-ארי, המאשר כי מכר להם כך וכך
דונמים וכי יעביר את המכירה בטאבו לאחר
שתייה פרסלציה.

והרי הפרסלציה הטובה, שתכלול רחובות
ראשיים ומרכזי מסחר ובידור במקומות ה-
נכונים, נתונה בידי אחיו, ראש העיר. לכן
היו שחיים החולות של בנימין בן-ארי
יותר מיתר החולות סביב. לכן גם עקבו

מין הארץ

האנשים הרעים הרביצו לשריק, וכל העיירה הסתכלה בחיבוק ידיים במשך חצי שעה טקסאס ברמלה

האנדרלמוסיה: צעקות החלו להשמע בכל פינה, והחלונות הדהדו מהרעש, עד ש נדמה היה כאילו יתנפצו בעוד רגע. היו אלה ארבעת האחים סילברה מרמלה: יעקוב, יוסף, אלי וחליפה, שהובאו על ידי המשטרה, על מנת להוציא נגדם צו מעצר ל-15 יום.

אך ההצגה הגדולה החלה אחרי קריאת הבקשה למתן הצו: ברגע בו הראה נציג המשטרה סכין שנשלפה בשעת התיגרה, נופל על הרצפה, תוך התעלפות מרשימה, אלי סילברה, המבוגר בין ארבעת האחים. שאר האחים הגדילו את האפקט בזעקות אימים.

„הביאו לו מים“, אומר השופט בשלחה, מבלי להפסיק את מהלך המשפט. ידיה ה מתייפח בכבי זורק עצמו לרגלי אחיו המת עלה, ומראה סימנים שיש ברצונו לעשות כו"ל. אלא הוא נרגע במהירות. עוד התי עלמות אחת באולם בית-המשפט לא היתה מוזיקה להשלמת הרושם הדרמטי, אבל

מרגעים אלה השאיר את סילברה ברחוב, וכנסתי לקיוסק לרחוץ את היד השותתת דם. לפתע שמעתי קריאה: „הוהר! הסתר בבתי במרחק של מסר מאחורי עמד ידי, בהרימו מעל הראש צנצנת עם 8 קילו סוכריות. התכופתי וסכנת-המוות החליקה ליד כתפי.“

קטעים אחרים צפים ועולים בזכרוני: „כל הזמן זכרתי שמותר לי רק להגן על עצמי. כאשר ידי התנפל עלי בשנית, הייתי כבר כמעט במצב של חוסר הכרה, בגלל הכאב שנגרם לי. בהביטי על בתי הקטנה רות הצופה במחזה הנחרד, ובגלל זעקותיה של אחתי המובה עלידי רינה, אשתו של ידי, הרמתי את הרגל על מנת לרסק את פניו של יעקוב סילברה השוכב. אבל באותו הרגע הסתכלתי בפניו המביה לים, והורדתי את רגלי. קום! אמרתי, לך הכיתה! הוא קם, מתנודד, ניגש לדלת, ומשם זרק בראשי בקבוק.“

כל זה אירע בלב העיר, במשך חצי שעה,

לא לצלם! אלה הם הגיבורים בהצגה המזועזעת, אשר התקיימה במוצאי חג הפסח בער רמלה: האחים יעקב (ידי), יוסף, חליפה ואלי סילברה — האחים סילברה ידועים ברמלה כגרעין הכנופיה הסוניסאית בעיר.

ערב מוצאי החג לטיול במרכז העיר. ברחוב הסואן הרגיש הוא עצמו כמו בבית. למי רות שגר ברמלה רק כחצי שנה, הכיר תורג'מן כמעט את כל תושביה. הדבר נדרש ממנו בעיקר עקב היותו מפקד משטרת רמלה.

דויד תורג'מן היה בין העוצרים ליד הבוקר תגור האקדחים המעשנים. אך לא משום שהתעניין בהחי המערב הפרוע, אלא משום שליד בניין הקולנוע, הוציא בעל בית-הקפה פאר את השולחנות למידרכה, באופן שתפסו את כל המעבר. כל רוחב המידרכה עד לכביש הבינעירוני ירושלים—תל-אביב, ההומה תמיד מכוניות דוהרות, היה חסום.

„אבקש מיד לפנות את השולחנות ול- שחרר את המעבר“, פנה תורג'מן לבעל בית-הקפה. „בעוד חצי שעה אחזור בדרך זו, ואיני רוצה לראות אף שולחן.“ אולם דויד תורג'מן לא חזר בדרך זו לאחר חצי שעה. כי באותו רגע קם מאחד השולחנות אדם צעיר, בעל הבעת פנים מאיימת, ידי יעקוב סילברה, ואחרי שני נעלמה האחירה החגיגית, והחלה חצי שעה של חוק הגיוגל.

חצי שעה בגיוגל

דויד תורג'מן, גבר חסון, שלפני רגע עזב את מיטת אשתו השוכבת בבית החולים בגלל זעזוע מוח, בו לקחה כת צאה מהתיגרה, מסתדר בקושי עם ידי החבושות, ומספר: „אילו הייתי קצת יותר חזק, לא הייתי יוצא מזה חי. הוא רצה לרצוח אותי, ראיתי את זה ברור, כמה פעמים. רק בנס ניצלתי ממח.“

את התמונה שנראתה בין השעות 8.30 ו-9 בערב מוצאי פסח ברחוב רמלה אי אפשר לשחזר במלוואה. נשארו ממנה רק חלקים מקוטעים, קרעי תמונות וקטעים משוחזרים, המצטרפים למחזה אלימות מה סוג הברוטלי ביותר.

בהתחלה, סכין מתקפלת הצצה בידו של ידי. התקטטות בין יד מוזיגת בסכין עם יד ריקה מכל כלי וחוד הסכין הגבס לתוך כף-ידי. אחר-כך באות במקום הסכין — השיניים, המתהדקות על האצבעות בתפיסת בולדוג, שאת לועו לא ניתן לפתוח. יותר מאוחר — בקבוק בירה שבור, יותר-נכון: צוואר-בקבוק בעל שוליים מעוטרים בחודי זכוכית, וחיוך מעוקם על פניו של ידי: „בוא, תיגש, אני רוצה לרצוח אותך!“ „בשביל זה אתה פחות מדי גבר“, עונה תורג'מן, המתקרב עם ידים רפוינות לעבר ידי המשתולל בטיורין.

„היו רגעים בהם חשבתי שהכל כבר השתק“, ממשיך תורג'מן להזכר. „באחד

הייתה זו מחצית שעה של השתלטות „הוקי גיוגל“, סיפר דויד תורג'מן. „במשך אותה חצי שעה נלחמתי על חיי. מסביבי היו כחמש מאות איש, אבל הייתי בודד לגמרי. בדיוק כמו בגיוגל, שם הי אדם נלחם לבדו נגד חיות פרא.“

הדבר התחיל בערב מוצאי-חג רגיל. יום החג הראשון עבר והרחובות המו מאדם. במיוחד המתה הרחבה לפני קולנוע מר כו — מקום הפגישות והטיולים של תושבי העיר. מעל מודעת הקולנוע, הזמין את הקהל בוקר מצוייד בשני אקדחים מעשנים. תמונות הסרט שניתלו בחוץ, הבטיחו שעי תיים של התרגשות: אנשי המערב הפרוע רוצחים אחד את השני ביריות אקדחים, נלחמים בבית מרוה, שוברים אפים, הכל לפי השיטה של תפוס כפי יכולתך.

המידרכה היתה חסומה

דויד תורג'מן, יחד עם אשתו אנטואט נט ובתו רותי בת ה-11, ניצלו את

המכה רינה סילברה, אשת ידי. „אני בכלל לא ננעתי באשתו של הקצין“, טוענת היא, אבל אנטואט תורג'מן, שזכת בבית-חולים עם זעזוע-מוח.

התעלפות, צעקות, גיססות דרמטיות — זה ההמשך של הצגת הבידיונות ברמלה. „אני חף מפשע“, צועק ידי סילברה. „לא אני התנפלותי הקצין, הוא אשר התנפל עלי“

הצגה בבית-המשפט

הייתה מפריעה לו להשמיע את נאומו, המוכן מראש.

הוא לא היה מוכן להעיד במשטרה, שכן השוטרים הם נגדו. עובדה, ארבעה שוטרים התעללו בו: ציון, פלימן, גולדברג ועוד אחד שלא יודע את שמו. „בבקשה, איך הם סידרו אותי?“ אומר ידי, בהצביעו על הגופיה המוכתמת בדם, ובשתי צלקות ה נראות לאורך החזה. לכן הוא יעיד כאן, לפני בית-המשפט. וזו לא תהיה עדות פשוטה, אלא בשבועה, בתור עד.

מוציא מהכיס כיפה, שם את ידו על ה „תנ“ ונשבע. „לאמור את האמת ורק את האמת“, ואחר-כך מספר: הוא הלך עם אשתו בתג לקולנוע, בקפה פאר הצטרפו לשולחן של חברים, פתאום בא איזה איש לא מוכר לו, וצוה להזיז את השולחנות. אני אומר לאיש: נכון, שולחנות אלה מפ ריעים. והוא, במקום להורות צווק עלי, תסתום את הפה! ומיד תפס אותי בצווא, רון והתחיל לחנוק. בעט באברי-המין שלי, ואז התחלנו במכות. אני לא הייתי מתחיל, כי לי יש פסק-דין ואני יודע את זה טוב. „היי כבוד בית-המשפט הוהר אותי שלא אתחיל עם אף אחד. זה הוא שהיכה אותי, ועוד איך! אני אף פעם בחיים לא ראיתי ביריון כזה...“

ידי ואחיו

ידי ואחיו הם חבורה רמלאית מוכי רת. מוצאם מטונים וארבעתם מהיום ברמלה את לב הכנופיה הסוניסאית, כנו-

לעיני מאות צופים. אך במשך חצי השעה לא עזר אף אחד לעצור את הבריון ה משתולל. „האנשים היו משותקים מאכזריות המחזה“, טען דויד תורג'מן.

אך עדי-הראיה עצמם נתנו הסברים אחי רים: „פחדתי. אפילו לא מזה שאחטוף משהו בשעת ההתקטטות. פחדתי ממה ש יהיה אחרי-כך. פחדתי ממשפחת סילברה. כולם מפחדים“, סיפר אחד הנוכחים.

תיאטרון בבית-המשפט

„אני חף מפשע! אני דורש צדק! אני מבקש רק את הצדק!“ צועק ידי בקול דרמטי, רחי בכעסו הצודק, ומקוטע בכבי תמים. הוא לכוש רק מכנסיים קרר עים ובגופיה מלוכלכת בדם. חולצתו נעל מה, ואילו במעיל הוא מכסה את ראשו של אלי אחיו, על מנת להגן עליו בפני סכנת הצילום. „הוא לא אשם! הוא לא עשה שום דבר! חנו לו מנוחה!“ מתייפח בכבי ידי בהצמידו אליו את ראשו המכוסה של אחיו.

השוטרים צוחקים מתחת לשפם, פקידות בית-המשפט שיצאו מכל ההדרים, עומדות ומסתכלות בבהלה על המתרחש.

עוד לפני רגעים מספר היה הבניין החדש והמררוח של בית-משפט השלום ברחובות, שרוי בדממה. הפרוודורים והחדרים היו ריקים. רק בפניה אחת התאספו כמה בדדים מסוככים בבציות קרקע. לפתע פתי אום, בלי כל הוהרה מוקדמת, פרצה

COVERFLUID

האיפור ללא פגם

COVERFLUID — בסיס דק עד לשקיפות ומרווה כאחד, המוגש לך כאיפור מושלם בשופרית. מכסה על כל הפגמים הקטנים, כשהוא מקנה לפניך את הוורוד העמום המיוחל, ומגן על עורך.

האופנה ממליצה, למען יופיך, על אחידות של צבע לשפתיך ולצפורנייך. והאופנה האחרונה היא אופנת הפנינה: גוון Sand Pearl ל-Coverfluid, ו-Pink Pearl ל-"ליפטטיק", ל"פאשן סטיק" ול"נייל פאשן".

ה-LIPSTICK של הלנה רובינשטיין, במבחר גווניו, שומר על שפתיך מיובש ומקנה להן רכות נפלאה.

FASHION STICK — שרביט הקסם לשפתיך, דק ומוארך כעפרון — שפתון ותוחם קונטורים באחד.

NAIL FASHION — הלכה המשובחת ה"מביאה את האופנה לקצות אצבעותיך, בשכבה שווה ומאריכת ימים.

Coverfluid: IL 5.65 Lipstick: IL 3.54
Fashion Stick: IL 9.75 Nail Fashion: IL 3.25

רק בחנויות התמרוקים המאושרות ע"י הלנה רובינשטיין

Helena Rubinstein

מחפשים את המטמון

אלפים ורכבות משתתפים בתכנית "מחפשים את המטמון". גם לך הסיכוי להשתתף ולזכות בפרסים היפים, באם תקרא את הספר "תולדות ארץ-ישראל" — מן הכיבוש הרומאי ועד הכיבוש הבריטי, שהופיע זה עתה בהוצאת "לדורי". הספר, בן 500 העמודים, ירתק אותך ויעשיר את ידיעותיך בעברה של ארצנו בפרטים רבים שלא ידעת עד כה. אלפיים שנות אירועים, סערות מדיניות וצבאיות, שלטונות מתחלפים ותרבויות עולות ומתבוללות.

במדינה

עסקים

מן השמיים

המסעדה הראשונה בשיטת השרות העצמי, ברחוב בני-הודיה בתל-אביב, נפתחה ברוב פאר ופרסומת. כבר ביום הראשון לפתיחתה צבאו על שולחנותיה מאות אנשים, אילצו את המשטרה להתערב בהשלטת הסדר. אולם מהיום בו נפתחה המסעדה, לא שקטו הרוחות סביבה. השבוע נאלצה המשטרה להציל מזירת ההתגוששות הלפרין נוסף שנקלע באחרונה לתוך עסקי-בש, הפעם את בעל המסעדה בכבודו ובעצמו — מר-עולם רפאל הלפרין.

שרות עצמי. המסעדה, אותה קרא הלפרין על-שם אשתו ברטי, היא הראשונה בשרשרת מסעדות השרות העצמי אותן מתכנן הלפרין לבנות. אך מהיום הראשון נראה היה כי מר-עולם נכנס ברגל שמאל לזירה העסקית. בעלת הבית, חיה פישקין, טענה כי הלפרין הפר את חוזה השכירות, בנה רחבת שולחנות בחצר במקום הגינה אותה התחייב לנטוע במקום. זה לא היה מפריע כל כך לה ולשכנים לולא נהג הלפרין לשפוך את אשפת המסעדה לחלק הפנוי של החצר.

ביום השישי האחרון החליטו בני-משפחתה של חיה לפעול בשיטת השרות העצמי. מיד לאחר שהלפרין סגר את המסעדה, ירדו בניה של חיה לחצר, ניקוה וסגרו בסוללת עפר את הדלת דרכה היה הלפרין משליך את הובל. הם חיכו לתגובתו. **אכן בראש.** הלפרין עצמו לא חשב פעמיים. כשהגיע במוצאי השבת והבחין בנעשה, מיהר להזמין את המשטרה, החל בינתיים לפנות את העפר. לרגע זה היכו בניה של בעלת הבית שניצבו במרפסת הקומה השניה. הם מילאו דליי מים, החלו לשפוך על הלפרין. לדבריהם נטל הוא, כתגובה, אבן, ידה אותה בבעלת הבית. באותו רגע הגיע הגיע המשטרה, אותה הזמין הלפרין קודם, הספיקה לראות רק כיצד מר-עולם הרטוב סופג אבן בראשו, נופל בין שברי רהיטים שהושלכו עליו מלמעלה. מיד נעצרו המעורבים בקטטה. בני משפחת פישקין הועברו לתחנת המשטרה ואילו מר-עולם נלקח לבית-החולים כשהוא שותת דם מפצע עמוק במצחו. "ככה זה", אמר הלפרין, כשהוא חובש את כיפתו גם בשעה שהרופאים טיפלו בפצעו. "עמדתי בזירת ההתגוששות נגד אלופי ארצות ויצאתי שלם. פתאום נופלת אבן אחת מהשמים ומשכיבה אותי. ככה זה, הכל מהשמים".

הנוב

עזה כמוות אהבה

ביום השוק בבאר-שבע, הבחין אחמד בין המוני הבריות, רוכני המוכרים והבהמות השונות, בדמותה הצנועה של הנערה בת הארבע-עשרה, שהיתה עטופה בבגדים מכף רגלה ועד קודקודה. למרות מצותה התלבושת שנועדה להגנה מעין זרים, הצליח לגלות מאחוריה, זוג עינים שחורות נוצצות, וקטע של לחי צגולה ומלוכלכת.

שתי עובדות אלו הספיקו בהחלט לעורר את דמיונו של הבדחן הצעיר. תוך כמה דקות מצא עצמו אחמד מאוהב בנערה.

כנהוג, הותיר אחמד את סידורם של עיניו-הלהב, לזקנים ממנו. אביו משך בכתף פיו, והלך למאהלו של השבט אבו אל-שעיר, השוכן בדומית-מזרחית בבאר-שבע. אביה של הנערה, האזין בפנים אטומות, לשלוח האהבה שהגיע מן האזור השכן, והסביר לו כי קיים קרוב משפחה שהספיק אף הוא לתת עיניו בנערה. הוא מוכן להעדיפו רק בתנאי שיעלה את דמי המורה.

אביו של אחמד לא הגיב במאום, שב למקום מגוריו, והודיע לבנו המצפה את תנאי החתונה. באותה הזדמנות הבהיר לו האב רבי-הנסיך, כי אין לו כל סכוי לאסוף את הסכום בן אלף וחמש מאות הלירות, וכי מוטב שיתן עיניו בנערה זוהר יותר. אחמד לא קרא מעורו על יצחק ורובהו או על יעקוב ולא. הוא נקט באותן שיטות — והחל משוטט סביב הכאר אליה הייתה פאסמה באה להשקות את צאנה. זואת, כמוהן בגניבה, לכל יבחינו בו קרובי משפחה. תה. הוא התחנך לפאסמה, ועד מהרה הסתבר לו כי יתרון גדול עומד לצידו: יריבו, החתן המיועד מספר אחד, היה שבע ימים, למרות שלא שבע נערות. פאסמה לא נמשכה אחריו, לעומת זאת העדיפה (המשך בעמוד 14)

הנשיכה

מפקד מישרת רמלה, דודי תורג'מן, מראה את סימני שיני הבריון. "היתה זאת מחצית שעה של השתלטות חזקי היגונגל", אומר הקצין.

פיה המנהלת מלחמה מתמדת עם הכנופיות המתחרות. הכנופיה העיראקית, הכנופיה ה"מרוקאית", ועוד ועוד.

לדידי עצמו יש כבר עבר טוער: עשרים וכמה שנות חיים ועשרה תיקים במשטרה. שיד, גנבה, תיגרות, והפרעתו של שלום הציבור.

אחת הסיבות להתערבות בלתי-פוסקת מ"צד המשטרה, הם חיי המשפחה שלו. רינה סילברה, אשתו של דידי, מוצאה מירושלים. לדידי הוצב לשמירה על גג הבית בו התגוררה רינה עם אמה. כאשר גמר הוא את שרותו, ברהה איתו רינה לרמלה. היא היתה אז בת 14 וזה היה לפני שבע שנים. רק לפני שנה היא נעשתה באופן רשמי לאשתו.

גם לנישואין של דידי ורינה ישנו רקע פלילי. לפני שנה וחצי באה רינה להתלונן במשטרה, שאהובה היכה אותה וגירש אותה מהבית. שני שוטרים היתלה אליה, על מנת לעזור לה להכנס חזרה הביתה. כאשר באו, תקף דידי את השוטרים, וכמעט הרג אחד מהם באבן עצומה שזרק בראשו.

כאשר התקיים המשפט, יצאה רינה ובקשה רחמים עבור דידי. היא הבטיחה שהוא יתחתן אתה ויירגע. השופט — אותו הישופט ציון אלוף, אשר השבוע חתם על צו-המאסר נגד דידי, דחה את הדיון ל-שבועיים. לשיבת בית-המשפט הבאה הביאו דידי ורינה תעודת-נישואין. בהתחשב עם כך, המתק השופט את עונשו, פסק לו שלושה חודשים מאסר, עם דחייה למשך שנתיים.

אך דידי המשיך להתפרע, ומבלי שיעצוש על כך. מדוע? "כי האנשים לא רוצים להעיד נגדו. מפחדים ממנו", טוענת המשטרה. "המשטרה מסתכלת בין האצבעות, כי דידי ואחיו עובדים בשביל המשטרה לפעמים", אומרים האנשים ברמלה. "לכן הם נוהגים מיחס מיוחד", מוסיפים אותם יודעי דבר. "כבר שנתיים משתדלת המשטרה לגייס את דידי לעבור בשבילם, אבל הוא לא רוצה. מסרב למכור את ידידיו. בגלל זה השוטרים כועסים עליו, ותורג'מן גרם לכל התיגרה", טוענת רינה סילברה.

יכול גם להיות שסיבת הגישה הסלחנית כלפיו היא עוד אחרת: זמן קצר אחרי ש-הביאה מכונת מנזר דודי אדום את תורג'מן הפצוע לבית-החולים בצריפין, הגיעו גם אחיו של דידי סילברה. דידי ותורג'מן שכבו על מיטות שכנות במר-המיון, אז הופיע אצל מפקד המשטרה הפצוע האורח הראשון: ראש עיריית רמלה.

"ראש העיר?" קרא אחיו דידי. "שוודי?" סינן מבין שיניו האורח, ופנה לעבר מיטתו של תורג'מן.

"מה? שוודי", זעק דידי. "עכשיו אני שוודי, אבל אז כאשר הבאתי את האנשים להצביע בשבילך, היית צריך אותי! אם לא אני, בחיי לא היית ראש העיר!"

סצנת-מיסה נועזת שצולמה באופן

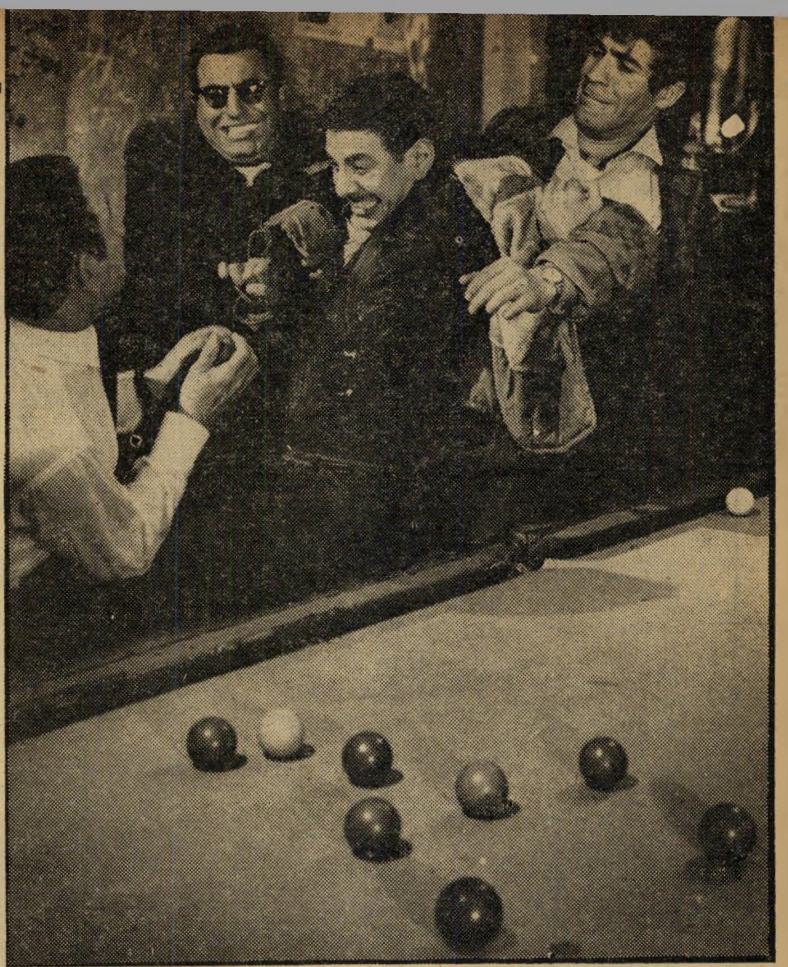
אלדורדו כשזה היה עוד מחזה של יגאל מוסינזון שהוצג באהל: "רציתי שלא נתבייש בקטע כזה כשנשלח את הסרט לחוץ-לארץ, שלא יראה יהודי או חובבני. אינני רוצה חס וחלילה להתחרות בסרטים השבדים. אני אומר דוגרי: מי שמחפש סצנת עירום לא יראה אותה כאן. זו ממש סצנה לירית. היא מתחילה בליטוף, רואים בה זוג מתחת לסדין. הוא בחזה חשוף והיא עם גב חשוף. אבל לסדין יש תפקיד יותר גדול מאשר לגופות. מארגו אומרת בסצנה זו בסך הכל משפט אחד שמבטא את כל הטרדיה שלה: אתה לא הית איתי כמו תמיד, בני."

★ ★ ★

"תגיד, איך מדברת זונה?"

לא פחות נרגשת מהבמאי היא גילה אלמגור עצמה. "זהו התפקיד הראשון שאני מקבלת בקולנוע," סיפרה, "יש מה לשחק בו. זהו הסרט החמישי שלי, אבל מה עד עכשיו רק הצטלמתי אחרי אף מילה למורגנשטיין. אמרתי לעצמי: בזה גמרת את בית-הספר שלך לקולנוע. למבחן-הבד אפילו

לא רציתי ללכת. הייתי בדיוק לפני נסיעה לחוץ-לארץ, ובשביל התפקיד של נעמי בתו של העורך-דין המתאהבת בשרמן הסרטור, לא הייתי נשארת אפילו שעה. תפקידה של מארגו היה זה שקסם לי. אבל כששמעתי שויה רודן הולכת למבחן-בד עבור התפקיד הזה, החלטתי שאין לי מה ללכת. אמרתי לעצמי: מזויה יעשו בטח זונה סנסציונית וממני לא, אז בטח התפקיד שלה.

שניידר נוקם

הפושע שניידר (שייקה אופיר) מנסה לפצח בעזרת שני כדורי ביליארד (משמאל) את שינוי של הסרטור שרמן (חיים טופול) אחרי שזה מסרב לשתף פעולה עם אנשי השטח הגדול, בסצנת אלימות אכזרית.

הקדנני הישראלי התגבר השבוע על אחד המבחנים החמורים ביותר בתולדותיו. אחרי לבטים, היסוסים, מכשור לים ופרשות-דרכים הוסרטה סוף-סוף סצינת-המיסה הישראלית-מקורית הראשונה. המבצע נערך בסודי-סודות. איש לא הור" שה להכנס אל במת הצילומים שבבית ערבי עתיק, בשטח-הגדול ביפו. אפילו לא עובדי ההסרטה. הצלם-הראשי, איש-המצלמה, איש-ההקלטה ובמאי-הסרט — היו היחידים להם הותר לחזות בסצנה הנועזת.

גילה אלמגור וחיים טופול, שני כוכבי אלדורדו, סרטה החדש של חברת גבע, עבדו יום תמים על ביצוע הסצנה במיטה. בסרט המוגמר ימשך קטע זה בסך הכל שתי דקות. אבל כדי שיתקבל אותנטי ומשכנע, היה צורך לחזור עליו תריסר פעמים. בכל פעם נאלצה גילה, המגלמת בסרט את דמותה של מארגו הזונה, לחבוש את פצעיו של שרמן, הסרטור שלה, להתעלס עמו באהבים, לעשן עמו סיגריות במיטה, ולהשאיר לדמיונו של הצופה את מה שמתרחש מהרגע בו נופל בדל סיגרית על הארץ ועד הרגע בו נשאר מאותו בדל רק אפר.

בסרטים זרים זוהי סצנה שיגרתית, ש-אינה מעוררת את התרגשות הקהל או את התעניינות הצנזור, מלבד בארצות-הברית שם אסור להציג זוג מתחת לסדין אחד. אבל בארץ היה זה מאירע חסר תקדים. הפילם המצולם נשמר בסיף מיוחד. תמורת בודדות מסצנת-המיסה נאסרו לפרסום. יצרני-הסרט התחייבו לשלם פיצויים בסך 10 אלפים ל"י, עם תודלף המונה בלתי מאושרת החוצה, ובכל אלה שהשתתפו במבצע הנועז אחזה התרגשות גדולה. אמר מנחם גולן, במאי הסרט, שביים את

היצאנית טובת הלב הממחינה ב' פתח ביתה ללקוחות היא גילה אלמגור, שהיא אחובתו של שרמן.

השיכנוע

שניידר-אופיר מנסה לשכנע את מארגו להשפיע על סרטורה לשעבר לשתף פעולה.

בת הטובים

היא התגלית החדשה תקי ור מור (שמאל). אותה אוהב שרמן הסרטור.

"זה לא תפקיד גדול אבל יש בו הרבה כוח ואופי. אני זוכרת עוד איך שאלישבע מיכאלי שיחקה את התפקיד באהל. היא בי-אמת היתה גדולה. לי היו שלושה שבועות להכין את התפקיד ובעיות גדולות. קודם כל — המבטא. לא רציתי שזה יעסיק אותי בשעת המשחק, ולא את הצופה. הלכתי אל העוזרת שלי ואל הבחורה שחופפת לי את הראש במספרה כדי למצוא את ההברה המארוקאית המתאימה. אמרתי לבחורה בי-מספרה: תגיד, איך מדברת זונה מארו-קאית?"

תשמעי גילה, היא ענתה לי, את יודעת, אני מדברת כמו צרפתים, אני לא כמוהם. הפשוטות מדברות כמו ערביות. "היה לי ברור שאי-אפשר לעשות טיפוס דווקא מארוקאי. החלטתי לשחק יצאנית אירינטאלית. אחרי-כך היתה הבעייה של הצורה החיצונית. הלכתי לראות זונות בי-טילת, ברחוב בן-יהודה וביפו. הגעתי לי-מסקנה שכל הטיפורים על הזונות ביפו הם רק מתיחה. לא מצאתי אף זונה. אבל פה ושם ראיתי טיפוסים שאיני יודעת אם הן זונות או לא.

גם אחרי שהשגתי את הדברים החיצוניים, גיים, היתה בעיה בשבילי לשחק תפקיד אופי מסוג זה. בתחילת הצילומים, למשל, הייתה הסצנה הכי קשה. הייתי צריכה לשחק שתויה — אני שלא הכנסתי לפי טיפת אלכוהול אף פעם. זה מצחיק, אבל זאת עובדה. כשראיתי את הצילומים, גר-

ביום סרטו לי

סקרטי מעוררת התרגשות בין 'צורני' והסרט הישראלי החדש -

צורני

"יודעת מה שאני חושבת על שחקניות המצטלמות בעירום, ואפילו שחקניות טובות בסרטים טובים כמו ז'אן מורו בהנאה. לא הייתי מצטלמת ככה אפילו עם הבמאי הכי גדול בעולם. אני נותנת את הראש שלי. קודם כל בגלל שיש לי הסביבים. אני יודעת שאני נמוכה, עם צוואר קטן וכמה מקומות המרוצים באופן לא קלאסי בשביל צילום."

"אבל זאת היתה סצינה קצרה ועצובה שאינה מתמרת להראות שום דבר מלבד העבודה שמארגן ושרמן נמצאים במיטה. מתחת לסדין הייתי לבושה במכנסים ומין חזיה כזאת, כמו שלובשות חשפניות. כמו כן לא רציתי להתעסק ולהסתכסך, וביחוד כשהדרישה לא היתה כל כך גדולה."

"הדבר הזה כל כך הטריד אותי, שחיששתי תמונות של שחקניות בסצינות מיטה בעיתונות, כדי לראות איך עושות את זה אחרות. מצאתי תמונות של לסלי קארון המשחקת זונה באיזה סרט בריטי. היו שם צילומים של זוג במיטה כשכל אחד מכוסה בסדין לחוד. זה נראה אידיאלי נירא."

"אני מודה במבוכה שלי בשל הסצינה הזאת. מצד אחד לא חשבתי שבלעדי זה אי אפשר לעשות את הסרט. אבל מאידך היה ברור לי שראשית זו אינה סצינת עירום. יכולתי, אומנם, לשבת בבית ולהגיד שאני משחקת רק מלכות, נסיכות, עורכות-דין ונשים מהוגנות. לא רוצה. אני רוצה לשחק. ואם צריך לעשות סצינות כאלה אז זה תלוי בעיקר איך עושים את זה. אני הולכת הרבה לקולנוע, והבעיה הזו הטרידה אותי פעמים רבות. לפעמים רואים גבר מושיט יד לחזה של אשה ובסרט אחד זה נראה נהדר ואילו בסרט שני זה נראה גס וחגארי וגועלי. לי היה ברור שמה שהסרטנו צריך להיות אנושי ואני מקוה שזה יתקבל כך."

מהשטח הגדול לעבור לצד השני של היתרס החברתי, בסמטאות יפו בגשם שוטף. סצינות הגשם תוכננו בעזרת מכביהאש שישטפו בצנורות וממטרות מיוחדות סמטאות שלומות. אולם לפני שבועיים, בשבת בבוקר, התעורר גולן והבחין בגשם אמיתי. הוא מיהר לאסוף את צוות המסריטים ואת גילה, יצא לשטח הגדול, והחל לצלם בגשם אותנטי. הגשם נמשך בדיוק שתי דקות. אבל

מה לי שאני נראית כמו שרציתי להראות, מארגו לא טיפוס של עשר-לירות'בחצר. גם התסריט כתוב ככה, הבמאי יש מספיק הבנה לעשות אותה יותר סימ' קודם כל, לעבוד על האדם שבדמותה של מארגו. על הסרט מתנהלת בקצב מטורף. יש ימי צילום 40 שעות רצופות. צילומי הסרט, שהחלו רק לפני יסתיימו כנראה עד סוף החודש. חלק מהעבודה נע' עים בלתי רגילים. כך, למשל, מתרחשות כעשר דקות יל'ת הסרט, המספר על ניסיונו של סרסור זונות

נראה שזה יהיה באמת תפקידה הגדול ביותר של גילה אלמגור עד כה. סיפר גולן: "אחרי כל סצינה שלה עומדים כל אנשי הצוות עם דמעות בעיניים. היא באה להסרה מאוד עייפה, אחרי שתי הצגות בערב באהל, והעייפות הזאת נותנת לה דמיון של זונה העייפה מהחיים." הוסיף מרדכי נבון, בעל אולפני גבע: "ראיתי את גילה בכמה סרטים. כאן היא עולה על עצמה עשרות מונים. משחק כזה מצידה עוד לא ראיתי." "אני מנבא שהיא תהיה עוד שחקנית ענק", מסכם גולן. "הגדולה בשחקניות שלנו. ביתוד אם תהיה מספיק חזקה שלא להתגלות באמריקה ולחזור ארצה. היא רק צריכה קצת לרונות, ויש לה עתיד גדול."

מארגו בפעולה במחשוק ענק עם תליון מג'ודי יושבת מארגו בפתח קפה אלודוד, ליד מכונת'מזל, כשהיא אומרת: "אני הו' לכת הביתה להיות לבד במיטה, ואם אלוהים יש לי רחמים, אז אני לא אתעורר אף פעם."

זונה שבה היא מתעלסת עם הסרסור במיטה

בינתיים התאספו תושבי השטח לבושי פיז'א- מות ואחוזי תנומה. גולן גייס אותם למבצע, ותוך דקות ספורות יצאו השכנים מכל ה' חלונות עם צנורות גומי ודליים וביימו גשם, כדי שאפשר יהיה לסיים את הסרטת הקטע.

בפעם אחרת ניצבו המסריטים בפני ה' בעיה כיצד להסריט סצינת התכתשות אכ' זרית שתראה משכנעת. אמר גולן: "לא למדנו עדיין איך לעשות מכות. אבל ל' אמריקאים אין בעיות: מביאים אקרובטים וכפילים שיקבלו את המכות." בסצינה אחת צריך שייקה אופיר לשבור מקל של מש' חק הביילארד על גבו של חיים טיפול. כדי שהמכה תראה אמיתית ריפדו את גבו של טיפול, מתחת לחולצה, באריחים. למרות זאת הספיק טיפול לשבור צלע.

"תלוי איך עושים את זה"

אולם הבעיה האמיתית היתה הסרטת סצינת המיטה. סיפרה גילה: "למרות הגישה המקצועית, ולמרות הידיעה שאני הולכת בעצם רק לשחק, ובמקום לעשות את זה בשיבה עלייך שולחן אני עושה את זה במיטה — באיתי במבוכה. עצם הידיעה שאף אחד עוד לא עשה את זה בארץ הטרידה אותי. דיברתי עם מנחם גולן, אין לך מה להבהל, הוא אמר לי, אני רוצה עירום, רק שני ראשים במיטה, מקסימום יראו גב וכתף."

של רגליים מנחם גולן, במאי אלדוד רדו, המתכוון להפוך את ירה סוציאלי'אני'בסלית, עם גילה בשעת הצילומים.

(המשך מעמוד 11)

להכניע לחיזורו הלוהט של הצעיר יותר. אחמד החליט להמלט איתה באחד הלילות, והיא הסכימה. השנים בצעו מזימתם מספר ימים לאחר מכן, בעזרתו של אחיו הצעיר. **אורן-ירוח.** אולם בלהט האהבתם, שכחו לקחת בחשבון, את אורן-הרוח בו מסוגל הבדחי להצטייד, בסרט הוא לוקח את נקמתו. מחצית השנה עברה עליהם בשלום, מן השבט השכן לא נשמעה כל תגובה. אך באחד הימים האחרונים נוד אחמד עם צאנו, הרחק ממאהל שיבטו, כדי למצוא לו מזון, שנמסע מחמת הבערות עד לסכנת רעב. הוא לא שב יותר לביתו. גופתו נקבת הכדורים נמצאה באחד הוואדיות. לא היה זה קשה לנחש מי הם אלה שהצליחו לבצע את זממם.

שערוריות

שדה של הפקר

בשבועות האחרונים שוב התנוססה על לוחות המודעות תמונתה החיכנית של השחקנית היחידה והובת השיער. כשנה אחרי ביקורה הראשון, הגיעה אליקי לביקור נוסף בישראל.

אולם מאחורי מודעות-הפרסומת התכולות, הסתתרה אחת השערוריות העכורות בשטח האמרגנות בארץ.

אף חוזה בטוח. האמרגן אשר עמד מאחורי מסע הפירסומת וארגון ההופעות של אליקי בארץ, היה חיפאי שמנמן וגמור

אליקי ואמרגן שדה

מאריבס במלון

קומה בשם מרקו שדה * מעטים זכרו את שמו אך לרבים הייתה זכורה שותפתו, מלכת היופי החיפאית, דליה לאון, עמה פתח, משרד אמרגנות. תמור נתן של דליה התנוססה או בראשי מודעות גדולות בעיתונים, שכללו הבטחה לייבא ארצה אמנים בעלי שם כגון: מוריס שבלייה, אליקי, דומיניקו מודוניו ודאלידה.

אולם האמת הייתה, שבעת פירסום המודעות לא היה לבעלי המשרד אפילו חוזה אחד בטוח. מרקו שלח את דליה לאון ליוון, להציע לאליקי לבוא ארצה לסידרת הופעות. אליקי סרבה בטענה של חוסר זמן. גם למרקו עצמו, שנסע ליוון, השיבה בשלילה, הבטיחה רק להופיע כאורחת בה צגות שיעורון, באם תזדמן שוב לישראל. לפני שבועות אחדים הודיעה אליקי לטור כנת חברת ההסרטה שלה בישראל, מפני סרטי אספילם שם טוב ששון, כי היא עומדת להגיע לביקור בן המישה ימים.

כותרת מטעה. כשנודע הדבר למרקו, מיהר לשוין, ביקש ממנו לאפשר לאליקי להופיע כאורחת בתוכניות אמנותיות שיערוך בפסח. תשובתו של ששון: "למעשה הייתי צריך לתבוע אותך למשפט על כך שהודעת כי אליקי תבוא, בעוד שאני הנציג

* אין כל קשר בינו לבין האמרגן התל-אביבי בעל השם הפרטי הדומה, מרקו גורגמן.

היחיד שלה בארץ, אך אם תערוך תוכנית המורכבת מאמנים בעלי רמה, אסכים לכך שתופיע בה כאורחת."

כעבור כמה ימים הגיש לו מרקו רשימת אמנים שנועדו להופיע עם אליקי. לאחר שששון מצא שם שמותיהם של אמנים ידועים כשייקה אפיר, אורי זוהר, ואחרים נתן את הסכמתו להופעתה של אליקי. אולם כשראה ששון את מודעות הפרסום מת שהכין מרקו, נדהם. באותיות גדולות התנוססה עליהן הכתובת: "אליקי - לסדרת הופעות בארץ." ששון מיהר למרקו שדה, הורה לו לתקן מיד את המודעה, לכתוב בה כי אליקי תופיע כאורחת בלבד. כאשר תוקן הדבר, כעבור יותר משבוע, כבר היה מאוחר. אלפי אנשים הלכו שולל אחר המודעה, ורוב הכרטיסים נקנו מתוך ביטחון כי הופעתה של אליקי תהיה חלק מן התוכנית.

"את הכסף." מה שארץ אחר-כך, בעת ההופעה, דמה לסצינה מחורט סרט מטרופ. אליקי, שלא ידעה על העסקות המסחריות שנערכו מאחורי גבה, קבעה את סדר ביקוריה במוסדות שונים בישראל, כרצונה. היא לא ראתה חובה לעצמה להופיע במועדנים קבועים להופעות שנערכו בשמה, משום שנאמר לה כי ההצגות נערכות בסך-הכל לכבודו. איש מבין האמנים והאמרגנים שהיו קשורים בארגון התוכנית, שנערכו בערים הגדולות, לא ידע מתי תופיע אליקי. כולם חיכו למרקו שארץ לה במלון רחמי אביב או במועדון צברה בו בילתה, בזמן שההצגות התקיימו, חיכה להודמנות לגורו אותה לכמה דקות להופעה.

רק בנס לא ארעו כל התפרעויות בזמן ההצגות לאחר שהקהל הממומר, החל לקרוא בקצב "את הכסף! את הכסף!". שיכנע את אליקי לשיר בכל זאת שיר אחד או שניים. בהצגה שנערכה באולם קולנוע חן בתל-אביב, אף חזרה הסצנה שארעה בביקורה הראשון של השחקנית כשקהל האוהדים התנפל על הזמרת, משך בשערותיה, גרם לה לפרוץ בבכי הסטרני, ממנו נרגעה רק הודות לזמר הישראלי דובר שפתה, אריס סאן. להצגה זו לא היה תחילה בדעתה לבוא בכלל, הגיעה רק לאחר שאחד האמרגנים צלצל למלונה, איים לה בואה בעזרת המשטרה.

עקיר על הקופסה. כאילו לא היה די במצב איום זה, נפלה על ראשם של האמרגנים צרה נוספת. אחד מנושיו של מרקו שדה, האמרגן התל-אביבי ששון רבינואן, שלח את פקידיו ההוצאה לפועל כדי לעקל את קופת קולנוע חן בנסיון לקבל חזרה סכום של כארבעת אלפים לירות המגיע לו ממרקו. לרוע מזלם של פקידיו ההוצאה לפועל, הם הגיעו לפני שמעט הכרטיסים, שעוד נותרו בקופסה, נמכרו. מארגני ההופעה מיהרו להעביר את הכרטיסים למשרד מכירה סמוך, משם המשיכו למכרם מבלי שהפקידים, הנושאים פקודת החרמה לגבי קופת קולנוע חן בלבד, יוכלו להשיגם.

אולם הקהל לא היה היחיד שנפל קורבן לתעלולי האמרגנים. גם האמנים שהופיעו בתוכנית טרם קיבלו את כספם. לכן, כאשר סרב הקהל שנכח בהופעה בתל-אביב לעזוב את האולם, בטענה כי אליקי צריכה להופיע בתוכנית מלאה, הסבירו לו מנחה המופע, החקיין אריק אמיר: "רבותי, אם מישוה יוש לו טענות, שיפנה למשרד בו קנה את הכרטיסים. אני לא יודע מכלום. גם אני נפלתי בפח."

הווי

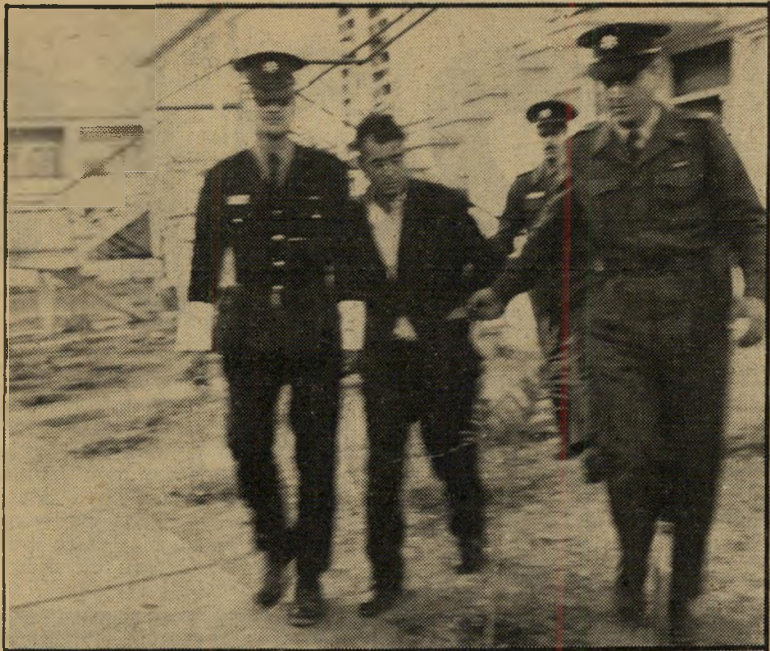
● **הלידה הזה כולנו רטובין:** בי אילת, התקבל במחנה הצבאי שבמקום, מבי רק מהממסכ"ל לליל-הסדר, שנערך בעת השטפון: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות? שבכל הלילות אילת יבשה והלילה הזה גשמה ורטובה."

● **תפליין טלפוניים:** בירושלים, טילפנו אנשי אגודת-ישראל לאנשי-ציבור, בקשו מהם לתרום תפליין לנערים נצרכים, ולהמשיך לטלפן ולהתרשם את ידידיהם, אספו בצורה זו, במשך 4 שעות, סכום של 5000 ל"י.

● **יצוא מזהמתי:** בתל-אביב, הודיע משרד-החקלאות, על ייצוא צרעות לארצות הברית, להדברת כנימות-הדרים.

● **המשפחה צועדת על הבטן:** בחיפה, הודיע ניתבץ במברק שאינו יכול לבוא ביום הצעדה למשפט המזונות שיאשתו תובעת, "משום שהוא בין הצועדים", טען פרקליט האשה: "כנראה שהוא בין הרועדים", פסק אב בית-הדין, הרב רוזנטל: "קודם כל עליו לדאוג שאשתו וילדיו יהיו בין הסועדים", חיבבו בתשלום מזונות.

..אילו הייתי אוהב אותה, הייתי אוכל אותה!..

מעצר החשוד חנניה אוהיון מובל על-ידי השוטרים. החקירה ושחזור הרצח לא הפריעו לו לישון אחר-כך במשך שעות ארוכות בתא המעצר שבנקודת המשטרה באשדוד, שזו הפעם הראשונה שמתבצע בה רצח.

זוועה

באשדוד

● **ביצת השוטרים** הקטנה עמדה בי חשכת הלילה במורד גבעת החול. שני פנסיו של גיפ משטרה, שניצב במעלה הגבעה האירו את השטח. שוטר במדים אורחיים גרף מעט חול מעל פני הגבעה ולעיני הנוכחים התגלה מחזה וזעתי מסמר שיער. בתוך גומה מכוסה בשכבת חול דקה מאוד היתה מוטלת גופתה של אשה מבוותרת בצורה אכזרית. גפיה הערופות היו מונות לצד החלק העליון של גופה. שיער ראשה נחלש, קרביה חסרו ושדיה נכרתו. "זה הרצח הנורא ביותר שראיתי בחיי", אמר קצין משטרה שלא יכול היה להסתיר

את הודעותיו מהתמונה שנתגלתה במקום. רופא המשטרה בדק את הגויה לאור פנס ושני שוטרים העמיסו את הבתרים על אלונקה, אותה נשא מאזור החולות שבקצה עיר-החוף אשדוד לעבר הבתים במרחק 300 מטר. בבוקרו של אותו יום שבת עדיין ראו שכניה של אסתר אוהיון, (46), כיצד היא יוצאת מדירתה בקומה התחתונה של שיכון חדיש, ומנקה את המפתח. כשסגרה עליה את הדלת שוב לא ראו אותה יותר. השכנים שישנו את שנת הבוקר של יום השבת לא שמעו אפילו קול צעקה או רעש אחר,

מקום הקבורה במקום המסומן בגזרי עץ (מימין) קבר חנניה אוהיון לאור היום את גופת אשתו, במרחק מטרים ספורים מפתח דירתם בבית הנראה ממול. רק מאוחר יותר העביר את חלקי הגופה הרחק מהבית.

- אמר חנניה אוחיון

המתרחש בדירה. רק כעבור מספר שעות, קרוב לשעת הצהריים, התעורר ח' ש הסקר רנות שלהם.

מעברו השני של רחוב יוספטל, בו נמצאת דירתם של חנניה ואסתר אוחיון, מת' נוסס בנין ההולך ונבנה של הקולנוע המקור' מי. על המדרכה שלפני הבנין, במרחק של כעשרים מטר מפתח דירת הווג, נערמה גבעת חול קטנה. ילדי השכנים שיחקו בחול.

לפתע הפיע חנניה אוחיון (35), לבוש בחליפת שבת שחורה וחולצה לבנה מבהיר קה, גער בילדים וסילק אותם ממקום משחקם. מהצד השני של המדרכה הבחינו הילדים כיצד גורף חנניה בחול, מוציא משם שמיכה צבאית אפורה שבתוכה מטען מס-

הבעל

חנניה אוחיון שאושפז במ' שך 17 שנה במוסד לחולי רוח במרוקו. עלה ארצה כנורמלי והועסק בעבודה מבלי שאיש יבחין כלל במחלתו.

חוקרי המיטרה חושפים את חלקי הגופה של אסתר אוחיון

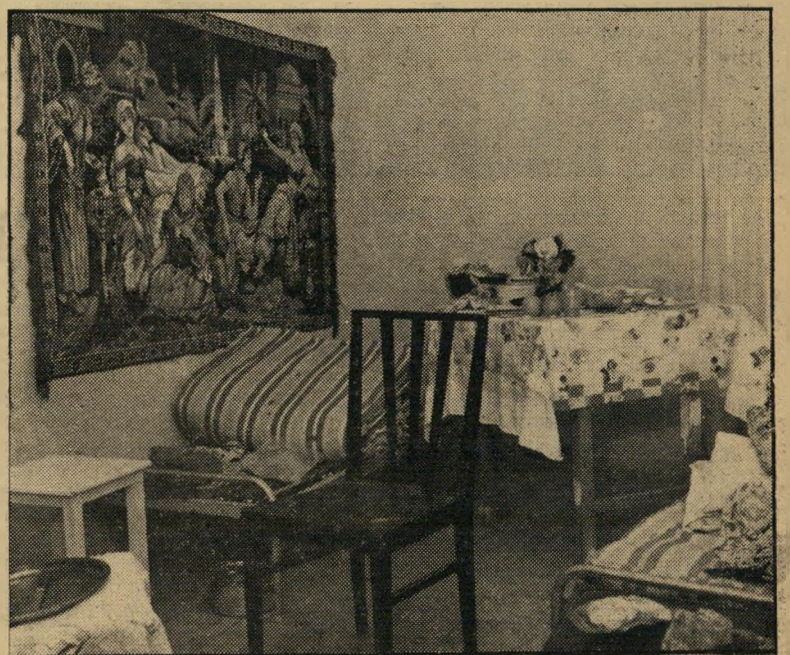
הקיצה, לא הספיקה לצעוק אבל שלחה את צפרני ידיה אל פניו של חנניה ושרטה שריס'ת עמוקות בלחיו הימנית. אולם חנניה הוסיף לחתוך, שיסע את גופתה לבתרים. אור כך גזז את שערות ראשה ושרף אותן בתוך פת בחדר הנוחיות. אחרי שהעביר את חלקי הגופה מתוך החדר שטף אותו במים, היווה בושם על הכתלים ואף טרח לסייד את הקירות עליהם ניתזו כתמי דם. מדוע עשה זאת? כשהובא לדירה לשחזור הרצח טען בגמגום כי היתה זו נקמה על בגידתה של אסתר בו עם ערבי במרוקו. "לפי המנהג" אמר "צריך הייתי לאכול אר' תה. אבל לא אהבתי אותה".

התעלומה היחידה שנותרה ללא פתרון היתה כיצד יכול היה מטורף מיני שהיה כלוא כמחצית חייו להגיע לארץ כעולה? "זוהי כנראה העליה הסלקטיבית", העיר בעצב אחד הקצינים שהשתתפו בחקירה.

במו ידיה לפני כשנה, עוד בהיותה בחו"ל. במאמץ להשיג היתר יציאה כדי לעלות לישראל הסכימה להינשא לחולה-רוח הצעיר ממנה ב-10 שנים שהיה כלוא במשך 17 שנים במוסד. מפקדי הסוכנות בצרפת הסתירה אסתר את עובדת היותו של בעלה מטורף, עלתה עמו ארצה לפני שמונה חודשים. במשך כל תקופת מגורי הזוג באשדוד לא ידע איש על מחלתו של חנניה, עד לבוקר שבת האחרון. מה התרחש אז בלוי' רה יכלו חוקרי המשטרה להסיק רק לפי שחזור מהיר וקטעי הדברים המבולבלים שהוציאו מפי חנניה עצמו.

באותו בוקר שתו שני בני הזוג לשכרה. נראה שאסתר השתכרה עד לאבדן חושים והשתרעה על מיטתה. בעלה נטל אז סכין מטבח רגיל, וניגש אל המיטה. לפי סברה ראשונה הא אפילו לא דקר אותה, אלא החל מיד בחיתוך אבריה בעודה חיה. היא

הקירות הכחולים היו נקיים. חמש המיטות שבשני חורי דירת הווג היו מוצעות. על השולחן ניצב אגרסל ובו פרחים מלאכותיים, כמה תפוזים, כוס מיץ וסיר עם ארוחה שלא נאכלה. ריח של בושם חריף עלה בדי-

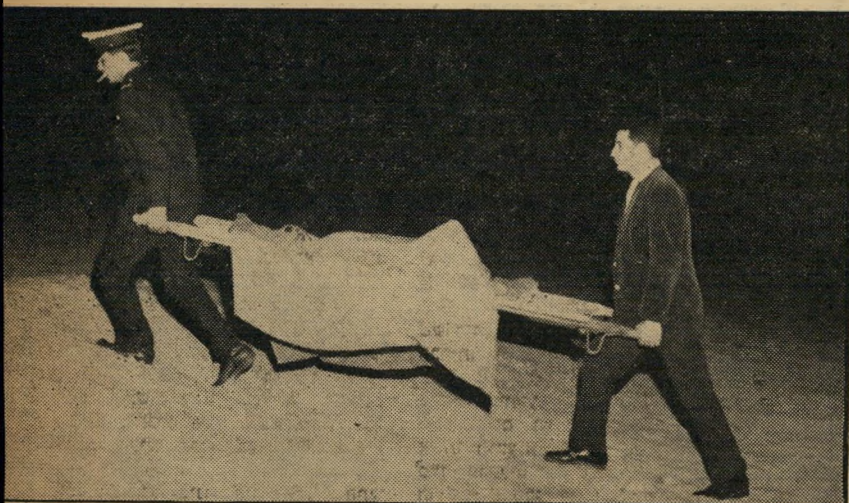

מקום הרצח

כאן, בחדרה של משפחת אוחיון, על המיטה שמתחת לשמיכת הקיר, נרצחה אסתר באכזריות חסרת תקדים. בחלקה התחתון של התמונה משמאל על גבי המגש, מונח הסכין בו בוצע הרצח ובו בותרה הגויה.

רה. מפיו של חנניה נדף ריח אלוהות. אולם בחדר הנוחיות התגלו כתמי דם על הקיר ובחיפוש התגלתה מתחת לאחד הכרים מגבת מגואלת בדם. חנניה אוחיון, שמבט של סירוף עמד בעיניו, נעצר כח' שוד ברצח אשתו. למעשה חרצה אסתר אוחיון את גורלה

תורי ונושא אותה על גבו אל תוך החולות הרחוקים יותר. "כעבור דקות לא רבות חזר, הוציא מדירתו דלי, שאת תוכנו הריק בחול שבקרבת הבית. המשטרה הוועקה על ידי הורי הילדים. כשפתח בפניהם חנניה אוחיון את הדלת האדומה לא נראה בדירה שום מראה חשוד.

חלקי הגופה

מכוסים בשמיכה מועברים עלידי שני שוטרים ממקום קבורתה בחולות הקרובים אל דירת אוחיון אל הניידת אשר הגיעה למקום. משקלה של הגופה חסרת הקרביים היה כמשקלו של ילד קטן.

שלושה-עשר מורים הכריזו שביתה - עשרות תלמידים השתוללו

מורה

תלמידים, ושל בית-ספר שלם, שנוסד לפני 27 שנים.

כל יור - בעיה

בית-ספר עליה א' אינו בית-ספר רגיל. לומדים בו ילדים הזקוקים לימודי מיוחד. אלה ילדים הסובלים מפיגור לימודי - לא שכלי, הם מבוגרים יותר מילדים אחרים, הלומדים בכיתות מקבילות בבתי-ספר רגילים.

לאנשי רשת החינוך של עיריית אלאביב, ידוע כי כל תלמיד המהנה בעיה חינוכית נשלח לעליה א', כך, במרוצת השנים, הצטבר שם החומר הרגיש ביותר.

ביסוד הבניות של רוב תלמידי עליה א' מונחים חוסר-בטחון והזנחה. אלה הם, ברובם, ילדים שהוריהם אינם יכולים להקדיש להם תשומת-לב הדורשת. המשפחות מרויחות ילדים; דורות המגורים קטנות וצפופות; חלק מההורים אינם יודעים קרוא וכתוב; מגיל צעיר נשלחים הילדים לעבוד.

חוסר-הבטחון אינו נובע רק מעוני ועזובה. בעליה א' לומדים גם ילדים משכבות חברתיות וכלכליות מבוססות. אלא שמשפחותיהם נהרסו ושוב לא מקבלים הילדים את הטיפול והחסד הנכון. אם מפני שההורים התגרשו, אם מפני שהאב שיכור כרוני והאם פרוצה; או מפני רגישותם המיוחדת הטבעית של הילדים עצמם.

ילדים כאלה מועדים לפורענות. אם אינם נסחפים לרחוב ולכנופיות, הרי זה רק הודות לעובדה שבכל זאת נמצאה מסגרת כל-שהי המסוגלת לקלוט אותם: בית-הספר עליה א' ברחוב לבונה, שדרום תל-אביב.

טיק במשטרה

ילדים אלה זקוקים, בראש וראשונה, לאהבה, הבנה וכבוד. אלה הדברים החסרים להם בבית ובשכונה. במיוחד רגישים הם לכבוד. הבעיה הראשונה העומדת בפני צוות המורים אינה דחוקה ללמד אותם את האלף-בית, אלא להקנות להם את הערכים הסיועיים של חיים חברתיים.

סיפורה אחת המורית, בעלת ותק רב בי-הוראה: "בתחילת עבודתי בהוראה לימדתי בבית-ספר רגיל. באחת השכונות המבוססות של תל-אביב. אחר-כך הועברתי לבית-הספר הזה.

"כמוכן שהסבירו לי מראש איזה מין בית-ספר הוא זה, מה טיב התלמידים הלומדים בו ואיזה בעיות מיוחדות עומדות בפניהם ובפני סגל המורים. מבחינה פדגוגית-עיונית, התחלתי את שנת הלימודים בעליה א' מוכנה ומזומנת. אבל היום ה' ראשון שלי בין התלמידים הראה לי כמה מעט יכולתי להעריך את המצב, מבחון. חזרתי הביתה ממש על סף דמעות.

"גם עכשיו, אחרי מספר שנים בבית-ספר זה, אינני חופשיה לגמרי מסכנת הלם. כי כל יום יכול להביא עימו הפתעות. כמו, למשל, תלמיד המגיע לכיתתי אחרי סיבוב בחצי-היריך מוסדות חינוך. אני מתעניינת כמוכן באיזה בתי-ספר למד, מנסה להבין מפי הוריו מה בעיותיו ומדוע לא נקלט בבתי-הספר הקודמים. אבל לפעמים משו אומר לי שזה לא הכל, שעלי להתעניין בעוד מקור על ידו זה.

"אני פונה לשרות המיבחן לנוער. יש לי שם ילדים המוכנים לעזור לי, גם לפני משורת הדין. כי חשוב מאוד שאדע את כל הרקע של תלמידי החדש. לא פעם אני מגלה, בדרך זו, כי לאותו נער תמיים-מראה יש כבר תיק פלילי עבה-למדי. ברור לי שגורלו נתון בידי, וכי לכמה חודשים ניתנת לי ארכה אחרונה לעשות משהו למענו - ולמען החברה, בעצם - או שהנער ירד לגמרי מן הפסים ויירקף אל עולם הפשע."

הפורץ חיכה בתחנה

השעורים נקבעים אמנם על-פי מתכונת החינוך המקובל, אך כל שעור ושעור, דיקדוק, חשבון, ציור או מלאכה, חייבים להיות גם שיעורים סמויים בהתנהגות, בי-גימס, - ואפילו בצורת דיבור, עמידה, והליכה.

זהו מאבק יומיומי, ומעולם אין המורה בעליה א' יכול להיות בסוח כי ניצח סוף פית במאבקו נגד הרחוב, נגד הדיכאון והרי אוש. מעולם אינו יודע איזה הפתעה מחכה לו בבוקר, אפילו אם ביום הקודם היה משוכנע כי תלמיד מסוים הגיע כבר לכליל השלימות. כי בינתיים בילה הילד ערב ו-לילה ברחוב ובבית.

זה, ממלא המנהל תפקיד בעל חשיבות מכ-רעת. אילו הוניתה המורה את כיתה כדי לטפל בילד, היתה הכיתה כולה מתפרעת ומשתלבת. עד שקשה יהיה לרסן אותה. כי תלמידים אלה נוטים מטבעם להתרגש ולאבד בן-רגע את שלחנם הנפשית. משם ועד להתפרעות אלימה - צעד קטן ביותר. המנהל לקח אליו את התלמיד, טיפל בו באופן אישי, וגילה מה מעיק על הילד. כאשר הסתבר, כי המצב בביתו מטיל עליו דכאון חמור, הסדיר המנהל את העברת הילד

המלחמה כאן נטושה בחזית כפולה. מצד אחד עומד בית-הספר. מן הצד השני: הבית והרחוב. הילד ניצב באמצע, כשכל אחד מן הכוחות מנסה לכבוש אותו סופית. את מלחמתם נאלצים המורים לנהל תוך ארבע או חמש השעות הקצובות להם. לר-חוב ניתנת יד חפשית למשך כל יתר שעות היממה. לא תמיד מסתפק הרחוב בשעות אלה. הוא מנסה פעם אחר פעם לפלוש גם אל תוך בית-הספר. ילד אחד, תושב יפו, הגיע לא פעם עד

החזית כך נראה בית-הספר עליה א' ברחוב לבונה: בניין תלת קומתי ישן, שניבנה למגורים לפני 27 שנים.

אין ככרה ניתנה בועם בשמשה של הקומה הראשונה. הזכוכית התנפצה ל-רסיסים, שהתפרו למטה בחצר. "היי! קר" או עשרות הילדים בתורע-ניצחון. אכן שנייה התעופפה, ואחריה שלישית ורביעית. בנו אחר זו התנפצו השמשות.

"בואו! אחרי!" קרא נער כבן 14 לזאטר טים שהתקללו סביבו בהרצה משולהבת. נחשול של בני-נוער טיפס-זרם במעלה מדרגות הברזל, המובילות מן החצר אל ה-קומה הראשונה. הילדים חדרו פנימה, שטפו כגל סוער בתוך המסדרונות. הם נכנסו ל-חדרים, החלו מכלים את זעמם ברהיטים: כיסאות, שולחנות, דלתות.

הילדים הנוחרים, שנשארו בחצר, נאחזו בקדחת היתורים, הם רצו במעגלים, נופפו באגרופיהם, צווחו והשמיעו קללות ואיומים. פה ושם, כאשר לא היה להם במה כללות את חממם, החלו מכים זה בזה.

ההמולה, שהתרכזה תחילה בחצר המרוצפת, המוקפת בתים ישנים או גדרות, פרצה החוצה, אל הרחוב. עקרות-בית בשכנות שא-לו בתדהמה: "מה קורה שם? השתגעו?" מישוהו מיהר לטלפון, להזעיק גיידת.

כל זה קרה בבית-ספר יסודי ממלכתי, בתל-אביב. המתפרעים היו תלמידי כל ה-כיתות המורים התבוננו בהם חסרי-אונים, מתחננים חלופים.

מי אחראי?

ארבעה גברים ישבו בשבוע שעבר באחד מחדרי מחלקת החינוך של עיריית תל-אביב. הם התכנסו כדי לפסוק סופית, מה בדיוק קרה בבית-ספר עליה א', מי היה אחראי להתפרעות ולשרות ההשתוללויות והמחוכים שבאו לאחריה.

היתה זו ועדת עירעורים מיוחדת, שברא-שה ישב מנהל מחלקת החינוך עצמו, ד"ר שאול לוי. בפניה כבר היו מונחות מסק-נותיה של ועדת הקירה קודמת. אלא שמי-קנות אלה לא תיקנו את המצב הפרוע, ש-שרר בבית-הספר. על כן הוקמה ועדה שניה זו.

מורי בית-הספר טענו כי המנהלת היא האחראית למהומה שהתפשטה בבית-הספר, ואילו המנהלת השיבה: המורים הם שגרמו לכך. עתה היתה תלוי גורלם המיקצועי של המנהלת רבה, אפילו ושל 13 המורים ש-הכריזו מרד נגדה. בתוצאות בירור הוועדה, אולם עוד יותר חשוב מן הקאריירה ה-פראגמטית של הסגל, היה גורלם של 180

שלושה תלמידי הכיתות הגבוהות, ביום בו פרץ "מרד הרעבים". באותו יום פרקו התלמידים כל לבסוף נאלצו השכנים להזעיק את המיטרה.

ביום ההשתוללות

למוסד סגור, שם יהיה משוחרר מן הלחצים שהעיקו עליו בבית הוריו.

תלמידה בתפקיד אם

השפעת הכית והרחוב פועלת גם מתחת לפני השטח, ולא תמיד מתבטאה דווקא בעבריינות או באלימות.

אביהם של תלמידי ותלמידה בעליה א' גירש את אשתו ועבר לחיות עם אשה חדשה. את ילדיו מאשתו הראשונה זנח לגמרי. בוקר אחד אמר אחד התלמידים לשני הילדים: "ראינו את אביך בשוק!" הילד הצמא לאהבת-אב לקח את אחותו, וניהם רצו לשוק כמטורפים לחפש את אביהם. כמוכן שהם לא מצאו אותו בדוחק וברעש של השוק. כאשר שבו למחרת כבית-הספר היו נסערים במידה שקשה היה להחזיר אותם לשיחיה-מישקל הדרוש, והיה צורך בטיפול מיוחד ש, מורתם כדי שישבו ל-שלחנם.

כאשר מאחרת תלמידה לשיעוריה, ב-בית-ספר רגיל, נוטה המורה להעיר לה על רשלנות. בעליה א' יודעים המורים, שאם תלמידה מאחרת ועומדת מבווישת מחוץ

התחנה המרכזית, בדרכו הארוכה לבית-הספר. שם חיכה לו פורץ מועד, שהציץ לו כסף, בגדים, קולנוע - אם יעזור לו במשהו קטן, המשהו: לחדור דרך חלונות של מרתפים, להוציא משם סחורות, שעה שהפורץ עצמו שמר מבחון. הילד, שזה עתה עזב בית מעורער, עם אב חורג אכזר, ראה בפורץ ידיו ומדריך בחיים, המספק לו מה שאין הוריו נותנים לו.

המורים שמו לב להעדויות אלה. הם עקבו אחר הילד, גילו את קשריו עם ה-פורץ, הפעילו את כל השפעתם על הילד עד שהצליחו לנתקו מעל ידידו המסוכן. הוא גמר את בית-הספר, משרת כיום בצה"ל.

תלמיד ניסה להתאבד

תלמיד אחר ניסה להתאבד בכיתה. הוא ניצל את ההזדמנות שהמורה היפ-נתה את גבה לתלמידים, הוציא מילקוטו חוץ-ברזל והחל כורכו סביב צווארו. "המורה! המורה!" קראו הילדים, הצביעו על הילד שפניו החלו מקבלים גוון כחול. היא החירה את חוטי-הברזל, שלחה תלמיד להזעיק מיד את המנהל. היא לא עשתה זאת מפני שאיבדה את עשתונותיה. אלא מכיון שבבית-ספר מסוג

בית הספר - שמשות נופצו והמשמרה הוזעקה - כל זה בגלל המנהלת החדשה

רים להשתלט על סערת הרוחות, נכנסה המנהלת לכיתות, כשבידיה מגש עמוס פרוי סות לחם, עבור התלמידים. ספק אם אירע מחזה כזה, באיזה שהוא בית-ספר בעולם. הילדים התנפלו על הלחם, טיפסו תוך זעזוע קוֹת־קרב על השולחנות, כדי להתקרב למגש. המורים עמדו חסרי־אונים. השיעור נהרס — ובמקומו למדו התלמידים שיעור אחר לגמרי: שמחלקים להם לחם־חסד, כמו לכל־בית.

העיד לאחר מכן המפקח זאב אלפרין, בפני ועדת חקירה מיוחדת: "המנהלת הת־יעצה איתי מראש בעניין זה, ואני נתתי את הסכמתי. על זמן הביצוע לא דובר בינינו. לפי דעתי — העיתוי לא היה מוצ־לח ביותר."

הוסיף סגן ראש מחלקת־החינוך בעיר־ריית תל־אביב: "המנהלת שאלה אותי בטל־פון מה לעשות עם ילדים שאינם משלמים. עניתי לה: אמרי להם שלא יקבלו אוכל. לא חיאיתי לי שתנהג בצורה נוקשה כל־כך, וללא התחשבות."

★ ★ ★ הכריז החרם

היתה זו נקודת מופנה בחייו של בית־הספר. משוה נהרס כנשמת התלמידים. הסתבר להם, כי גם כאן אינם רצויים. גם כאן משפילים אותם ומולולים בהם — מע־גישים אותם על היותם עניים. במכה אחת נפצרה תהום בין עולמם לבין החברה. הח־שדות שמילאו את יישותם מתחת לפני ה־שטח צפו החוצה.

הם חשו, כי כל הטיפול בהם, כל העידוד — לא היו אלא העמדת־פנים וכי אינם (המשך בעמוד 22)

החדש. המורים קיבלו את דעתה — והסכימו.

★ ★ ★ מרד הרעבים

השבועיים הראשונים עברו בשלום. ואז פרצה המלחמה. היתה זו מלחמה קשה, בה ירו שני הצדדים מטחים קטלניים של האשמות והאשמות־נגד.

טענותיהם העיקריות של המורים נבעו באופן ישיר מאותם החששות שהשיעור באוני אלפרין. הם מצאו את המנהלת החדשה יהירה ומסתגרת מצד אחד, ויחד עם זאת חסרת־אנים בפני בעיותיו המיוחדות של בית־הספר.

סיפר אחד המורים: "רצינו בכנות לעזור לה. לא בגללה, כי אם בגלל בית־הספר והתלמידים. אבל היא לא רצתה את עזרתנו. היא הבירה לנו כמה פעמים שהיא המנהלת — בעלת מעמד עליון — ומה שהיא חקקה, הוא חוק שאין לערער עליו."

התלונה העיקרית נגעה למה שהמורים כינו "מרד הרעבים". בבית־ספר עליה א־קיימת מסעדה, המספקת 80 ארוחות־צהרים לילדים ניצרכים. למעשה, זוהי הארוחה העיקרית שירדים אלה מקבלים במשך היום, והם זוכים לה עבור תשלום סמלי של שתיים עד ארבע אגורות לארוחה. גם סכום זה לא תמיד יכלו התלמידים לשלם בזמן — או אפילו לשלם בכלל. המנהלים, שהכירו את בתי התלמידים האלה, חיכו תמיד עד אשר ימצא האב את האגורות הדרושות. כאשר היתה אם התלמיד מביאה את הלירה, באי־חור של שבועיים או שלושה, היתה תמיד מודה למנהל שהמשיך בכל זאת לתת אוכל לבנה.

רבקה אסף ביטלה את הנוהג. "תקופת האי־סדר חלפה", הודיעה. תלמיד שלא שי־לם עבור הארוחות — לא יקבל אוכל. היא בדקה את רשימת התשלומים, הודיעה למטבח המרכזי של העיריה לבטל את מנותיהם של כל המפגרים בתשלום. כאשר נכנס הסדר זה לתוקפו, לא היו התלמידים מוכנים לכך. אלה ששילמו נכנסו לאכול — ועשרות תלמידים אחרים צבאו רעבים וממורמרים ליד הדלת. "לחם! אוכל! רעבים!" צעקו. הם פתחו בהפגנה סוערת. הגדולים צעקו "בוז למנהלת! מה זה פה? גרמניה?" שימשו דוגמה מסעירה לקטנים יותר, שצעקו במק־לה "הוי אסף! הוי אסף!" מישוה הרים אבן. כעבור דקה נופצו כל השמשות. התלמידים התפרצו לתוך הכי־תות, שברו כסאות ושולחנות. סערת האלי־מות גרפה בפניה את שרידי המשמעת. סכר

מנהלת בית־הספר, רבקה אסף, בצילום המחזור של בית־ספרה הקודם. גישתה הנוקשה, שקוממה נגדה את כל מורי בית־הספר, גרמה למרד שפרץ, ולהתפרעות חסרת־תקדים של רוב התלמידים.

במוקד הסערה

קפדן, לפעמים אפילו מעניש — אבל אוהב ומבין. לפתע השתנה הכל. אזורי תל־אביב ה־רגילים, שלא שיערו אפילו כי קיים בית־ספר מסוג עליה א־ק, החלו פתאום קור־אים בעתונות על שכיחות מורים, התפרעויות תלמידים, סיכסוכים ואיומים. במרכז הסערה עמדה אשה מרצינה, בעלת שיער שחור והבעה קפדנית: המנהלת החד־שה, רבקה אסף. היא קיבלה את המינוי כתום השליש הרא־

לכיתה, אין זה באשמתה. כי היה עליה לה־אכיל ולהלביש את אחיה ואחיותיה הקטנים, או להוביל אותם לגן. האם פשוט עסוקה עם התינוקות, או ישנה אחרי ליל עבודה. לא פעם חייבת אותה בת גם ללחץ את הלוחית חסרי־השכלה למשרדים השונים, להיות להם לפה.

מורי עליה א־ק התרגלו לתופעה שבו־עית קבועה: מדי יום ששי נעדרים תלמי־דים רבים. הם יוצאים למכור עתוני־ערב, כדי להגדיל בכמה אגורות את תקציב הש־

בעלירה א־

ההתנהגות הטובה והמאופקת, אותו בנו ה־מורים משך שנים, נפרץ והתמוטט כלא היה. הילדים, שכל חייהם חיו על סף תהום ההת־פרעות, לא יכלו להבחין שוב בין מותר ואסור. אחד השכנים הוזעק גיידת של ה־משמרה.

תלמידים אחדים פנו למנהלת בבקשה ה־רגילה: "אביא את הכסף מחר, אבא עוד לא קיבל משכורת ולאמא אין." עד כה הואילו בקשות אלה. המנהלת החדשה ענ־תה רק: "מטערת מאד. לא שילמה — לא תאכל!"

"אבל אני רעב! הראש כואב לי, אני לא יכול ללמוד", הפצירו הילדים. המנהלת נכנסה לחדרה, כשבחוץ משתר־לל מרד חסר־מעצורים.

המורים המוועזעים הציעו לשלם מכיסם את מחיר הארוחות. "זה לא עניינכם", השי־בה, "קיבלתי הוראות. הגאוס שלכם נרגש, אבל איננו במקומו." התלמידים הרעבים והנסערים הסתלקו לפני תום השיעורים. אחת המורות פרצה בבכי היסטרי.

למחרת בבוקר המשיך בית־הספר לגעוש. חלק מהילדים נעדרו. אחדים הביאו את ה־כסף — אך לא זכו בארוחה. כי דרושה הודעה מוקדמת של יומיים, כדי שהמטבח המרכזי יחדש את אספקת הארוחות. תלמי־דים אחדים הסתלקו נרגע שהחל הרעב מצק־להם. אלה שנשארו היו נרגשים במידה שלא יכלו לקלוט את השיעורים.

בשעה התמישית, כאשר אך הצליחו המו־

שון של שנת הלימודים, אחרי שכהן־מלמד יצא, בשליחות הסוכנות היהודית, לפרס. עד אז היתה מורה בבית־ספר הכרמל. המורים, שלא הכירו אותה ואשר לא קבעו שום דיעה לגבי יכולתה הפדגוגית, פנו בכל זאת אל מפקח בית־הספר, זאב אל־פ־רין, בבקשה שיבטל את המינוי.

נימוקיהם: עליה א־ק זקוק למנהל ולא למג־הלת. זהו בית־ספר מיוחד, אשר בראשו חייב לעמוד אדם בעל אישיות חזקה, שיוכל לרכוש השפעה ישירה על התלמידים. שום אשה לא תיראה בעיני תלמידים אלה כסמ־כות עליונה. כי בעולמם — שולט הגבר. ה־מורים העלו טענה נוספת: רבקה אסף אינה מכירה את המציאות של תלמידים אלה, אינה מתמצאת בתנאי השכונות והמעברות, באה משיכבה זרה לחלוטין לבעיותיה העד־תיות והחברתיות של השכבה ממנה באים תלמידי עליה א־ק.

הם אף גילו, שהורי תלמידים של בית־ספר הכרמל, אשר הכירו את רבקה אסף כמורה, הביעו עליה דעה שלילית. בצינים כי היא קשוחה מדי, יהירה, ואינה רוצה לרדת לרמת התלמידים והוריהם. ואם כך הדבר לגבי תלמידי בית־ספר רגיל בסביבה טובה בלב העיר — מה יהיה עם בית־ספר כמו עליה א־ק?

אלפרין הרגיע אותם, הבטיח להקדיש בעצמו תשומת־לב לבית־הספר, ביקש מהם לקבל את המנהלת החדשה ולעזור לה בת־

בת של האם, או כדי להבטיח לעצמם דמי־כיס.

★ ★ ★ פתע — מנהלת חדשה

תנאים אלה ריכוזו בבית־הספר עליה א־ק סוג מסוים של מורים. בניין בית־הספר ישן וחשוך, אינו מתאים לתפקידו. העבודה קשה הרבה יותר מזו שבבית־ספר רגיל — אולם היא גם אתגר מקצועי ואנו־שי. לא כל המורים עמדו במבחן זה; היו כאלה שנשרו, מיואשים ומרוטי־עצבים. אולם הסגל שהתגבש במרוצת השנים נחשב ל־כוח מקצועי מעולה, מתאים לבית־ספר זה ומסור לתלמידיו המיוחדים.

רוח־הצוות של המורים היתה שס־דבר ב־בתי־ספר אחרים. במיוחד הצטיין בית־ספר זה ביחסים הטובים ששררו בין המורים לבין המנהלה. המנהל האחרון, ניסן כהן־מלמד, הוא גם אישיות ציבורית נודעת. הוא לא היה רק מורה ומחנך, אלא גם מלחין, זמר, חזן וקריין בראדיו. הוא מרצה בסמינרים ונחשב לאחד המומחים בטעמי המיקרא ב־ארץ. בני ערות המזרח מתגאים בו במיוחד, כנציג התרבות והאמנות המזרחית.

תכונות אלה הקנו לו מעמד מיוחד בעיני תלמידיו — וחשוב עוד יותר: הוריהם. הווי־צימתם של תלמידיו היה נהיר לו. שום אם אשר באה לשפוך את מרי שיחה בפניו לא חזרה בלי עידוד. הוא דיבר כמו אב:

המרתך

של בית־הספר ממשיך גם לאכילה וגם ללימודים. נעדה ממשרד־החינוך קבעה שאין המקום מתאים.

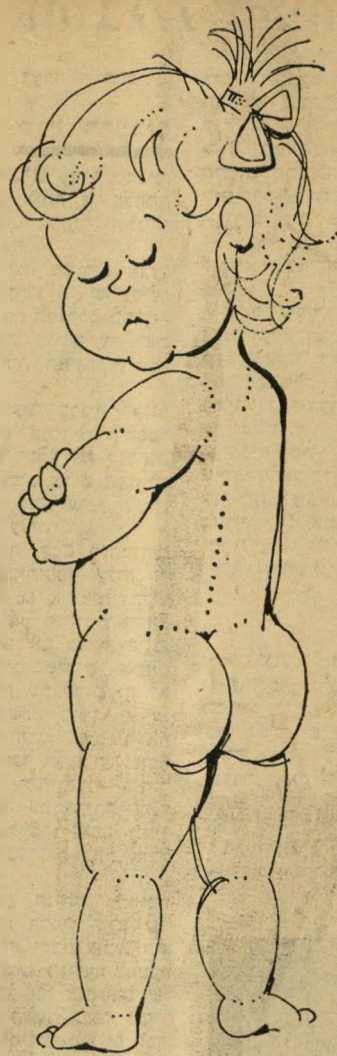
ספרים בהליקופטר

ובת-עמי ורסאנו, לתת להם מקומות אחרים באולם, תבעו הם בתוקף לקבל את המקור מות שצוין בכרטיס שרכשו בקופה, כש"הקהל מעורר אותם בקריאות לא לחתור לשר האוצר. "זה מזכיר לי מדינה מסוימת", אמר ורסאנו יליד בולגריה, "ישבתי שם פעם בקולנוע, כשנכנסה קבוצה של שוטרים ופינתה שורה שלימה, כדי לתת מקומות לעסקני המפלגה." כשהסדרנים סרבו להקים את אשכול ממקומו עזב הזוג את האולם באופן הפגנתי, איים להגיש משפט נגד התיאטרון הקאמרי. בינתיים התברר שרק הפרשה אינו אלא טעות טכנית. הקופאי, שנתן לאשכול את ההזמנה עוד לפני חודש, ציין בטעות כאילו מסר לו מקומות בשורה הראשונה באולם ולא ביציע.

זקן לד"ר פריד

מנהלו של תיאטרון אהל, פריץ פינקל, פנה אל הצייר אריה נבון כדי להזמין להכין תפאורה עבור מחזה של ברטולד ברכט. אמר פינקל לנבון, בשיחה טלפונית: "שמע, אנחנו עולים על ברכט!" השיב לו נבון: "אם אתם עולים על ברכט, אז אני יורד מהקו" • • • כשיחזור בעוד מספר שבועות אצעה, אחרי סיור לימודים מקיף ברחבי ארצות-הברית, ספק אם יכיר מישהו

מתיחת הראשון באפריל המוצלחת ביותר, נערכה השנה לממשלת ישראל. היה זה כשאחד מעובדי משרד-הבטחון החליט למתוח את חייב יחיד, המנהל הכללי של משרד החוץ, שיגר לו מברק בו נאמר כי ממשלת שתייך שיחורה את יוסף בן-גל. יחיד הנסער מיהר להודיע על תוכן המברק לשרת החוץ, גולדה מאיר, שביקשה הוראות מראש הממשלה כיצד לנהוג. משרד-החוץ עמד כבר לפני נקודת צעדים רשמיים, כאשר המתחן, שחש מהתוצאות, גילה כי היתה זו רק מתיחה • • • למרות שפע האי-רועים, המדיניים והבטחוניים, קיימים עדיין גם נושאים מסוג אחר המושכים את התעניינותו של ראש-הממשלה, דוד בן-גוריון. בערב חג הפסח, בעת ששהה במקום חופשי, נתקף ביגוי לפתע בצורך עז לעיון בכתיב מנחם שינקין, המנהיג הציוני, חבר ההנהלה הציונית, שנפטר בראשית שנות העשרים. מכיון שבמקום החופשה לא נמצאו ספרים אלה, הוטס הליקופטר מיוחד לתל-אביב על מנת להוריד אל ביגוי את הספרים המבוקשים • • • קודם לכן, בעת מסע ההלחיה לארצו של דב בר בורוכוב שהובא אצעה, עצרה שיירת המ' ליום, שנסעו במכוניות, בשל פקק תנועה

ORLON*
או לא כלום!

בגדי תינוקות מ-100% "אורלון" מצטיינים ברכות מפליאה. הם עדינים, נוחים ללבוש, מהודרים.

בגדי תינוקות מ"אורלון" אינם מתכווצים ושומרים על צורתם. כביסים, מתייבשים מהר — לכל תינוק, לכל עונה — אין כבגדי תינוקות מ"אורלון".

דרשי רק בגדי תינוקות של "טיב טוב" המסומנים בתווית 100% "אורלון". להשיג בכל חנות מעולה לבגדי ילדים בארץ.

טיב-טוב
סריגת חיפה בע"מ

* שם רשום לטיב האקרילי של דר-פונט.

גורדון לבינסון אילון

דוגמנית נוימן
כדי להאמין לרופאים

את שמואל עצמון, השחקן והבמאי, איש תיאטרון זיו. הסיבה: את פניו של שמואל ליק מכסה זקן עבות למדי, אותו גידל לצורך גילום דמותו של ה"ר ויגמור פריד, אותו הוא עומד לשחק במחזה ארץ רחוקה, שיועלה בזוית • • • המשורר נתן אלתרמן עומד לפתוח במערכה צבירית חדשה, הקשורה בבעיית היחסים עם גרמניה. מה שמרגיז את אלתרמן אינם חס וחלילה המדענים הגרמניים או הפגישה שנערכה בשעתו בין ביגוי לאדנאואר, ואילו לא משלוחי הנשק והמדים לגרמניה. הצליחה להסיער אותו רק עובדה אחת: שיוסי ידון, שחקן הקאמרי, המופיע בתפקיד ראשי במחזהו פונדק הרוחות, נסע לגרמניה כדי לשחק שם בסרט. את זה אין אלתרמן מוכן לסלוח, עד כדי כך שהוא מתנגד שיוסי ידון ימשיך להופיע במחזהו. כיון שאין לו כל עילה חוקית לסלק את ידון מהתפקיד, עומד הוא לצאת נגדו במסע ציבורי • • • על ציוריו של משה ברנ"ש שטיינר המוצגים בקפה כסית בתל-אביב, הופיע בימים האחרונים עיגול אדום, המסמך כי התמונות נמכרו. הצלקי איש כסית מסרב בתוקף לגלות מי האיש שרכש את ציוריו של ברנשטיין. השבוע התברר כי הרוכש האלמוני לא היה אלא — משה ברנשטיין עצמו, שרכש חורה את תמונותיו, על מנת להציגם בתערוכה אותה הוא עומד לפתוח בארצות-הברית. הסכום ששולם על ידו: אלף ל"י • • • אנשי רובע האמנים בני-יורק, גריניץ' וילג, פנו לאחרונה לשחקן הישראלי לשעבר תיאור דור ביקל, ביקשו ממנו שיסכים להציג את מועמדותו בבחירות לראשות העיר. ביקל דחה את הבקשה, פירסם הצהרה בעתונות

שנוצר בדרך למקום הקבורה. מבעד למ' כוניתו הבחין ביגוי בדליה פידרר, מזכירתו של אחד מראשי ההסתדרות, שיר"ד ממכונית שעצרה. דליה, חברתו של כדורגלן הפועל תל-אביב רחביה רוזני באום היתה מקושטת בתסרוקת גבוהה ותפוחה מאוד, דבר שהטריד כנראה את ראש-הממשלה, שלא התאפק מלשאל אותה: "תאמרי לי, איך את מצליחה לעשות תסרוקת כל כך גבוהה?" קשה להניח שתשובתה של דליה סיפקה את יצר הסקרנות של ביגוי: "זהו סוד נשי", אמרה • • • אגב, בין חברי הממשלה המיוחדת שטסה לאיטליה כדי להביא את ארונו של בורוכוב, נמנו גם זלמן שזר ויעקב זרובבל. בנמל התעופה בלוד, לפני ההמראה דאג שזר להצטייד בנלית חדש. בעיני זרובבל מצא חן דווקא בקבוק קוניאק צרפתי, בחנות החופשית ממס, אולם לא היה בידו הסכום כדי לרכשו. העיר זרובבל בבדיחות לבנו של בורוכוב, דוד בורוכוב, שנסע אף הוא במשלחת: "אם אתה רוצה שאשתתף בהלחיה של אביך, אתה צריך לקנות לי את הבקבוק." בנו של בורוכוב מיהר למלא את הבקשה • • • באותו מטוס יצא גם תת-שר-הבטחון, שמעון פרס. בלוד הוא לא קנה אומנם דבר, אך בהגיעו המטוס לנמל התעופה ברומא, מיהר לקנות לעצמו עניבה • • • אינצימות פומביות נפלה בחל"קו ש, שרהאוצר, לוי אשכול, שעה שהלך ביום חמישי האחרון בחברת בתו נועה, לחנות בהצגת פונדק הרוחות בתיאטרון הקאמרי. כשהתיישב במקום שהוקצה לו, בשורה הראשונה ביציע, הופיע זוג שבידיה היו כרטיסים לאותם מקומות עצמם. למרות שהסדרן הציע לבני הזוג, דוד

עתה גם בישראל

החולצה
הגורמת לך שמחה מחודשת
מדי יום ביומו, נעימה לכל
גוף ובכל אקלים — רכות משיית,
בברק ומגע — קלה לכביסה,
מתייבשת במהרה ובעלת
אריכות ימים מפליאה

ללא גהוץ ומאמץ —
תמיד הדור ומגוהץ

Diolen®

עם כותנה

להשיג בחנויות המובחרות — המציגות בחלון הראווה את פלקס „דיאלן“

„דיאלן“ — השם והסמל מורשים לשימוש רק לאחר בדיקת איכות קפדנית

® — registered trade mark

פרסום סלניק

נייבה niuba

הפירמה הוותיקה והמנוסה
בייצור כותנות — נוסדה 1934
מייצרת כותנות

Diolen

מייצרת כותנות

Enkalon®

הסיב הסינטטי
הנודע ביעילותו

התוצרת ההולנדית
הידועה בטיבה

ומבחר כותנות
האופנה האחרונה
כביסה קלה ★ ללא גיהוץ ★ להשיג בחנויות המובחרות.
שים לב לשם ולסמל — הינם מהווים ערובה לטיב עליון!

R — Registered Trade Mark

האמריקאית, בה הוא טוען כי הוא יותר
מדי עסוק בסרטים ובטלביזיה מכדי שיוכל
לנהל מסע בחירות • • • לקראת ההסדרה
הקרובה של ספרה של יעל דייך פנים
חדשות במדאה, הזמינו אולפני גבע את
התסריטאי הצרפתי הנווד ג'ון פרי, לכתוב
את התסריט לסרט. פרי הוא האיש שכתב
את התסריטים לכל סרטיו של הבמאי הצר-
פתי אנרי קלוזו, וכן את התסריט של
באבט יוצאת למלחמה. אולם בשל סדרי
הבירוקרטיה הישראלית, לא יוכל פרי להע-
נות להזמנה. חברת גבע הגישה בקשה לה-
תיר לו ישיבה ארעית בארץ. חודש אחרי
שהוגשה הבקשה, היא חזרה בצורה ההערה
שהמבקשים שכחו להדביק בול בסכום של
50 אגורות. בינתיים חלף המועד בו יכול
היה פרי להגיע ארצה.

★ ★ ★

מכתב מניירה

ההומוריסטן דן בן-אמוץ, איבד לאחר
רוגה אביו חשב מדמותו — את הכרס.
הוא הפחית לאחרונה 12 ק"ג ממשקלו,
וידידיו טוענים שלסיפור הבא יש תפקיד
ניכר בעובדה זו: כשחזר דן מחופשת
הפסח, אותה בילה בכפר האמנים עין-הוד,
שם הוא עוסק בין השאר גם ביצירת כלי
קרמיקה, פגש בידידו השחקן אורי זוהר
כשבפיו שאלה דחופה: „איפה יש בעיר
סרט שהוא בבחינת הכרת, שחובה לראות
אותו?“ באותו רגע עלה בראשו של זוהר
רעיון המתיחה. בקולנוע גת מוצג סרט
אוטטרי, בשם פונדק הסוס הלבן, רומן
זול עם ואלסים ודמעות. „שמע“, אמר זוהר,
„בקולנוע גת מוצג סרט גדול, במאי שבדי
חדש ונועז, התיכות וניאופים, מוכרחים
לראות.“ דן רץ מיד לקופת הקולנוע, מצא
שכל הכרטיסים אולו, לא הספיק להסתכל
במודעות, קנה מהר כרטיס אצל ספרס ב-4
ל"י, ונכנס לחזות בסרט. עברה כרבע שעה
עד שדן הבחין במתיחה. תגובתו: בעיטה
פומבית באחוריו של המותח • • • אגב,
אורי זוהר קפץ לתפקיד החוקר בהצגת
האידיוטיה של אהל, בה הוא עומד להחליף
בקרב את נפתלי יבין. ההצגה נערכה
בנתניה. נראה שחבריו של אורי להצגה
נחום שליט וגיילה אלמגור טרם
התרגלו לרעיון שהוא גם שחקן רציני.
רק עלה על הבמה במערכה השניה והם
פרצו בצחוק. „מה זה פה, תיאטרון?“
שאל זוהר על הבמה, ורק אז התחיל הצחוק
האמיתי שגרף גם את הצופים • • • מי
שלא האמין להזהרות הרופאים על הסכנות
הצפויות וקדני הטייסט, עשוי אולי להש-
כנע מגורלה של רותי נוימן, הדוגמנית
היפהפיה, אשתו של יואל נוימן, איש
אולפני ההסרטה בישראל, בלהט רקוד ה-
טייסט, תוך ציחיתים, פיתולים ועיקולים,
נקעה רותי חוליה בחוטי-השדרה שלה, נאל-
צה לשכב מספר שבועות כשגבה נתון
בגבס • • • לפופולאריות רבה זוכה ביי-
מים האחרונים רננית ביל, שגילמה את
התפקיד הראשי בסרט הישראלי ניני, אשר
הוצג במשך שבוע בלבד. למרות שחלפו
כבר יותר משבועיים מאז גויסה רננית
לצה"ל, לא פסקו הטיירוניות, ששמעו על
כוכבת הקולנוע הנמצאת בבסיסן, מלהסי-
תופף סביבה, לבקש ממנה אוטוגרפים
• • • הפנטומימאי והשחקן הישראלי ג'ור-
קי ארקין, השהה בארצות-הברית, הכי-
נים לאחרונה מבחן חובה חדש לידידותיו
האמריקאיות. כל נערה אמריקאית הרוצה
להיות בחברתו, חייבת ללכת לאולפן לעב-
רית. עתה אפשר לראות באולפן לעברית
בפיתאבניו בניו-יורק, 5 נערות בכיתה
אחת. כשכל אחת מהן בסוחה שרק היא
נשלחה לשם על ידי ג'וקי • • • ישראלי
אחר בארצות-הברית שהפיק תועלת מהעב-
רית הוא המלחין דובי זלצר, שקיבל
לאחרונה מכתב מניירה בת 19, הנמצאת
במנזר 9 שנים. בראש המכתב ציירה הניירה
הצעירה צלב גדול ולידו את המלה העברית
„שלום“. בהמשכו כתבה: „בהשראת המו-
סיקה שלך אני רואה את דמותך כבחור
צעיר וכחול עיניים.“ היא מבקשת את תמו-
נתו תוך הבטחה שתתלה אותה מעל
מיטתה במנזר, ואם יבוא לבקרה תדבר
עמו עברית כי היא לומדת עתה שפה זו.
כתוספת צרפה למכתב את המילים העב-
ריות של השיר: „דודי לי ואני לו“. דובי
טרם התחיל אם לערוך ביקור במנזר או
לא. • • • אגב, אשתו של דובי, הזמרת
גאולה גיל, השהה יחד עמו בארצות-
הברית, עתידה להתפרסם גם בשטח אמנות
אחר. גאולה היא ציירת חובבת, שציירה ב-
משך שנים להנאתה. ידידים אמנים שראו
את ציוריה דירבנוה לערוך תערוכה, ובשבו-
רות הקרובים תציג גאולה את ציוריה ב-
תערוכת יחיד באחת הגלריות הידועות ב-
ניו-יורק.

פרק חמישי בסידרה: כמה מיליונים זרמו לכיסו של השודד?

משמע, שמו של בכר כבר הלך לפניו בשטח זה, אחרי עיסקת מאנפרד וייס. המשפט האחרון היה כולו שקר. גם רכישת הסוסים, וגם עיסקת מאנפרד וייס, נסתיימו זמן רב לפני התאריך הזה. לבכר כבר היה הרבה זמן — והוא הקדיש אותו לתפקידו החדש, אותו ביצע בכשרונו הרגיל. כמה נכסים נשדדו? ההערכה ההונגרית הרישמית, שנערכה אחרי המלחמה, הסתכמה בסכום של כ-4 מיליארד דולאר. בין השאר הוצאו: 1167 רכבות, שכללו כ-55 אלף קרונות

הצבא האדום התקרב ללב הונגריה. השליט ההונגרי פקד לעצור את השמדת היהודים. הנאצים נאלצו להיכנע לתביעה זו, מחשש פן יפרשו ההונגרים כליל מן המלחמה. אם כן, מה יעשה איש כמו קורט בכר? כיצד ירוויח את המיליונים, שהיו דרושים לו כדי להתחיל בחיים חדשים בעולם הדמוקרטי? אם אי אפשר לסחור בחיי יהודים, כמה אפשר לסחור?

בעיה זו לא הסרידה את אלוף-מישנה הס"ס קורט בכר. הוא ידע תמיד מה הסחורה הנכונה ברגע הנכון — ואת מה למכור למי. ללא כשרון זה, לא היה מסוגל למכור — בעשר שנים קצרות — ציוד צבאי לס"ס, חיים והצלה ליהודים, וחיסה למדינת ישראל הריבונית. גם הפעם מצא בכר ברגע הנכון את נקודת-התורפה. עם התקרב הרוסים, החליטו הגרמנים — בעזרת גוריהם ההונגרים — להעביר את כל הרכוש הנזיל, המיפעלים והציוד מאזור החזית למערב הונגריה, ולאחר מכן, משם לגרמניה עצמה.

מאת
קורט אמנוגר
בשיתוף פעולה עם יואל בראנד
כל הזכויות בעברית שמורות ל"העולם הזה"

עמוסים עד קצה היכולת, מהם 18.8 אלף קרונות עמוסים פלדה ומכונות, 7.7 אלף קרונות סוכר, 235 קרונות רפואות, 64 אלף מכונות פרטיות ומשאיות, 1227 קטרים, 3839 קרונות נוסעים, 370 ספינות. בדרך הנהר נשדדו המכונות, חומרי-הגלם והמוצרים הגמורים-למחצה

המיליון השחור

של 514 בתחירות (79 ספינות-נהר היו דרושות כדי לשדוד 2900 מכונות מיפעלי מאנפרד וייס בלבד!). כן נשדדו 605 אלף ראשי-בקר. התוצאה של מסע-שוד זה היתה אבטלה כללית בהונגריה למחרת המלחמה. רעב המוני פקד את הארץ, יחד עם מגיפות ותמותת-תינוקות חסרת-תקדים. לאן הלך כל הרכוש העצום הזה? לידי מי הגיע? מי נהנה ממנו? אחד מגדולי מיפעלי-הטקסטיל בהונגריה היה מיפעל הטקסטיל קיטפסטר בעמ' בבודפשט. לפני המלחמה היה שייך בעיקר לבעלי-מניות יהודיים. אולם אלה סולקו לפי נהחוק ההונגרי, שחוקק בהשראת הנאצים. בראש המיפעל עמד עתה אציל הונגרי כשר-למהדרין — הרוזן יוהן טלקי. בסוף אוקטובר — ימים מעטים אחרי שבכר נכנס לתפקידו החדש — נצטוו המיפעל להעביר כמות של 2.5 מיליון מטרים אריגות-נהר לעיר הונגרית בקרבת הגבול הגרמני. המנהל עבר גם הוא לשם, יחד עם עוזרים ראשיים. טלקי לא היה טיפש. הוא הבין מה צפוי לרכוש זה. על כן החליט שלא לחכות לפקודה נספת, אלא להתחכם ולהעביר בעצמו את האריגים לגרמניה, לעיירה שבקרבת הגבול הושוויצי. הוא התכוון למכרם בהקדם האפשרי בשווייץ, ולהציל את הכסף למען החברה. הוא גילה תוכנית זו לפקיד בכיר של ממשלת-הבובות ההונגרית, וזה הסכים לעזור לו. המנהל נסע לחינה, אירגן שם את הכל. אך בחזרונו ההונגריה, קרא לו הפקיד ההונגרי וסיפר שהתנאים השתנו — בינתיים נאלצו ההונגרים להעביר את ההעברה לידי הסי-הקרי. תוך כדי שיחה נקרא טלקי להיכנס אל חדרו של השר ההונגרי, ושם לפי תיאורו: "מצאתי ישיבה של כמה אדונים. כיושבי-ראש כיהן קצין גרמני, בן 36, עמוס עיסורים ואותות. על שרולו נשא סרט שחור עם המילים, המטה הכללי של הס"ס. "הקצין הצעיר פנה אלי בגטות וצעק: "כל ענייני ההעברה שלך עוברים לידי הס"ס. בשם המחלקה של בכר אני מטיל את העניין על הסגן זאנדר. אתה תמלא את ההוראות שלו". לאחר מכן נרדע הקצין והסכים לכן שאעביר את הסחורה למקום שכבר אירגנתי. אזולם הוא העמיד תנאים: ההעברה תבוצע על-ידי הס"ס עצמו על חשבוננו, זאנדר יפקד על הרכבת, והקרונות ישאו את הכתובת, רכוש הס"ס-הקרי. לעומת זאת הבטיח לשמור על זכויות-הבעלות שלנו".

למחרת היום הופיע זאנדר, והזמין את טלקי באדיבות לביקור אצל בכר. הסגן הנאצי התיישב ליד הגה מכוניתו של טלקי — ובצורה פשוטה זו הפקיד לעצמו את המכונית. גם בכר היה אדיב מאד. הוא הודיע לטלקי שעם הגיע הסחורות לגרמניה, יקנה כ-30% מהם למען הס"ס, תמורת תשלום במאריקים, ואם יקנה את השאר ישלם עבורו במטבע זר. "יש לס"ס בחו"ל כמויות עצומות של מטבע זר, ובכל מקום יש לנו אנשי-אמון משלנו", הוסיף.

★ ★ ★

משמירה-המונים מופיע

ברגע האחרון ניסו ההונגרים לאסור את הרוזן טלקי ולמנוע את העברת הסחורות. אך קורט בכר היה זקוק לטלקי — כי רק לו היתה זכות החתימה בשם הפירמה. ולבכר היו תוכניות מסוימות, אשר לגביהן היתה חשיבות רבה דווקא לחתימה זו. לכן פשט לוקח הס"ס את טלקי ומעבירו בלילה אל מעבר לגבול, לתוך גרמניה. גם הסחורות הגיעו לתעלות בגרמניה — אך לא כולן. כי נציגו של בכר, ששינה בינתיים את התנהגותו והעמיד פני מפקד-יחיד, הכריז שהוא קונה 100 אלף מטרים של אריגים למען הס"ס. הסחורה נעלמה — והס"ס לא אישר מעולם את הרכישה. גם המחיר לא שולם, כמובן, מעולם. זאת היתה רק ההקדמה.

בינתיים עבר הזמן, וסוף המלחמה התקרב. חלקים גדולים של גרמניה כבר נכבשו בידי בעלות-הברית. ב-23 באפריל (כשבועיים לפני הכניעה הנאצית) הופיע נציגו של בכר אצל טלקי בעיירה הגרמנית שליד הגבול השווייצי, והודיע כי בכר מוכן לעשות הסכם חדש. לרוץ המול, כך סיפר, החרימו שלטונות שווייץ בינתיים את כל פקדונות-הבנקים הגרמניים. לס"ס שוב אין מטבע זר. על כן ממתינ מר בכר להצעות חדשות מפי הרוזן טלקי. למשל בצורה כזאת: חלק גדול מן הסחורה יועבר לידי הס"ס, ואילו הפירמה תורשה למכור את השאר באופן חופשי בשווייץ. משמע: בכר רצה לקבל חלק ללא תשלום. המנגייה זכורה מאנפרד וייס ושאר מסעי-השוד של בכר. בכר הכניס את הצד השני למצב חסר-מוצא — וביקש לאחר מכן מן הקורבן "הצעות" להסדר ג'נטלמני.

אולם הפעם לא היה לבכר זמן. הכל היה חייב להסתדר במהירות הבזק, לפני שצבא בעלות-הברית יגיע למקום ויחרים את הסחורה. בכר רצה את חלקו מיד — לא למען הס"ס, שכבר לא היה זקוק לשום ציוד, אלא למען עצמו. על כן שלח למקום שני נציגים חדשים. האחד היה רביסון הס"ס בשם האנס וילהלם אגן — איש מודיעין ומומחה למטבע זר, שהקים בשווייץ כמה חברות שניהלו עסקות למען הס"ס, בהסתאה מיסתרת. השווייצים הכירוהו כאיש ביון של הס"ס, השני היה בעל שם מעניין עוד יותר: סגן-אלוף הס"ס הרמן קרומלי, מי שהיה סגנו של אדולף אייכמן בהונגריה, ומנהל גירוש מאות אלפי היהודים.

הופעתו של איש זה בחוגו של בכר בסוף המלחמה מאלפת ביותר. (ולא פחות מעניינת העובדה כי ד"ר קסטנר צור אחרי המלחמה לקרומלי להינצל מעונשו — כפי שעזר ללבכר). הצעתו של בכר היתה פשוטה בתכלית: 60% של הסחורה לס"ס, 40% הנותרים לבעליה החוקיים. אם ההצעה תידחה, הודיע נציגו של בכר, תימסר הסחורה למושל המחוז הנאצי לשם חלוקתה בין התושבים. החלק שאותו לא יספיקו לחלק, לפני הגיע צבא בעלות-הברית — יוצא על-ידי הס"ס. (המשך בעמוד 23)

הנה זה עסק! רכוש של מיליארדים ימצא בתנועה מתמדת — וזה בשעה שהרייך גוסס, שהחוק והסדר מתמוטטים. מי ישים לב אם כמה מיליונים ילכו לאיבוד? קורט בכר לא גנב. כל אדם פשוט יכול לגנוב — אבל רק גאון הטרור הממוסחר (או המיסחר הטרוריסטי) היה מסוגל להמציא את השיטות שהפכו בידי קורט בכר לכלל

ידידיו של בכר שלושת ראשי השלטון הגרמני בהונגריה, שהונצחו בתמונה היסטורית זו, הם אשר מינו אישית את בכר לראש מחלקת השוד, ששודרה בהונגריה רכוש המתקרב לארבעה מיליארד דולאר. בתמונה: גרייפנברג, מפקד הצבא הגרמני בהונגריה (שני מימין), וינקלמן, מפקד המישרה הגרמנית והס"ס (שני משמאל), וזנמייר, השגריר הגרמני ו"נציג הרייך" (משמאל). שני האחרונים מסרו עדות במישפט אייכמן. במרכז התמונה: שר-הבטחון של הונגריה הפאשיסטית, ברגפי.

אמנות. על כך מעידה הפרשה המתוארת בעמודים אלה — פרשה אחת מיני רבות, אותה אפשר היה במיקרה להיכית לפרטי פרטי.

★ ★ ★

תפקיד חדש ותמותת-תינוקות

נתחיל מן ההתחלה. ניתן את רשות הדיבור לבכר עצמו, ונביא את העדות שמסר אחרי המלחמה:

"תחל מן ה-20 באוקטובר 1944, בערך, נוצר תפקיד חדש: לאחסן, זאת אומרת להעביר, את הנכסים שהיו חשובים מבחינה צבאית. לכאורה היה זה תפקידו של הגנרל וינקלמן (מפקד המישרה הגרמנית והס"ס בהונגריה). אולם אצלו, אצל זנמייר (השגריר הגרמני) ואצל גרייפנברג (מפקד הצבא הגרמני בהונגריה), וגם אצל הצד ההונגרי, נתעורר הרצון להעמיד אותי בראש המחלקה הזאת. כונסה ישיבה, ובה הוחלט להטיל עלי את ביצוע המשימה. השתתפו בישיבה האנשים הנ"ל והנציגים ההונגרים.

"בעצם, היה תפקיד זה קיים רק על גבי הנייר. כי תפקידי העיקריים — רכישת סוסים וסיום פרשת מאנפרד וייס — לא הותירו לי כימעת זמן למלא תפקיד זה".
והי עדות מאלפת. כי מאחורי המילים התמימות מתחבאים כמה גילויים. למשל: מסתבר כי בכר השתתף בישיבה עם שלושת בעלי-התפקידים הרמים ביותר במדינה, נציגיהם הראשיים של היטלר ורייכנברג, הימלר והרמטכ"ל. והרי בכר עצמו לא היה אז עדיין אלא סגן-אלוף!
אישים אלה האמינו כי בכר הוא האיש המוכשר ביותר לנהל את מסע-השוד האדיר.

במבטח התשוקה (מיגדור, תל-אביב) בריטניה) בא להוכיח שוב כי מכל ברואי השטן, אין יצור קטלני יותר מאשר נערה בת 15 — בייחוד לגבי גבר שיכול היה להיות אביה. חברת הכנסת טובה סנהדר ראי יכלה להסתמך על סרט זה כדי להוכיח שאמנם היה צורך לתקן את החוק ולאסר קיום יחסים מיניים עם נערות שמתחת לגיל 17 — לא כדי להגן על הנערות, אלא על הגברים.

לורנס אוליביה הוא מורה תכונני. כמו עמיתיו בכל העולם, הוא שוקע ללא-תקנה בביצה של בעיות פשוטות: משכורת דלה, אשה מאוכזבת, תלמידים מטממים או מנחנים, מנהל צבוע, שיעמום אינסופי.

חיה עייפה כזאת היא קורבן חסרת-אונים לציידת הניצח, בדמות תלמידתו הקטנה (שרה מילס). השמש הוהרת של הערצתה מוקפת את גבו, מחזירה עלומים לעצמותיו היבשות. תמימותה ממלאת אותו עדנות גברית. הוא מפיץ אש מן ההרגשה שעליו להגן עליה — ואינו תופס כי היחיד הזקוק להגנה הנו הוא עצמו. כי נערה מאובת בת 15 היא חייט-סרף אכזרית, אנוכית ואחילית.

מה קרה בבית-המלון הלונדוני, שעה שב חוץ התנפצו הרעמים? האם הוא ביצע בה מעשה מגונה? האם היא שיקרה? האם דימי יינה לעצמה את אשר רצתה כי יקרה? הסרט רק רומז על התשובה, מניח לצופים מקם נרחב לזיכרון.

כל הדמויות בסרט, מגדול וצד קטין, מושלמות ומאופיינות להפליא. אוליביה ה-רביעית היא אנטר-גיבור נועז-ללב. אך הדורקרב האמיתי בסרט הוא בין שתי הנשים: מילס הצעירה וסימון סניורה המדוקנת. במאבק בין הסניורה והסניוריה, הקשישה היא סקסית יותר — וגם עד אין שיעור פחות מסוכנת.

הנסיכה ישוק הפישבים

קליאופטרה (אוריון, תל-אביב; איטליה) הוא סרט שבא סוף סוף להשיב את שמה הטוב של אותה נסיכה מצרייה, שחיתתה מאה שנים לפני הספירה, ושקנתה לה שם כמי שהחזירה את הניאוף להיסטוריה.

נימפומנית? מושחתת? סוטה-מיין? — מה פתאום! כל זה אינו אלא אגדה והשמצה זולה. הנה קליאופטרה האמיתית, התמימה, הזכה, סמל הטוהר והמוסר.

כל הסרט אינו כנראה אלא הקדמה לסיפור המלא של קליאופטרה, אותו תספר, כשיגיע המועד, ליו הגדולה בעצמה. אבל כדי שזו לא תסלף את הדמות, גויסה פסקאל פטי הצרפתית כדי להקדים תרופה למכה. זוהי מין קולטה מיניאטורית, שיש לה אמנם מחשוף, אבל ספק אם לה עצמה יש מושג למה הוא משמש. היא אכן מרגישה שהגברים משם מה נמשכים אחריה, אך ברע שזה מניע להתמסרות או למישה היא אינה מבינה בכלל מה רוצים ממנה כל הסובבים אותה.

גדוולות לרומאים. עלילת הסרט עוסקת רק בפרק הראשון של סיפור קליאופטרה, מהתקופה בה נושלה מכס מלכותה על ידי אחיה הטיטורף תלמי, בהחזרתה לאלכסנדריה בעזרת לגיונותיו של פומפיוס אוס, ועד לסיומה הראשון לכבוש את קיסר בכל מער מיה.

מה שמתרחש על הבד יכול להיות פאר רודיה מצוינת על סרטים היסטוריים מסוג זה. לולא הוגש ברצינות כה רבה. מרגלים מופיעה כאן כארץ מיוערת, ובאהלי לגיונות רומי ניצבים אגרסטים עם גדוליות. ציטונית הקרב ההמונית המופיעות לפרקים בסרט גראת כלקחות מסרטוני מיקרו-מאוס, ואילו התלבשות העתיקות הם אוסף מפואר של סגנונות לבוש שונים, שנלקחו ממחסנים של בגדים ישנים או משוק הישישנים.

נראה בעליל שהסרט הסרט בחתך ובחית פזון, כדי להוביק את קליאופטרה עם ליו טיילור. החיפון היה כה רב עד שלעיתים נדמה שלא ניתנה לשחקנים אפילו השמות לדקלם את הרפליקות שלהם. אנטי-משחק כפי שהוא מופגן בסרט זה, כמעט ולא נראה אף-פעם על הבד. למרות הכל, יכולים יצרני הסרט לזקוף לזכותם הישג אחד: דרוש כשרן מיוחד כדי להפוך את אחד המרתקים שבסיפורי ההיסטוריה לסיפור משעמם וחסר דמיון.

בישראל יש למכוניות תפקיד חשוב כי חיסול האוכלוסיה. בדיק באותה מידה שיש להן בגידולה. אולם הישראלי המוגבל אינו מעלה, משום מה, על דעתו שמכוניות יש גם ענפי ספורט משעשעים אחרים. תחרות נהיגה, למשל.

על התחרות תודעה כזאת לפולקלור הי לאומי, נא-ק לא פחות מתשע שנים מועדון מכוניות, וטיירות בישראל, בראשותה הנמרצת של מוכירת המועדון — קליר נחמיאס, גיטתו של המפקח הכללי של המשטרה. היא החלה את מלחמתה עוד באירגון הגיימקאנה — תחרות היתולית של מכוניות. והיא ממשיכה בה גם כיום, אבל באפיק היתולי פחות: ראלי. כלומר, מסע מטרה. אין זה מירוץ. אסור בכלל להוכיח מילה לא יפה, בארברית, כזאת בארץ של צעדות. ראלי הינה רק תחרות נהיגה סולית, בעלת דוח זמנים קבועים כראש, בהם אסור לעבור את ה-80 ק"מ לשעה. היא מתוכננת לזהירות ואדיבות בדרכים, ולהתמצאות בגיאורגרפיה של המולדת. ראלי, הוא בעצם, שיעור מעשי לאזרחות טובה בכבישים. זה פחות מרתק ממירוץ, אבל יותר טוב מכולם. ביום רביעי 10, ומישי, השבוע, נערך הראלי החמישי הארצי, כרגיל בחסותו האדיבה של שר המשטרה. בכיכר-מלכיש-ישראל כי תל-אביב, עמדו בסך, כבר ברבע לשבע בבוקר, 61 מכוניות, שייצגו 36 חברות ייצור, מודלים 63'40. בלשו 8 פולקסאדנאים, 4 סאבים, 2 צברות. בין הנהגים בני העשרים פלוס עד הצינוס שישים — היו רופי אים, מהנדסים, סטודנטים, בעלי מוסכים, מורים לנהגות.

עד לרגע הוינוק היה המסלול בין 700 הקילומטרים — שת כנן עלידי ברוס גיי קובסון, יצרון פרוטות — סוד צבאי. מפת הדרכים חולקה רק בשניה האחרונה לנהגים. שדעבריו אותה מיד לנחש שישב לצידם. הוא היה בדרך כלל חתיכה, במכנסים הדוקות וסדר איטלקי.

פרצוף מרוסק. בראלי מתחיל כל משתתף את המסע באפס נקודות. בין תחרות מפגש שונות לאורך המסלול נקבעים זמנים. מתחרה אשר מקדים את הזמן א' מאחר אותו — מקבל נקודות עונש. במקום הראשון זוכה מי שצובר את המספר הקטן ביותר של נקודות.

וזהי חוקת הראלי. אבל פקקי התנועה של תל-אביב בשעות הבוקר גזלו באכזריות זמן יקר מהמשתתפים. משום כך, ברבע שרק הניעו לכביש הפתוח, זינוקו במירוץ מטורפים לכיוון פלמחים, מקום המפגש הראשון, להשיג את הזמן האבוד. הם היו כשיגים אותו בקלות בעזרת נחשים טובים. אלא שחתיכות הראלי התאמצו יותר בהעלאת המוראל, מאשר בניווס. 40 נהגים תע' בגללן בדרך. ברבע שהיו עולים על התיב הנכון היה זה כמובן במהירות של 120. וכך הצליח להגיע חלק מהמשתתפים במהירות שיא — לחדר מקרי אסון. ליד מבואות ביתר, התהפכה, בתזילת היום הראשון, מכונית דאף הילנדה, על עץ מלבלי שייח דהקא לא על הכביש. ההנהג, נאטאליה פארנס, ריסקה את פניה. משתתף ראלי חתיק, עמחי סולל שהייע, לרוע מילה, למקית, ייחד אחריה, הפסיד 540 נקודות בזמן שרק להועיק עזרה.

באותו קטע דרך ניתגלתה לעיני המתחרים גלישה נהדרת של אן יו אס פרינס, גרמנית אדמה, שנחתה ישר על קרקעית תרומ של 15 מטר עומק. הנהג, עין האבר, שזכה ביינה שעררה בחרס ראשון, נפצע ברגליו. הייח הראשון של דראלי, שהיה מוקדש לכרישי הדריס, לא הביא מקרים קליניים נוספים, והיא הגיע לסיומו בנהרייה. השכם רבירר נערכו בשדה התעופה בצת, מבחני נהייה — יוויח ומשולש — שהיו מבר סמרי של זריזות הנהג בהחלפת הילוד קינד מי לאחריה, ירהגיה מדויקת. הגשם הי סחה שירד לבריד המאיר, שטף את כל ההיחית, המיריית סידו איתם מחדש.

עיד אשה השתתפה בתחרות. היתה זו הייית ארחתיה שהעליחה ליכיר שיא ארצי — ריחית 1'00 נקודות עינש. 7 נהגות הלדה, אסא עמוס גיורסקי, רחק צעיר העל מייח בתל-אביב, שיהנ בצברה 63 נקודות ריחית הראלי וירס של 500 ליי. הראלי מהבל, כיודע, את תמיכתה המיסית של ימ עצה למניעת תאונות דרכים. בצדק, היא משתמשת בה, חדאק, הכוכבה בדרך השלילה לסיסמתה: "סע לאט — תגיע מהר".

BI-FLEX
מיוצר מ-
LYCRA
הז הכלא החזק
קל ונוח • חזק ויציב • נכבס בנקל

הוצאת "ע"ן" שמחה להגיש לצבור הקוראים כמתנת-חג את ספר ההומור והסטירה שרבים ציפו לו:

„נץ או פלסטיין“ הצד השני של המטבע הישראלי

מבחר הפיליטונים של הפיליטונאי הותיק י. נץ, שיצא זה עתה בהוצאה מהודרת בלווי עשרות ציורים וקריקטורות החושפים את ההוי הישראלי, על אורותיו וצלליו.

ספר קריאה מרתק, משעשע ומבדר לבני כל הגילים.

מחיר הספר בחודש החגים — 5. ל"י, במקום 6.80 ל"י.
להשיג בכל חנויות הספרים

ההפצה הראשית: י. וויס, רחוב ברזילי 1, טל. 64187-61065, ת"א

קצרנות

לומדים בהצלחה באולפן גרגי-
לפי שיטת גרג (GREGG) הקלה
תוך חודשיים, פעמיים בשבוע

תל-אביב: ח. ברקמא, רח' גורדון 5 (4 עד 6 אחה"צ)
חיפה: בית-הספר "במעלה", רח' שמריהו לזין 30

(המשך מעמוד 17)

היא נעלה את דלת חדרה, ושוב לא היתה גישה ישירה אל המנהלת. הסיבה המורית: "היא פשוט התעלמה ממה שנעשה בבית הספר. היא הסתגרה בבית הספר מוחלט. השתמרה-מתפקידה". ואילו המנהלת הסבירה לי חזקת החקירה, שהיא מתנגדת עקרונית לשליחת ילדים אליה, בשעת השיעורים, וכי המקרים שנשלחו אליה היו מרובים מדי. את הוראותיה למורים היתה שולחת מדי פעם בכתב, בצורת חוזרים — או פקודות מטה.

התלמידים, שחשו היטב מה מתרחש בין המנהלת לבין המורים, פרקו עול מישמעת. כאשר המנהלת היתה פונה אליהם, ענו לה לא-פעם בחוצפה. היא החלה עורכת את סיוריה בכיתות בליחי עובדי-הנקיון — כדי שזה יוכל לחסות עליה בסמכותו הגברית.

קפטן קוויג

יה ברור כי העניין ייגמר בהתפוצצות גדולה. שכן התרופפות המישמעת ב"בית הספר לא פגעה רק ביוקרתה של המנהלת, אלא גם השמיטה את השליטה מיד המורים עצמם. תחילה פנו אל אלפרין, שיחליף את המנהלת. הוא היפנה אותם להסיר דתות המורים.

בהעדר מזכיר ההסתדרות שלום לוי, שהיה או ביוגוסלביה, פנו המורים לדוד אלוני. הוא ערך בירור, ונראה כי השתכנע שהמנהלת לא תוכל להמשיך לעבוד באזור רה העוינות ובחוסר המתינות שנוצרו ב"בית הספר אולם היה מנוי וגמור עם רב-קה אסף להוכיח למורים, שהיא יכולה להשתלט על בית הספר בכל התנאים.

בפני אלוני לא נותרה עצה, אלא להפנות את המורים הנוצעים למפקח המחוזי, יעקב גיב, אשר מיהא את רבקה אסף לתפקידה. המפקח שמע את טענות המורים, שנלוו עתה באיומי שביתה. הוא הבטיח למנות ועדת חקירה, שתסיק את מסקנותיה תוך עשרה ימים. השביתה נדחתה — אך תחסי סה בבית הספר גברה והלכה. מצב המישמעת החמיר למראית-עין.

כאשר גמרה הוועדה את עבודתה, מצאו כי השינויים שהמנהלת הנהיגה היו מחוייבי המציאות, וכי ממילא לא נתנו לה המורים מספיק זמן כדי שתוכיח אם היא מוכשרת לתפקידה או לא. על כן, קבעו, יש להשאיר רה בתפקידה. כדי לפרוק את המחלוקת בבית הספר המליצו להוציא את חמש הכי-תות העליונות, ושמונה מורים.

המורים ראו בכך עונש בלתי-מוצדק, שפגע לא רק במעמדם כחוקי בית הספר, אלא אף בתלמידים עצמם, שיועברו עתה לבתי-ספר אחרים, שלא יתאימו לאופיים ול"הכשרתם".

למחרת פירסום המסקנות פתחו המורים בשביתה. הם האשימו את הוועדה בחד-צדיות, בכניעה ללחץ מכריה של המנהלת. "הם לא נתנו לנו לדבר חופשית, נזפו בנו והטיפו לנו מוסר. הם בדקו את רקע היחסי הגרועים, אך לא גבו עדות מפי המפקח שבו עבדה מקודם. כאשר רצינו להזמין ע"דים לא הרשו לנו, טענו המורים באוני שלום לוי, שחזר בינתיים מיוגוסלביה.

לוי השפיע עליהם שיפסקו את שביתתם, תמורת הבטחה שתוקם ועדת עירעורים, שתדון בתלונותיהם מחדש.

השבוע סיימה ועדת העירעורים את עבודתה, הגישה את המלצותיה למשרד-החינוך. עוד לפני שנמסרו המימצאים לפרסום, ידעו המורים כי ועדה זו החליטה להשאיר את רבקה אסף כמנהלת, עד סוף השנה, מבלי לפזר את הכיתות העליונות ושמונה המורים שלהן.

מה יקרה כאשר יחזרו התלמידים והמורים אל הבניין הישן, על גבול שכונת ה"תקעה, אחרי חופשת פסח? איש לא היה מוכן לנבא.

הסביר אחד המפקחים של משרד החינוך: "העניין אינו מקצועי טהור. יש בו גימיות נפשיות עמוקות מאד, הן מצד המורים והן מצד המנהלת. כל הפרשה מזכירה את קפיטין קויג, גיבורו המפורסם של הספר המרד על הקיץ. כמוהו כן רבקה אסף: כדי לחפות על חולשת מסוימות נקטה בתקיפות ובחוסר-פשרות. כחנותיה ושיטותיה לא עמדו בפני ביקורתם של המורים החד-תיקים, והם הגיעו למסקנה כי מסירת הגה בית הספר הינו משיגה חמור, המסכן את קיומם, וקיום בית הספר".

השאלה היתה אותה שאלה שהתעוררה ביחס לקפטן על הקיץ: האם יכולה נות' לת לנהל בית-ספר כשהמורים אינם נות' נים בה אימון — וכשהתלמידים רואים וחי-שים זאת יום-יום?

באמת חלק רצוי של החברה; הם למעשה בידדים ומנודים, כפי שהרגישו את עצמם לפני כן; אין הבדל בין בית הספר לבין העולם. כולם שונאים אותם; לאיש לא איכפת אם הם אוכלים או רעבים; כל העור לם נגדם. מדוע לי יהיו הם נגד העולם כולו? אם היתה חסרה דחיפה אנטי-סוציאלית אחרונה, היא ניתנה עלידי המנהלת — ושוב בקשר לאוכל. חלק מהתלמידים לומדים שבע שעות, אך אינם אוכלים במסעדה. ילדים אלה מביאים אתם כריכים מהבית. אחד ה"תלמידים" נמצא בהפסקת השיעור הרביעי, כשהוא אוכל לחמניה עם נקניק בביתה. דבר זה נראה למנהלת כמנוגד לכלל ההתנהגות הנוארת, שהרי ילד מחונך אינו אוכל כל אימת שהוא רעב אלא בהפסקת האוכל. והפסקה זו, אחרי השעה הרביעית, לא היתה מיועדת לאוכל.

המנהלת החרימה את הכריך, והשליכה אותו לפח האשפה. הילד המונועץ צעק: "מה את זורקת את האוכל שלי? אבא שלי עובד קשה מאוד בשביל לקנות לי אוכל!". הוא נדהם לא רק בשל החרמת הכריך, אלא בגלל דבר עמוק מאד, שהמנהלת לא ידעה, כנראה להעריך אותו נכונה: בני ע"דות המורה רואים בלחם דבר קדוש. ילדים ומבוגרים, המוצאים פירור-לחם זרוק, מרי-מים אותו בכבוד, ומניחים אותו הצידה.

מחיר השמשה השבורה

מורים, שעוד מן היום הראשון חששו מתוצאות הפער הזה בין המנהלת בת המעמד האחר לבין מציאות-החיים של עליה א', הצביעו על דוגמה נוספת.

היא נבעה לתלמיד כיתה ו' שניסן שמשה. המנהלת דרשה שהמנפץ ישלם את מחיר השמשה. למחרת בא הילד עם אמו למנהלת. האם, עקרת-בית טרודה מאחת השכונות, ביקשה את סליחת המנהלת. נכון שבנה אשם, נכון שהוא התפרע, נכון שצריך להעניש אותו — אבל חמש לירות הן סכום גדול מדי בשביל המשפחה הזאת. האם מיררה בככי, לכן הסכימה המנהלת להוריד את הקנס לשתיים-וחצי לירות.

היה זה רק חלק מהעונש. החלק השני היה מזעזע הרבה יותר. המנהלת הובילה את התלמיד מכיתה לכיתה, כדי להוקיעו בפני חבריו. הילד, הגדול מכפי גילו, נאלץ לע"מוד בפני כיתה אחר כיתה, שעה שהמנהלת דיברה בגנותו. ולא רק אותו — כי אם גם את משפחתו והעוני שבו הוא שרוי. "תלמידים", נאמה המנהלת בנימה פדאגוגית מעודנת, "התלמיד הזה שבר שמשה. מחיר שמשה חמש לירות. אמו באה, בכחה והתחננה לפני. סיפרה לי שהיא עניה. התחשבתי בה ועשיתי לה הנחה — חצי מחיר. אבל דעו לכם אם אחד מכם ישבור שמשה — ישלם חמש לירות!"

הילד הסמיק, לא ידע לאן להסתיר את חרפתו.

פקודות מהמטה

תהום לא נפערה רק בין המנהלת ותלמידיה. יותר עמוקה היתה התהום שנפערה בינה לבין המורים. כי אלה לא התקוממו נגדה מתוך רגשות של קיפוח, אלא בהכרה מלאה, עקרונית, מקצועית. הם ראו את עצמם בעלי-זיסיון בסוג זה של חינוך. כמה מהם עבדו במוסד זה מיום היוסדו, לפני 27 שנה. אחדים מהם לימדו אבות ובנים. על כן ציפה, בצדק, שהמנהלת החדשה תתייעץ עמם. כי אפילו מנהלת מצטיינת זקוקה ליעוץ, כאשר היא נקלעת לתוך בית-ספר כזה.

הם לא יכלו לסבול את היות החדשה, אותה ביקשה להשליט. הרגשתם היתה דומה להרגשת המפקדים על יחידה קרבית ותיקה ומשופשפת, אשר במשך שנים רבות עמדו בראש יחידתם, תוך יחסי-ידידות בינם לבין מפקד היחידה. והנה, לפתע, מונה עליהם מפקד הרוצה להקפיד על דיסציפלינה, על ציח צוח ועל כל דיקדוקי התקנות של צבא סדיר. הם היו רגילים למנהל המוכן לרוץ תמיד לכל פירצה המתהווה במערך היחידה. ילד נתקף בדכאון מסוכן? נערה משתוללת? ק"טטה פתאומית בין תלמידים? מיד היה מר-כן המנהל ליטול את הטיפול לידי, על מנת המורים ימשיכו בעבודתם הסדירה. למנהלת החדשה היו מושגים אחרים. היא היתה המפקד העליון, המנחה את יחידתו מתוך המטה שלו. כצעד ראשון הוציאה את המזכירה מהחדר המנהל, והציתה לה פינה בחדר-המלאכה, מאחורי מחיצת אר-נות. דבר שעורר את זעמם של המזכירה ושל המורה למלאכה כאחת.

הלילות נועדו לצעירים — הצעירים נועדו ללילות. ב-30 ביוני יוצא לדרך טיול "חוג הצעירים — מועדון 33", המוגבל לגילאי 25—35 שישעו ל-34 יום לאיטליה, שויצריה וצרפת. טיול בחברת צעירים, עם תוכנית מיוחדת לצעירים: דגש חזק על בילויים ובידורים בבירות השעשועים הסואנות ובריביירה. 1495 ל"י.

טיול קצר המכיל את המרובה: 28 יום לאיטליה, צרפת, שויצריה, ספרד, יציאה ב-10 ביוני. 1425 ל"י.

טיול החובק את אירופה: 35 יום לאיטליה, צרפת, בלגיה, לוקסמבורג, שויצריה, אוסטריה. יציאה ב-1 ביולי. 1710 ל"י.

טיול עממי: 28 יום לאיטליה, שויצריה, וצרפת. יציאה ב-1 באוגוסט. 1355 ל"י.

ואין זה הכל... בקש חוברת-הדרכה ובה פרטים מלאים על המבחר המגוון של טיולי "תור-עולם" וכן תכניות הנופש במיור-קה, יוון, רודוס וקפריסין לקיץ זה בכל משרדי

פאטרא

סוכנות נסיעות בע"מ

תל-אביב: רחוב נחלת בנימין 63, טל: 64509/64793
חיפה: שער פלמר 3, טל. 66622/2975
ירושלים: רח' יפו פנת שטראוס, טל: 22186

סוכנים לטיולי
תורעולם בע"מ

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי המערכת והמנהלה: תל-אביב, גליקסון 8, טלפון 226785, ת.ד. 136 • מען מברקי: עולמפרס • דפוס משה שהם בע"מ, ת"א. פ"נ 6 • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.

(המשך מעמוד 20)

סחיטה לדוגמה: אם טלקי לא יעביר לידי הס"ס 60% מן הסחורה, ללא תשלום, הוא יאבד את הכל.

אפשר לשאול: מדוע בכלל היה בכך זקוק להסכמת טלקי? מדוע לא יכול היה לחסל את הרוזן ההונגרי, ולהפקיע את הסחורה? היתה לכך סיבה הגיונית: בכך לא רצה להשתמש בסחורה בגרמניה, תחת עיני הס"ס. הוא רצה למכרה בשווייץ, ולהשאיר את המורה שם. לצורך זה היה זקוק לחתימת הבעל החוקי — חתימה שכשרותה תחזיק מעמד גם אחרי המלחמה. לכן היה זקוק לטלקי.

יתכן כי טלקי הבין זאת. כי למרות שלא היתה לו שום ברירה אלא לקבל את הצעת הסחיטה, עמד בכל זאת על המקח, השיג ויתור מצד בכר: הסחורה תחולק שווה בשווה, מחצית לס"ס (קרי: לבכר), מחצית לבעליה. אבל נציגו של בכר העמיד תנאי: שני החלקים יימכרו ביחד. בכר עצמו ישלח את המוכר — סוחר שווייצרי ידוע.

טלקי לא רצה גם בכך — אבל הזמן דחק. גם הוא היה מעוניין כי הסחורה תהפוך במהרה לרכוש שווייצרי, כדי שלא תיפול כשלל-מלחמה בידי הצבא הצרפתי המתקדם, וכדי שלא תושמד בידי הנאצים.

הקונה השווייצרי, איש בשם פטר הייל, הופיע ללא דיחוי נוסף. היה זה איש-מוריעין מפקפק, שתייך כבר קודם לכן בעסקות שחורות עם הס"ס. הוא הכין שני חוזי-מכירה בעלי תאריכים כוזבים — כאילו נמכרה הסחורה עוד בהונגריה. משמע: הפירמה ההונגרית אינה מוכרת רק את החצי, אלא את הכל. הס"ס עצמו אינו מוכר מאומה.

טלקי התעקש שוב, סירב להסכים לזיוף זה. שוב הלכו הנציגים הנאציים להתיעץ. בחורם הודיע כי מחצית הסחורה נמסרה לבעלותם הפרטית של זאנדר וקרומיי, ואלה ימכרו אותה לסוחר השווייצרי, בהתאם לכך שונו החוזים.

אך בכך לא היה יכול להרשות כי הוא, או אנשיו, יופיעו בעסקה זאת בגלוי. לכן הציע כעבור זמן קצר הצעה חדשה, באמצעות זאנדר: להוריד באופן רישמי את סכום המכירה משישה לשלושה מיליון פראנקים שווייצריים. כל שלושה מיליון אלה ישולמו לפירמה ההונגרית. משמע: שלושה מיליון הפראנקים הנותרים — כימעט מיליון דולאר — ישולמו לאנשים של בכר, מבלי להופיע בשום חשבונות.

לאילו מטרות נועד סכום זה? לשלשונות-הביון של שווייץ, שגילו את העסקה, סברו כי כמה מקציני הס"ס ביקשו ליצור בדרך זאת קרן סודית למען הקמת מחתרת נאצית

בריחת הפושעים

תמונה זו צולמה בימים האחרונים של המלחמה, כאשר המוני גרמנים, ביניהם פושעי-מלחמה, ניסו להימלט לתוך שווייץ. כך ניסו גם שני שותפיו של בכר במעשה-הסוד האחרון שלו, רוצח-יהודים הרמן קרומיי ופאול זאנדר, להיכנס לשווייץ, אך נעצרו בגבול והוחזרו לגרמניה, שם נעצרו בידי הצרפתים. בתמונה נראים קצינים שווייצריים עוצרים קצינים נאציים.

בינלאומית, שתפעל אחרי התמוטטות הרייך. אולם אין זו גירסה סבירה — כי בכך לא היה נאצי קנאי. הוא כבר היה עסוק בהכנת עתידו הדמוקראטי — בהכנת האליבי שלו כ"מציל יהודים", ובהכנת ההון הדרוש לקאריירה חדשה.

★ ★ ★

הנאצים ברחו בלילה

ב ינתיים התקדמו הצרפתים אל העיירה. באחת-עשרה בלילה הופיע לפתע קרומיי אצל טלקי, הודיע לו כי הס"ס מפנה את העיירה וכי הוחלט להעביר את טלקי ושאר בני-הערובה לאזור-ההרים האוסטרי.

אך טלקי לא המתיך. יחד עם אשתו ומשפחתו ברח באותו לילה, הסתגן לתוך שווייץ. שם ציפתה לו אפתעה: כעבור כמה ימים מצא שם את זאנדר ואת קרומיי, שברחו גם הם, יחד עם נשותיהם. אולם השווייצרים לא רצו בהם: הם גירשו את שני קצני הס"ס חזרה לגרמניה.

גורלו של טלקי עצמו היה שונה. קציני-הביון השווייצריים התעניינו מאד בפרטי העסקה, ביקשו ממנו למסר עדות. טלקי פחד. עוד לפני כן אמר לו בכר כי שווייץ מלאה אנשי ס"ס, ואלה יהרגוהו אם יפתח אי-פעם את פיו. לכן לקחו הקצינים השווייצרים את טלקי ממחנה-הפליטים, הביאוהו למקום-סתר בטוח וגבו עדות מפורטת.

נישאר שני מיליון מטרים של אריגי-כותנה — שהיו לא רק הון של מיליונים, אלא גם סחורה נדירה ומבוקשת ביותר. האנגלים והצרפתים ניסו לשים עליהם יד, בסענה שזהו שלל. נאמניו של בכר בשווייץ ניסו להשאיר את הרכוש בידיהם. גם בעלי-מניות' לשעבר של הפירמה ההונגרית, יהודים שנכלטו לאמריקה, תבעו את הרכוש לעצמם. אך השלטונות השווייצריים דאגו כי כל התביעות האלה יושמו לאל.

כך נכשלה הסחיטה הזאת של בכר — סחיטה בה עמד להרחיב במכה אחת קרוב למיליון דולאר. כמה עסקות-סחיטה אחרות ביצעו על ידו בהצלחה רבה יותר? כמה מיליונים מן הרכוש ההונגרי השודד נישארו בכיסו — או בכספות הפרטיות שלו בבנקים שווייצריים?

יתכן כי התשובה לא תיחדע לעולם. אך ברור כי יחד עם הכספים אותם סחט בכר מיהדי הונגריה, ושלא הוחזרו על-ידו, היו סכומים אלה הון רב. הון זה ביסס את הקאריירה החדשה של בכר, בגילגולו הדם קראטי, כאלי-הון מערבי-גרמני. הוא גם עזר לו, מן הסתם, לרכוש לו את האליבי שהציל אותו מן הגדרום ומבית-הסוהר. **רכישת-האליבי — בה מירא הר"ר ישראל קסטנר תפקיד כה חשוב — מהווה פרק ניפרד. נחזור אליה בהמשך סדרה זו.**

שכניכון

להשתלמות
שכנית
ותיכונית

כתות באקר א' אר

פרטים והרשמה
מ"8 בבקר עד 8 בערב

חיפה, ביאליק 17
ירושלים, בית יואל, יפו 33
ת"א, בית שרון, מול בית הדר, דרך פ"ת 44

בחינות בגרות

החודש נפתחים קורסים
מוקדמות ובגרות
למועד דצמבר 1963
ספרי לימוד בהוצאת בית הספר

רדיו אלקטרוניקה

הכנה לבחינות אלקטרוניקה מוסמך
שילוב של לימוד עיוני ומעשי במעבדה

שרטוט

החודש נפתחים קורסים חדשים
מכונות, בנין
ארכיטקטורה ועיצוב פנים

גרפיקה

החודש נפתח קורס חדש

המתנה הנאה לביתך
ריהוט חדיש אצל

א. זוזובסקי

מתל-אביב, רחוב הרצל 39, טלפון 81921

ביקור במקום יגלה לך מערכות אקסקלוזיביות
של פינות סלון וחדרי שינה בקוים חדישים
חידוש העונה:

ספריה-מזנון דוגמא סקנדינאבית, מודל 1963

וולולא
אלודרד

אלמול

מלס טומון

ט.מ.א-ט.א.מ.ב

לוצאלא ט.ל.ג

שלי למ דומל

לגל ספודל